

A stylized graphic of a hand with fingers spread, rendered in dark green and orange outlines. It is positioned to the right of the main title text. Several short orange lines radiate from the hand, suggesting movement or energy.

KÖZÖS ÉRTÉKEINK

Eredmények és tanulságok

PROGRAM
(2023-26)

IMPRESSZUM

SZERZŐK ÉS KÖZREMŰKÖDŐK

Bata Boglárka, Beke Márton, Béres Tibor, Dobos Csilla, Érsek Boglárka, Farkas Nikolett,
Farkas Bálint, Halmai Gáborné, Kelemen-Varga Roland, Kovács Edit, Lipka Botond,
Molnár Aranka, Móra Veronika, Oravecz Ágnes

GRAFIKA ÉS LAYOUT

Typóézis Kft.

SZERKESZTŐ ÉS FELELŐS KIADÓ

Móra Veronika

Kiadja az Ökotárs Alapítvány (1056 Budapest, Szerb u. 17-19.)

KAPCSOLAT

info@okotars.hu

kozosertekeink.hu

Budapest 2026

ISBN978-615-5726-03-3

Az Európai Unió társfinanszírozásával.

Az Európai Bizottság támogatása ezen dokumentum elkészítéséhez nem jelenti a tartalom jóváhagyását,
amely kizárólag a szerzők álláspontját tükrözi,
valamint a Bizottság nem tehető felelőssé ezen információk bárminemű felhasználásáért.

Tartalom

BEVEZETŐ – ÖSSZEFOGLALÓ	4
1. A programról röviden	4
2. Az értékelés tanulságai	6
I. A PÁLYÁZÓ CIVIL SZERVEZETEK ÉS A BENYÚJTOTT PÁLYÁZATOK JELLEMZŐI	9
I.1. A pályázó szervezetek statisztikai vizsgálata	9
I.2. A benyújtott pályázatok tartalmi elemzése	16
II. ÉRTÉKELÉS AZ ÉRINTETTEK VISSZAJELZÉSEI ALAPJÁN	38
II. 1. A kérdőíves felmérés eredményei	38
II. 2 A fókuszcsoportos interjúk kiértékelése	61
III. A KÖZÖSSÉGI KAPACITÁSFEJLESZTÉS SZEREPE A MAGYARORSZÁGI CIVIL TÁRSADALOM MEGERŐSÍTÉSÉBEN	73
EXECUTIVE SUMMARY	87
1. Brief Overview of the Program	87
2. Lessons from the Evaluation	89
FÜGGELÉKEK	93
A. A szövegelemzésben felhasznált adatok	93
B. Az elemzésben használt kérdőív:	98
C. A fókuszcsoportokon feltett kérdések	115

1. A programról röviden

2022-ben az Ökotárs Alapítvány vezetésével az Autonómia Alapítványból, a Kárpátok Alapítvány-Magyarországból és a Közösségfejlesztők Egyesületéből álló konzorcium sikerrel pályázott az Európai Unió Állampolgárok, Egyenlőség, Jogok és Értékek (CERV) nevű támogatási programjának új kiírására, azzal a céllal, hogy egy új pályázati lehetőséget nyújtson a demokrácia, a jogállamiság, az emberi jogok védelme és népszerűsítése terén dolgozó hazai civil szervezeteknek. Így jött létre a Közös Értékeink Program (KÉP), amely 2022 decemberétől 2026 májusáig működött.

A három és fél év során a KÉP összesen négyféle pályázati felhívást kínált:

- **A Partnerségben** alprogram nagyobb, tapasztalt civil szervezetek projektjeit támogatta, amelyek vállalták, hogy kisebb, főként vidéki szervezetekkel való együttműködés révén átadják tudásukat, velük hálózatokat, partnerségeket építenek. Ezen a kiíráson az elérhető maximális támogatás 60 ezer euró volt, 12–24 hónapos projektekre.
- **A Fejlődésben** (és a Fejlődésben+) alprogram kisebb civil szervezetek projektjeinek megvalósítását, és eközben a szervezetek belső fejlődését és működésének javítását támogatta, elsősorban Budapesten kívül. Az itt elérhető támogatás legfeljebb 20 ezer euró volt, 12–18 hónapos projektekre.
- **Az Akcióban** alprogram aktuális, kurrens ügyek és társadalmi problémák megoldását célzó, rövidebb időtartamú (legfeljebb 9 hónapos) közösségi kampányokat és akciókat támogatt. Ez a kiírás folyamatosan elérhető volt két éven át, mely idő első felében legfeljebb 10, később 20 ezer euró támogatást adott egy-egy projektre.
- **Az Európai Értékek Nyomában** alprogramra civil szervezetek és velük dolgozó fiatalok (munkatársak, önkéntesek, aktivisták) pályázhattak azzal a céllal, hogy az Európai Unió országaiban a KÉP prioritási területein tevékenykedő szervezeteket, kezdeményezéseket meglátogatva jó gyakorlatokat, ötleteket, inspirációkat gyűjtsenek és azokat idehaza intenzív kommunikációval megismertessék. Egy-egy tanulmányútra 5 ezer eurót lehetett nyerni.

A pályázati felhívások több körben meghirdetésre kerültek az alábbi eredménnyel:

	Beérkezett pályázatok száma	Támogatott projektek száma	Kiosztott támogatás (€)
2023. tavasz:			
Partnerségben	120	18	1 020 850
Fejlődésben	190	25	472 247
2023 ősz:			
Pályázat 6 alkalmas kapacitásfejlesztési képzésre	63	45	22 500
Európai Értékek Nyomában	15	5	25 000

	Beérkezett pályázatok száma	Támogatott projektek száma	Kiosztott támogatás (€)
2024. tavasz:			
Fejlődésben+	124	43	793 590
2024. ősz:			
Fejlődésben+	104	33	613 585
Európai Értékek Nyomában	11	7	35 000
Akciópályázat (folyamatos)	86	26	338 240
Összesen:	714	202	3 321 013

Emellett a KÉP, különösen a Fejlődésben alprogramban támogatott szervezetek számára, közösségi kapacitásfejlesztés támogatást is nyújtott (bővebben ld. a III. fejezetben), amely az alábbi elemekből állt:

- a **szervezeti kapacitásokat felmérő online kérdőív** és annak eredményeit összefoglaló **szervezeti tükör**;
- a mélyebb elemző folyamat, amelynek eredményeként szervezeti **diagnózis** készült;
- a tükör és a diagnózis alapján tudták a szervezetek megfogalmazni, hogy milyen változásokat tartanak szükségesnek és ezeket a **cselekvési tervben** foglalták össze.

Ezt a munkát rendszeres tematikus és térségi műhelyek, képzések segítették, amelyek az alábbi területekre fókuszáltak:

- az Európai Unió értékei: hogyan jelenhet meg ez a szervezet mindennapi tevékenységében; átláthatóság, kommunikáció, pályázatok optimalizálása;
- szervezeti jövőkép megfogalmazása, erőforrástérkép, szervezeti diagnózis, helyi beágyazottság vizsgálata, jelentősége;
- a közösségi és részvételi folyamatok ismerete, alkalmazása a mindennapokban, célcsoport vs. partner (a fejlesztéssel érintettek) bevonásának lehetőségei, céljai;
- szervezeti és közösségi kapacitás, sikeres együttműködések generálása;
- menedzsment, pénzügy;
- a hatáslánc megismerése, tervezése.

2. Az értékelés tanulságai

2025-től kezdődően a KÉP-et működtető konzorcium (továbbiakban: a lebonyolítók) külső közreműködők bevonásával egy átfogó értékelési folyamatot indított azzal a céllal, hogy átfogó képet kapjon:

- a pályázó és támogatott szervezetek jellemzőiről;
- a pályázatokban megjelenő főbb témákról, ügyekről és azok összefüggéseiről;
- a támogatott szervezetek által elért eredményekről;
- a program működtetéséről, annak erősségeiről és gyengeségeiről;
- valamint a programhoz kapcsolódó civil szervezetek helyzetéről, önképéről.

Ennek megfelelően az értékelés – és ez a kiadvány – 4 fő részből állt:

- a pályázók alapvető kvantitatív jellemzőinek statisztikai kiértékeléséből, a támogatott és nem támogatott szervezetek összevetésével (I.1. fejezet);
- a benyújtott pályázatok tartalmának szövegelemzéséből (I.2. fejezet);
- a pályázó szervezetek körében készült utólagos kérdőíves felméréséből (II.1. fejezet); és
- egy fókuszcsoportos interjú sorozatból (II. 2. fejezet).

Az egyes (rész)elemzések módszertanát a megfelelő fejezet mutatja be részletesebben.

Az elemzések eredménye legrövidebben úgy foglalható össze, hogy a KÉP alapvetően elérte célját: bár rendszerszintű változást nem eredményezett, egy nagyon nehéz időszakban nyújtott egyedülálló segítséget a hazai civil szervezetek azon részének, amelyek – a lehető legszélesebb értelemben vett – európai jogok és értékek népszerűsítéséért és erősítéséért dolgoznak.

Kicsit bővebben, a KÉP pályázati forrásaiért meglehetősen erős volt a verseny, a pályázóknak alig több mint ötöde részesülhetett támogatásban (a CERV más, nagyobb kiírásain egyébként még ennél is kisebb a nyeresi arány). A támogatott szervezetek között enyhe többségben voltak a budapesti székhelyű szervezetek, amelyek átlagosan másfél évtizede működnek, éves bevételük 48 millió Ft körül alakult (2021-ben), 6 munkatárssal és többtucatnyi önkéntessel dolgoztak – azaz a „tipikus” KÉP nyertes inkább közepes méretű szervezetnek mondható, mind az egészen kicsik, mind a nagyon nagyok alulreprezentáltak maradtak a támogatottak körében az összes pályázóhoz képest.

A pályázó és támogatott szervezetek körében egyaránt a leggyakrabban említett európai értékek a polgárok jogai és a szolidaritás, a leginkább képviselt ügyek és célcsoportok pedig a közösség és a részvétel, illetve az ifjúság, kissé lemaradva pedig idősek, a nők és a gender, a romák, valamint a környezetvédelem voltak. Ezekben a területeken elsősorban kommunikációs eszközökkel, szakmai munkával, valamint oktatási módszerekkel és párbeszéddel kívántak változást elérni, hatást kiváltani. Bár egyes módszerek (főként

kommunikáció és oktatás) és néhány tematika (nők és gender, szociális szegénység) kismértékben jellemzőbb a nyertes pályázatokra, általában véve a pályázatok tematikus hangsúlya kevésbé befolyásolta a pályázás sikerét, azaz az értékelés nem volt elfogult egyetlen ügy irányában sem. (Ugyanakkor a mostani elemzés nem vizsgálta a pályázatok minőségét, ez a pályázatértékelés feladata volt.) Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a visszajelzések szerint sok szervezet (főként az első pályázati körben) nehezen tudott kapcsolódni a felhívások szemléletéhez, szellemiségéhez: még ha tevékenységük illeszkedett is, azokat mégis kevésbé tudták az alapvető jogokra gyakorolt hatásukon keresztül kibontani, ebben a keretrendszerben értelmezni.

A támogatás legfőbb eredménye **sok új együttműködés** létrejötte elsősorban a civil szervezetek, kisebb mértékben a civilek és önkormányzatok, illetve oktatási intézmények között, másrészt a civilek és magánemberek között, a támogatottaknak új önkénteseik, segítők lettek. A fókuszcsoportokon adott visszajelzések alapján ugyanakkor a pályázat keretei között az idő rövideje és a források korlátozottsága miatt sokszor csak az együttműködés beindításáig lehetett eljutni, és bár azok jellemzően (különböző intenzitással) a projektek lezárulta után is folytatódnak, fenntarthatóságuk eléréséhez további forrásokra lenne szükség. Ugyanakkor a fojtogató politikai légkör rányomta bélyegét különösen az intézményekkel való együttműködésekre, néhány partner a politikai következményektől tartva visszalépett, máshol az új vezetés menet közben szállt ki a projektből, és volt kezdettől fogva ellenséges önkormányzat is. A projektek további gyakori eredménye még az új tudás és tapasztalat megszerzése, amelyeket a szervezetek tudatosabban, stratégikusabban használnak fel a jövőbeli építkezésben, folytatásban. Az eredmények közül kiemelendő még a hátrányos helyzetű célcsoportok bevonása, tudatosítása és motiválása a problémáik artikulálására, a változásért való cselekvésre, és így magukra hagyottságuk csökkentése.

A kapacitásfejlesztési támogatás – főleg a kisebb szervezeteknek – valódi segítséget jelentett a szervezeti működés tudatosabbá válása és professzionalizálódása tekintetében. Ugyanakkor visszatérő probléma volt a kapacitásfejlesztéshez szükséges kapacitás hiánya is, ami vagy a részvételt gátolta vagy az egyéb szervezeti tevékenységek háttérbe szorulásához vezetett.

A kérdőívet kitöltő válaszolók saját, illetve a hazai civil szektor helyzetét vegyesen ítélik meg: legjobbnak a szektoron belüli együttműködést tartják, de elég jónak érzékelik a civilek társadalmi elfogadottságát is. Nem meglepő módon a pénzügyi helyzetet és a jogi környezetet illető vélemények a legrosszabbak, a helyi közigazgatással és a forprofit szektorral való kapcsolat pedig vegyesképet mutat. Jellemző, hogy a szervezetek saját helyzetüket minden dimenzió mentén jobbnak tartják, mint a szektorét általában (ami egyébként más hasonló felmérésekben is jellemző), különösen kirívó ez a humán erőforrások és a központi közigazgatással való kapcsolat terén. A szektor szerepét szinte minden felsorolt dimenzió mentén nagyon vagy elég fontosnak tartják a válaszolók, csupán a jólléti intézményrendszer támogatása, a (hiányzó) közszolgáltatások nyújtása és az önkifejezés és kreativitás terén végzett tevékenység megítélése volt vegyesebb.

A válaszolók és a fókuszcsoportok résztvevői a KÉP működésével általában elégedettek voltak, kritikaként felmerült a költségvetés megtervezésének és az online beszámoló

felület használatának nehézsége (illetve logikájának megértése). Ugyanakkor a konzorcium által nyújtott segítség és tájékoztatás mind a pályázatírás mind a projektvégrehajtás során szinte egyöntetűen pozitív visszajelzésre talált.

A támogatott projektek elért mennyiségi eredményeinek összesítése:

Mutató	Pályázati vállalás	Elért eredmény
Elkészült kiadványok, off- és online információs anyagok száma	9 887 db	11 745 db
Megtartott események (műhelymunkák, képzések stb.) száma és résztvevőinek száma	1 741 db 996 0417 fő	2 023 db 1 342 573 fő
A támogatott szervezet tevékenységében újonnan részt vevő emberek száma	515 425 fő	1 563 326 fő
Végrehajtott tudatformáló akciók, kampányok száma	441 db	518 db
Azon helyi és országos jogszabályok, irányelvek, stratégiák száma, amelyek kialakításában, módosításában a támogatott szervezet részt vett	177 db	186 db
Azon személyek (a szélesebb nyilvánosság illetve érzékeny társadalmi csoportok tagjai) és más szervezetek száma, akiknek a támogatott szervezet szolgáltatást nyújtott (pl. tanácsot adott, képzett)	150 086 személy, szervezet és csoport	267 042 személy, szervezet és csoport
Újonnan létrejött vagy megerősített partnerségek száma	558 db	1 112 db

Főbb javaslatunk jövőbeni pályázati programokhoz:

- További erőfeszítések szükségesek az egészen kicsi, vidéki szervezetek jobb elérésére, pályázati kedvük és sikerük növelésére, például a pályázati feltételek egyszerűsítésével, akár kétfordulós pályázati eljárás bevezetésével, illetve a pályázati időszakban adott intenzívebb mentori tanácsadással és segítségnyújtással.
- A hatékony és eredményes civil tevékenység egyik kulcsa a partnerségek, hálózatok kialakítása és működtetése, ami idő- és energiaigényes folyamat, a kezdeti „befektetés” után is sok, elsősorban bizalomépítő munkát igényel. Ezért tartósan fennmaradó együttműködések kialakításához hosszabb távú (többéves) és rugalmas támogatásokra van szükség.
- A támogatásnak lehetőséget kell biztosítania arra, hogy a civil szervezetek kifelé irányuló munkájuk mellett önmagukkal is foglalkozzanak, azaz teret kapjanak folyamataik, szokásaik felülvizsgálatára és átalakítására, és így egy tudatos és folyamatos tanulásra képes működési mód megteremtésére és fenntartására.
- A civil tevékenységek célja (kisebb vagy nagyobb léptékű) pozitív társadalmi változás előidézése a közösség részvételével. Az ehhez szükséges hatásközpontú és értékvezérelt szemlélet, mint gondolkodási keretrendszer megismertetése és kommunikációja további lényeges támogatói feladat.

I.1. A pályázó szervezetek statisztikai vizsgálata

Béres Tibor (Autonómia Alapítvány)

Az értékelés átfogó kvantitatív elemzést nyújt a **Közös Értékeink Programban** részt vevő civil szervezetekről, bemutatva a pályázati statisztikákat, azaz nyertes és nem nyertes pályázók jellemzőit, a szervezeti kapacitást és pénzügyi mutatókat több kategóriában. Az összefoglaló célja, hogy képet alkosson a pályázati programban való részvétel sikeressége és a szervezeti háttér összefüggéséről, azaz tipológiát lehessen felállítani a pályázókról általában és ezen belül is a nyertes pályázókról.

A szervezetfejlesztés mellett a civil szektor érdekét az szolgálja, ha a támogatási programok a civil szektor igényeinek és kapacitásainak a leginkább megfelelő módon valósulnak meg. Ehhez szükség van a szektor ismeretére, adatokon alapuló összképre. Ily módon a jelen elemzés túlmutat a program értékelésén, mivel átfogó képet nyújt nemcsak a támogatottá vált szervezetekről, hanem az összes pályázóról. Jóllehet, ez nem jelenti teljes vagy reprezentatív részét a magyar civil szektornak, de elmondható, hogy a működő és a pályázati kiírásnak megfelelő szakterületeken – a demokrácia, jogállamiság, alapvető jogok védelme – aktív szervezetekről reális képet ad.

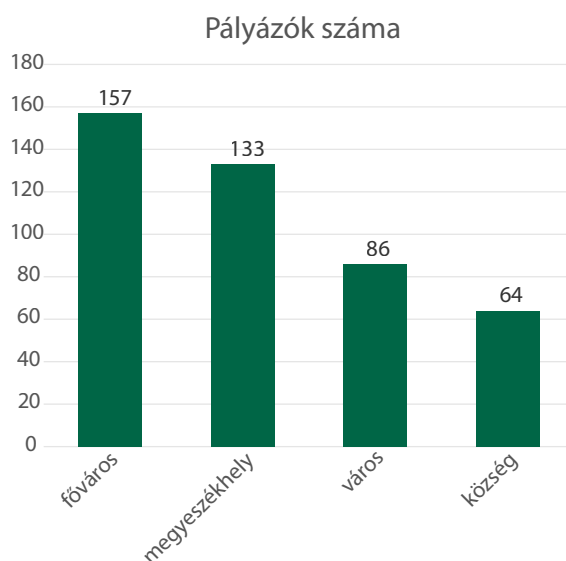
Az elemzéshez a Partnerségben, Fejlődésben/Fejlődésben+ és Akcióban kiírásokra pályázó szervezetek adatai használtuk fel. A többször pályázó szervezeteket kiszűrve, és pályázataikból csak az időrendben legutolsót megtartva összesen **440 pályázati adatlap** maradt, közülük 106 támogatott és 334 elutasított; ezekből nyertük ki az alábbi adatokat és statisztikákat.

i. A pályázó és támogatott szervezetek területi megoszlása székhelyük alapján:

ÖSSZES PÁLYÁZÓ:

- Budapest (főváros): 157 pályázat
- Megyeszékhelyek, megyei jogú városok: 133
- Városok: 86
- Községek: 64

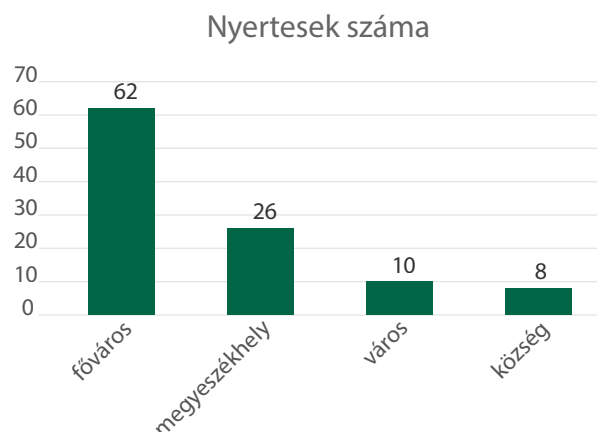
A budapesti/nem budapesti pályázók aránya 35,7% – 64,3%.

ÖSSZES PÁLYÁZÓ:

- Budapest: 62 nyertes
- Megyeszékhelyek: 26
- Városok: 10
- Községek: 8

A budapesti/nem budapesti támogatottak megoszlása
58,5% – 41,4%.

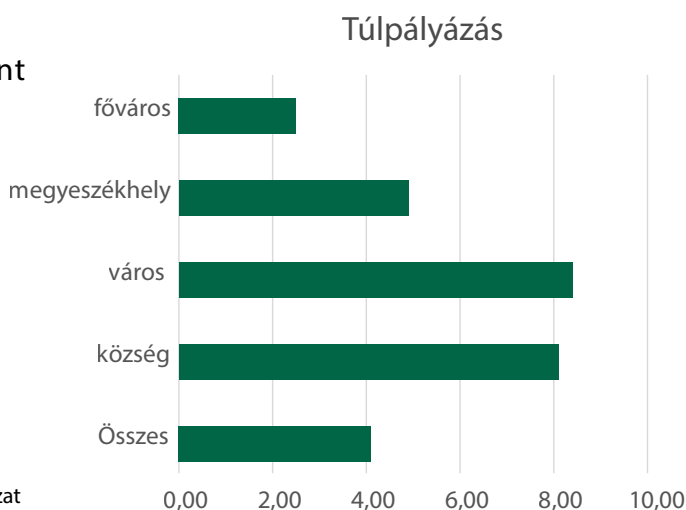
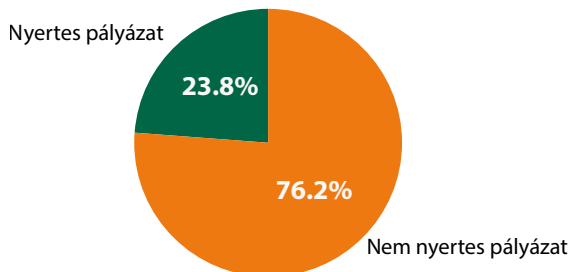

Bár a pályázók között egyharmados kisebbségben voltak a fővárosi szervezetek, a támogatottak több mint fele közülük került ki. (Megjegyzendő, hogy a szervezet székhelye és a projektmegvalósítás színhelye nem mindig esett egybe egymással, de ezt a pusztán statisztikai elemzéssel nem tudtuk vizsgálni – bővebben erről a II.2. fejezetben lehet olvasni.)

A területi eloszlás szerint vizsgáltuk a túlpályázás mértékét is, azaz hogy mennyivel többen pályáztak ahhoz képest, amennyien nyertek. Az átlagos mérték 4.15 volt, tehát több mint négyszer annyi pályázatot nyújtottak be, mint ahányan támogatást kaptak.

TELEPÜLÉSENKÉNT:

- Budapest: 2,5 pályázó nyertesenként
- Megyeszékhelyek: 4,9
- Városok: 8,4
- Községek: 8,1

A nagyobb verseny a kisebb településeken azt sugallja, hogy a vidéki szervezeteknek nagyobb nehézséget okoz a finanszírozás megszerzése.

Ugyanakkor, ha azt vizsgáljuk, hogy a nyertes és nem nyertes pályázók mekkora méretű településeken működnek, akkor nem találunk jelentős eltérést:

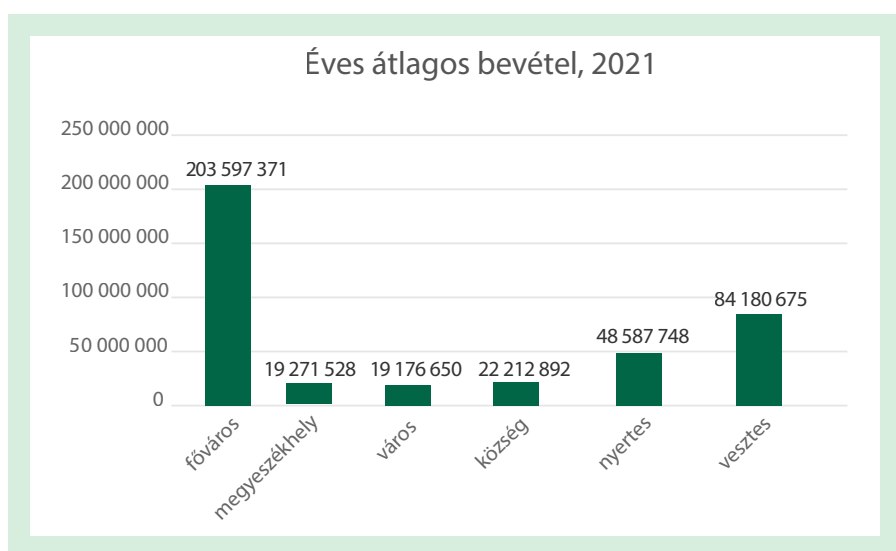
	Átlagos lakosságszám
Nyertesek	689 846
Nem nyertesek	579 001
Összesen	634 423

Az átlagos szervezeti életkort vizsgálva nem volt nagy eltérés: a nyertesek átlagosan 17, míg a nem nyertes szervezetek 16 éve működnek, tehát összességében nagyobb múltú szervezetek vettek részt a programban.

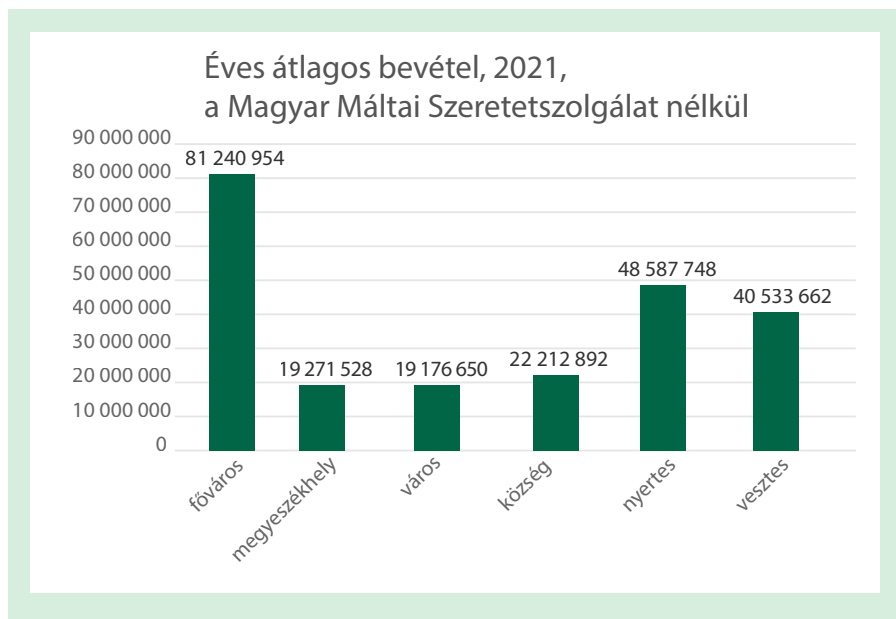
ii. A pályázó és támogatott szervezetek megoszlása éves bevételük/költségvetésük alapján

A feldolgozás során a legutolsó teljes év, amire az összes pályázó adatot szolgáltatott, a 2021-es volt, ezért erre készítettünk kimutatást:

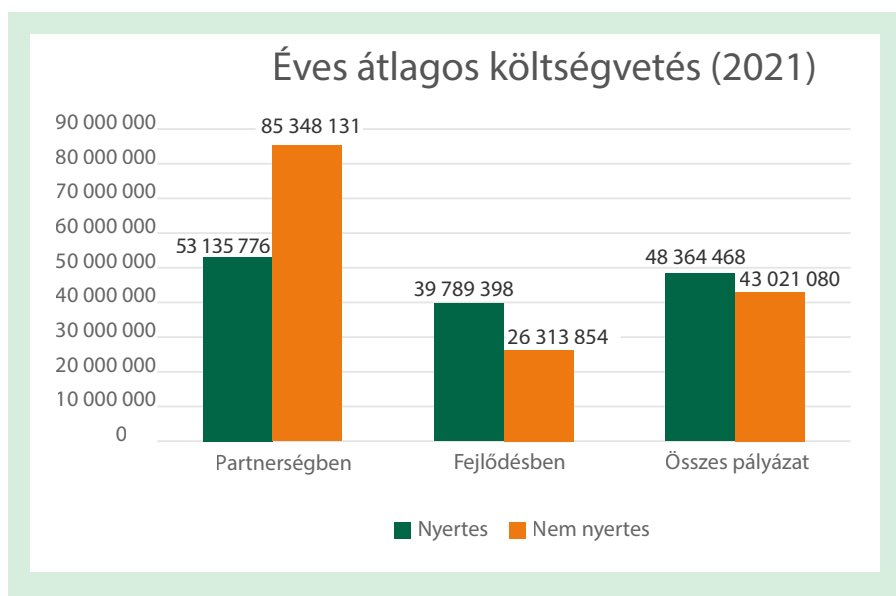
Ezt a kimutatást azonban nagyon torzítja egyetlen pályázónak, a Magyar Máltai Szeretetszolgálatnak a pályázata, amely az első Fejlődésben kiírásra nyújtott be nem nyertes pályázatot. A szervezet 2021-re 26 895 661 758 éves bevételt jelentett, ami az egész mintát alapvetően befolyásolja. (Ez a szórást is 1 344 988 553-ra alakítja, ami nélkülük 105 186 569, még mindig elég jelentős érték).

Ezért a későbbiekben a Máltával nem számolunk az elemzésben:

A mintában elkülönítettük a nagyobb (Partnerségben kategória, maximum 60 000 €, 93 db) és kisebb (Fejlődésben kategória, maximum 20 000 €, 347 db) összegekre pályázó szervezeteket. A feltételezéseknek megfelelően előbbire az eleve nagyobb költségvetésű szervezetek pályáztak, a támogatott szervezetek azonban nem a legnagyobbak közül kerültek ki. A kisebb támogatásra pályázók esetében fordított a helyzet: a magasabb költségvetésű szervezetek közül kerültek ki a támogatottak.

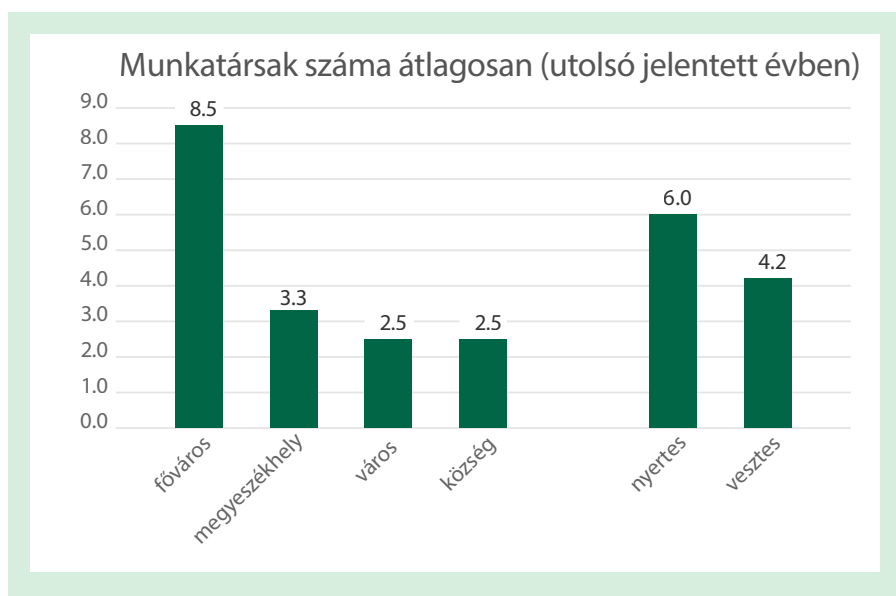
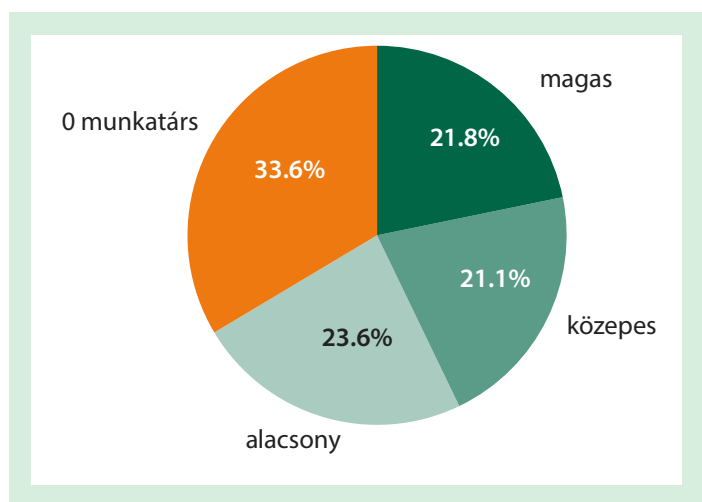

A későbbi kiírásokra pályázó szervezeteknél, amelyek 2021 mellett 2023-ra is adtak bevételi adatokat, vizsgáltuk a pénzügyi helyzet változását is ebben az időszakban, és jelentős különbséget találtunk: a budapesti szervezetek relatíve magasabb bevételeik

mellett jelentős bevételcsökkenésről számoltak be, ellentétben a vidéki szervezetekkel, melyek inkább egy szerény bevételnövekedést mutattak ki.

iii. A pályázó és támogatott szervezetek humán erőforrásainak jellemzői

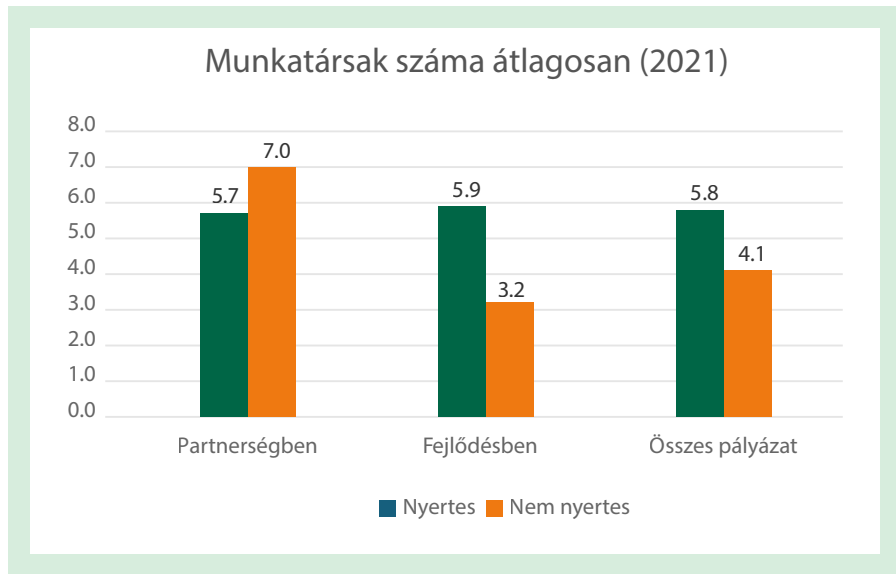
A kördiagram a teljes mintában szereplő pályázók eloszlását mutatja a munkatársak száma alapján, négy kategóriában: 0 munkatárs, alacsony, közepes, magas).

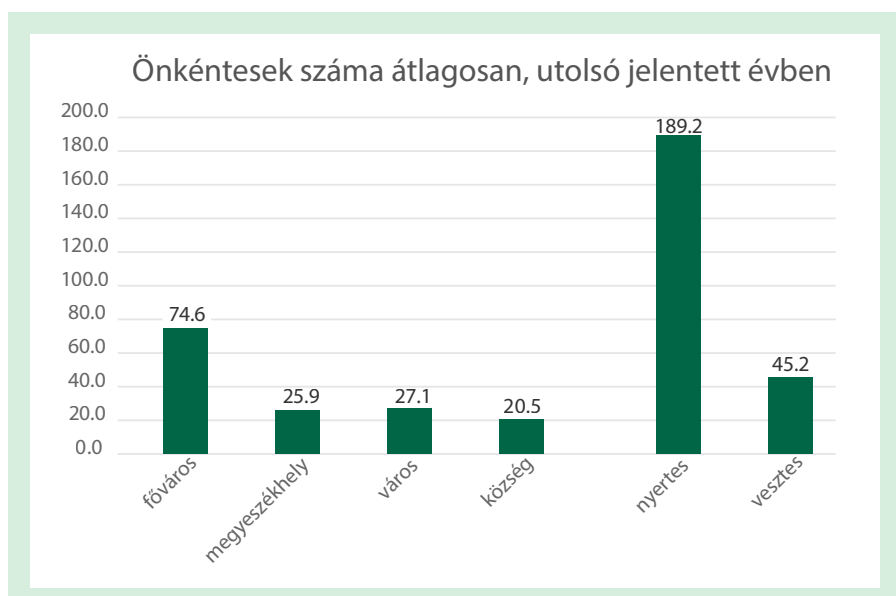
A legnagyobb különbség a pályázók közt a munkatársak, önkéntesek számában látható még a Máltai Szeretetszolgálat figyelmen kívül hagyása mellett is:

Az adatok alapján messze a legtöbb alkalmazottja a fővárosi szervezeteknek van. A szervezeti kapacitás a nyertes és nem nyertes szervezetek esetében is tapasztalható: minél több munkatársa van egy szervezetnek, annál jelentősebb a szervezeti kapacitása, így annál valószínűbben írt nyertes pályázatot.

A Partnerségben és Fejlődésben kategóriák szerint elkülönítve ugyanakkor ismét az tapasztalható, hogy előbbiben a támogatottak átlagosan kevesebb, utóbbiban több munkatárssal dolgoznak, mint a nem támogatottak.

Az önkéntesek száma talán nem ennyire vagy nem ebben az ok-okozati relációban függ össze a nyertes-nem nyertes kérdéssel. Itt is azt látjuk, hogy a budapesti szervezetek jóval több önkéntest tudnak bevonni a munkájukba, mint a vidékiek (függetlenül a település méretétől a vidékiek esetében). Ugyanakkor, míg a projekttervezés, pályázatírás esetében a munkatársak száma, a belső szervezeti kapacitás valóban segítséget jelent, a saját tapasztalatok szerint az önkéntesek csak ritkán vesznek részt ezekben a feladatokban. A nagyszámú önkéntes inkább kiterjedt terepmunkát, elérést jelent a szervezet számára, de nem feltétlenül tudja ellensúlyozni a munkatársak hiányát.

iv. Összegzés, következtetések

A Közös Értékeink Program 440 pályázatot benyújtott szervezetének adatait a pályázati adatlapok alapján elemeztük. Ebből képet kaphattunk a szervezetek méretéről, működésük helyszíneiről, pályázati tapasztalatairól. Ezeket a szervezeti információkat használtuk arra, hogy képet alkossunk a nyertes és nem nyertes szervezetekről. Ez alapján a tipológia alapján a nyertesek nagyobb valószínűséggel fővárosiak (minden 2,5-ik pályázat sikeres, míg a vidékiek esetében csak minden 5-8-adik, településtípustól függően).¹

Kevésbé nagy, de alátámasztható különbség van az éves bevétel alapján is. A nyertesek átlagosan 20%-kal többől tudtak gazdálkodni évente (48,3 vs. 43 millió Ft). Itt is látszik a budapesti és vidéki háttér miatti különbség: a fővárosiak átlagosan több, mint négyszeres költségvetésből gazdálkodhatnak, mint a vidékiek. Természetesen itt figyelembe kell venni azt, hogy sok budapesti szervezet országos működésű, ellenében a vidékiekkel. A nagy költségvetési különbség mellett mégis csak 20% körüli lett a nyertesek és nem nyertesek közti eltérés, aminek magyarázata az, hogy vidékről is a fejlettebb, nagyobb forrásból gazdálkodó szervezetek tudtak bekerülni a nyertesek közé.

Az eltérő szervezeti háttér kifejeződik a munkatársak számában, önkéntesi aktivitásban is. Az eddigiek alapján nem meglepő módon és a költségvetés nagyságából közvetlenül levezethetően, a budapesti szervezetek jóval több munkatárssal dolgoznak (3-4-szeres különbség), de ha már a nyertes-nem nyertes különbséget nézzük, itt már csak 25%-os eltérést látunk (5,8 vs 4,1). Ennek hátterében az iménti ok állhat: a kicsik kisebb eséllyel jutottak támogatáshoz.

Azaz mind az éves költségvetés mind a munkatársak száma tekintetében észrevehető a KÉP „kiegyenlítő” hatása, azaz, hogy a támogatott fővárosi és vidéki szervezetek között jóval kisebb különbség volt mérhető, mint az összes pályázó körében. Ez viszont már nem mutatkozott meg az az önkéntesek esetében, ahol kifejezetten nyílt az olló, támogatottak kifejezetten a nagyszámú önkéntest mozgatni képes szervezetek közül kerültek ki. A szektorban jól ismert jelenség, hogy az önkéntes-szervezés helyzete, eredményessége Budapesten sokkal jobb, mint vidéken. Mindez hatványozottan látszik a nyertes-nem nyertes eloszlásban – bár a nem-budapesti szervezetek közt lehet találni néhány nagyobb kapacitású szervezetet, nagyszámú önkéntest foglalkoztatót már nem.

Az összkép tehát azt mutatja, hogy a vidéki és kisebb szervezetek pályázói eredményességét a KÉP csak kevésbé javította, inkább „középre” nivellált a szervezetméret tekintetében, hiszen az igazán nagyokat sem részesítette előnyben. Ugyanakkor ezek a nagyobb, akár országos működésű budapesti szervezetek is „lehajoltak” még ezért a viszonylag kisebb forrásért is.

¹ Amikor az adatokat „első olvasatban” elemeztük, nagyon magas – a most bemutatottnál is jelentősebb – eltéréseket találtunk magas szórásérték mellett. Az adatok átnézése után azt láttuk, hogy a Magyar Máltai Szeretetszolgálatnak, amely nem nyertes pályázatot adott be, 2021-ben a teljes költségvetése 26 milliárd forint volt, amelyik teljesen kiemeli a magyar civil szervezeti mezőnyből. Hasonlóan, a munkatársak számát is erősen torzította az elemzett mintában. Úgy döntöttünk, hogy kivesszük az elemzésből a MMSz-ot.

I.2. A benyújtott pályázatok tartalmi elemzése

Dobos Csilla, Érsek Boglárka, Kulcsár Nikolett
(ELTE Survey statisztika és adatanalitika szak)

Tanulmányunk célja, hogy a KÉP-hez benyújtott pályázati dokumentumok szövegeinek elemzésével feltárja, hogyan jelennek meg ezekben az EU alapértékei, milyen módszertani megközelítéseket alkalmaznak a szervezetek, és mely társadalmi ügyekre fókuszálnak a projektek.

A vizsgálat elméleti keretét az EU Alapjogi Chartája adja, amely olyan kulcsértékeket határoz meg, mint a méltóság, szabadság, egyenlőség, szolidaritás, jogállamiság és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés. Ezek az értékek nem pusztán jogi normák, hanem a támogatott projektek tartalmi fókuszának is irányadó elemei. A pályázatok elemzése lehetőséget ad annak feltárására, hogy a szervezetek miként értelmezik és fordítják le ezeket a gyakorlat nyelvére.

A magyar civil szektor területileg és szervezeti kapacitások szerint erősen heterogén. A fővárosi és nagyvárosi szervezetek általában nagyobb erőforrásokkal, kommunikációs és szakmai kapacitással rendelkeznek, míg a vidéki vagy kistéleplési szervezetek gyakran szűkös személyi és anyagi feltételekkel működnek. Ezért figyelmet fordítottunk arra, hogy a szervezetek eltérő működési környezete, például a székhely településtípusa vagy a szervezet mérete, hogyan tükröződik vissza a pályázati szövegek tartalmi mintázataiban, illetve hogy az egyes mintázatok mennyiben járulhatnak hozzá a pályázatok sikerességéhez. Így volt vizsgálható, hogy a program milyen szerepet játszott a területi egyenlőtlenségek csökkentésében, illetve hogyan oszlanak meg a támogatást elnyerő és el nem nyerő szervezetek tartalmi és módszertani jellemzői.

A szövegelemzés módszere lehetővé tette a pályázatok objektív, összehasonlítható tartalmi feltérképezését. Eredményei hozzájárulhatnak a jövőbeli támogatáspolitikai finomhangolásához, különösen a területi lefedettség, szervezeti kapacitásfejlesztés és a társadalmi ügyek prioritásainak meghatározása terén.

Kutatási kérdéseink:

1. Mely EU alapértékek és alapjogok jelennek meg leggyakrabban a pályázati dokumentumokban?
2. Milyen módszerekkel dolgoznak a szervezetek (pl. képzés, kampány, közösségszervezés, kutatás)?
3. Van-e különbség az alapértékek és módszerek mintázataiban településtípus, szervezet-méret és nyertes-nem nyertes bontásban?
4. Mely társadalmi ügyek (pl. fiatalok, roma közösségek, menekültek, környezetvédelem) tematizálódnak és hol válnak hangsúlyossá?
5. Vannak-e összefüggések az önkéntesség megjelenése, a szervezeti kapacitás és a tematizált ügyek között?

i. Adatok és módszerek

Adatforrások

Elemzésünket a Partnerségben és a Fejlődésben/Fejlődésben+ kiírásokra benyújtott pályázatok adatai alapján végeztük. Bár a kiírások tartalmilag nem teljesen feleltethetők meg egymásnak, a pályázati űrlapok áttekintése után arra jutottunk, hogy alkalmasak arra, hogy a pályázatok szövegeit egyben elemezzük.

A pályázati anyagokat kétféle Excel-fájl formájában kaptuk meg. Az első típus a pályázati adatlapok szöveges részeit tartalmazta, kérdésenként szétválasztva. Ide tartoztak például a következő részek: *Helyzetértékelés és célok, Szervezet bemutatása, Korábbi tapasztalatok (I/N), Képességek és szükségletek, A projekt célcsoportjai, Kapcsolódó támogatható tevékenységek, Tevékenységek* stb. Ezekből a fájlokból nyertük ki az EU értékekhez és alapjogokhoz kapcsolódó kifejezéseket, a különböző módszerekre utaló szavakat (pl. képzés, kampány, kutatás, közösségszervezés) és a témakategóriákat (pl. fiatalok, roma ügyek, migráció, környezet, állatvédelem).

A második típusú Excel-fájl leíró adatokat tartalmazott a pályázatokról. Ilyenek voltak a pályázat címe, a pályázó szervezet neve és jogi formája, a székhely települése, a bejegyzés helye és dátuma, a munkatársak és önkéntesek száma, az éves bevétel, valamint a pályázat státusza (nyertes / nem nyertes).

Kiegészítő adatok: települések és a megvalósítás helyszíne

A pályázói adatok között szerepelt ugyan a szervezet székhelye és a bejegyzés helye, azonban úgy véltük, hogy ezek nem feltétlenül mutatják meg azt a dimenziót, ami ténylegesen kapcsolatban állhat a projekt témájával vagy az EU értékek megjelenésével. Feltételezésünk szerint sok esetben a megvalósítás helyszíne eltér a szervezet hivatalos adataiban szereplő településtől. Például több országos, nagyobb szervezet székhelye Budapest, miközben a projektjük nem a fővárosban valósult meg.

Ezért megpróbáltunk létrehozni egy olyan változót, amely a projekt megvalósítási helyszínét írja le. Elsőként a HuSpacy beépített NER-modulját (Named Entity Recognition) alkalmaztuk a szövegekben előforduló településnevek kigyűjtésére, de ez a módszer nem hozott megfelelő eredményt. Ezt követően egy olyan listát kerestünk, amely tartalmazza az összes magyarországi települést, és ennek segítségével próbáltuk a szövegekből azonosítani a helyszíneket. A Belügyminisztérium Nyilvántartások Vezetéséért Felelős Helyettes Államtitkárságának oldaláról letöltöttünk egy állományt, amely Magyarország állandó lakosságának 2025. január 1-jei adatait tartalmazza megyénként és településenként. A fájl nemcsak a települések nevét, hanem azok típusát is tartalmazta, amire a későbbi elemzés során szintén szükségünk volt.

A települések kinyerését a *Projekt célcsoportjai* és a *Tevékenységek* mezők szövegeiből végeztük, azonban a településnevekhez hasonló alakú szavak (pl. alap/Alap) miatt több hibás találatot kaptunk. Ezt úgy küszöböltük ki, hogy csak a nagybetűvel kezdődő

településneveket, illetve az -i betűre végződő, kisbetűvel kezdődő alakokat gyűjtöttük ki. Ez a módszer már jóval pontosabbnak bizonyult, bár némi kézi tisztításra továbbra is szükség volt.

Ugyanakkor azt tapasztaltuk, hogy a pályázatok jelentős részében (441-ből 179 esetben) a vizsgált szövegrészek egyáltalán nem tartalmaztak településnevet. Ezt túl nagy arányú hiányzó értéknek ítéltük, ezért úgy döntöttünk, hogy egy kisebb mintán manuálisan vizsgáljuk a megvalósítási helyszíneket és csak ez után döntünk a település változó használatáról.

A megvalósítási helyszínek vizsgálatához egy 40 elemű településtípus szerint rétegzett mintát vettünk az összes pályázatból. A mintába került pályázatok szövegét részletesen átolvastuk, és a korábban automatikusan kinyert helyszín adatokat manuálisan kiegészítettük. A projektek esetében azt is rögzítettük, hogy lokális (településszintű) vagy országos megvalósításról volt-e szó; ennek megfelelően minden pályázathoz településneveket, „országos” jelölést vagy NA (*not applicable*, nem értelmezhető) értéket rendeltünk.

A helyszínadatok azonosítása után összevetettük a kapott településeket a szervezet székhelyével. Ennek alapján minden megvalósítást az *Egyezés* változó négy kategóriájába soroltunk: *igen*, *nem*, *országos* vagy *NA*. *Igen* értéket kapott a pályázat, ha legalább egy feltüntetett megvalósítási helyszín megegyezett a székhely településével, vagy ha a települések megyéje és településtípusa azonos volt.

A 40 vizsgált eset eredményei a következők voltak:

- 9 pályázat esetében a részletes manuális átolvasás ellenére sem volt megállapítható a megvalósítás helyszíne (sem konkrét település, sem országos besorolás), ami rendkívül magas arányú adathiányt jelez.
- 12 esetben a megvalósítás helyszíne megegyezett a szervezet székhelyével.
- 13 esetben a projekt országos jellegű volt.
- 6 esetben a megvalósítás helyszíne eltért a székhely településétől.

Eredményeink alapján úgy látjuk, hogy a területi információk megbízható azonosítása kizárólag a teljes szövegtörzson végrehajtott manuális áttekintéssel lenne biztosítható, amely magában foglalná minden pályázat megvalósítási helyszínének kézi kinyerését és kiegészítését a székhely adatokkal. Azonban a teljes adatállomány ilyen részletességű átvizsgálása jelentős időráfordítást igényelne, amely meghaladta lehetőségeinket.

Mivel a megvalósítási helyszínt közvetlenül nem tudtuk kellő pontossággal rekonstruálni, végül kénytelenek voltunk a rendelkezésre álló település adatok közül választani. Úgy ítéltük meg, hogy a szervezet székhelye nagyobb valószínűséggel esik egybe a projekt tényleges helyszínével, mint a bejegyzés helye, ezért a székhely települését vettük alapul. A korábban említett településlista segítségével pedig beazonosítottuk a székhely településtípusát is.

Módszertan

Elemzésünkhöz a HuSpacy nevű magyar digitális nyelvfeldolgozó csomagot alkalmaztuk, amely a spaCy keretrendszerre épül, és lehetővé teszi többek között a szövegek tokenizálását, morfológiai elemzését, lemmatizálását és különféle nyelvi egységek automatikus felismerését. Az elemzési munkát Python nyelven, Jupyter Notebook környezetben végeztük. A szövegelőkészítés első lépésében a pályázati szövegeket tokenizáltuk, vagyis szavakra és egyéb nyelvi egységekre bontottuk, majd lemmatizáltuk őket, amely során minden szó az alapszótári alakjára került. Ez a folyamat a szógyakoriságok vizsgálatának alapfeltétele, különösen a magyar nyelv ragozó jellegéből fakadóan. Ugyanaz a jelentés ugyanis számos különböző morfológiai alakban jelenhet meg, ezért a lemmatizálás nélkül a gyakorisági mutatók torzulnának, hiszen például a *képzés*, *képzést*, *képzéseken* vagy *képzési alakok* külön egységként számolódhatnak. A tokenizálás és lemmatizálás együttes alkalmazása biztosítja, hogy az azonos jelentésű szavakat egységes formában tudjuk vizsgálni, és hogy az elemzésből kiszűrjük a számunkra nem releváns elemeket, így egy jól strukturált, összehasonlítható, megbízható szövegtörzsszel dolgozhassunk.

Második lépésként tematikus szótárakat hoztunk létre, amelyek később a gyakorisági vizsgálatok alapjául fognak szolgálni. Három fő kategóriában építettünk szótárakat: (1) EU-értékek és alapjogok, (2) módszerekre utaló kulcsszavak, valamint (3) társadalmi ügyek és témakategóriák kulcsszavai. Mind a három kategóriában azonos eljárással készítettük el a listákat: a pályázati szövegeket tartalmazó Excel-fájlok *Tevékenységek* oszlopából kigyűjtöttük az összes olyan főnevet, amely legalább kétszer előfordult a teljes korpuszban. A létrejött szólistát manuálisan átnéztük, és kiválogattuk azokat az elemeket, amelyek valamilyen módszerre (például képzésre, kampányra, kutatásra vagy közösség szervezésre) vagy konkrét társadalmi ügyre (például fiatalokra, migrációra vagy környezetvédelemre) utaltak. A főnevek mellett gyakran előforduló szókapcsolatokat is kigyűjtöttünk, mivel ezek sok esetben pontosabban írják le a projekt jellegét vagy témáját; ezeket ugyanúgy manuálisan válogattuk ki relevancia alapján. Ezt követően a kiválasztott szavakat és kifejezéseket tematikus csoportokba rendeztük, így jöttek létre a végleges szótárak.

Az *EU-értékekhez és alapjogokhoz* kapcsolódó szótárakat az Európai Unió Alapjogi Chartája alapján állítottuk össze. A dokumentum hat nagy érték kategóriáját vettük alapul és ezekből emeltük ki azokat a kifejezéseket, amelyek a pályázati szövegekben tematikusan megjelenhetnek.

Méltóság: Az emberi méltóság védelméhez kapcsolódó kifejezéseket foglalja magába. Ide tartoznak az élet védelmére, a testi-lelki sérthetlenségre és az embertelen bánásmód tilalmára utaló fogalmak. Tipikus kifejezések: *élethez való jog*, *kínzás tilalma*, *emberkereskedelem*, *sérthetlenség*.

Szabadságok: A személyes és polgári szabadságjogok megjelenését gyűjti össze. Ide sorolhatók a magánélethez, vallásszabadsághoz, véleménynyilvánításhoz, gyülekezéshez vagy a munkavállalás szabadságához kapcsolódó kifejezések. Tipikus előfordulások: *adatvédelem*, *sajtószabadság*, *gyülekezési jog*, *oktatáshoz való jog*, *menedékjog*.

Egyenlőség: Az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és a diszkrimináció tilalma jelenik meg ebben a csoportban. Gyakori témák a nemi egyenlőség, kulturális sokszínűség, gyerek- és idősjogok, valamint a fogyatékosokkal élők inklúziója. Tipikus kifejezések: *esélyegyenlőség, megkülönböztetés tilalma, gyermekjogok, inklúzió.*

Szolidaritás: A szociális jogokhoz, munkavállalói védelemhez és társadalmi jóléthez kapcsolódó kifejezéseket tartalmazza. Gyakori témák a munkajog, tisztességes munkafeltételek, szociális biztonság, egészségvédelem vagy környezeti fenntarthatóság. Tipikus kifejezések: *munkavédelem, szociális támogatás, egészséghez való jog, fenntarthatóság, fogyasztóvédelem.*

Polgárok jogai: A demokratikus részvételhez, átláthatósághoz és közéleti jogokhoz kapcsolódó fogalmak tartoznak ide. Tipikus témák a választójog, nyilvános dokumentumokhoz való hozzáférés, petíciós jog. Gyakori kifejezések: *választójog, ügyintézés, nyilvánosság, ombudsman.*

Igazságszolgáltatás: A jogállamisággal és igazságossággal kapcsolatos kifejezéseket gyűjti össze. Ide tartoznak a tisztességes eljáráshoz, jogorvoslathoz és bírósági függetlenséghez kötődő fogalmak. Tipikus előfordulások: *jogorvoslat, tisztességes eljárás, ártatlanság védelme, arányosság.*

A módszertípusok csoportosításában a pályázati kiírás támogatott tevékenységek részét vettük alapul. A cél az volt, hogy olyan kategóriarendszert hozzunk létre, amely visszaadja a projektek működésmódját és a tevékenységek mögötti logikát. Ennek alapján öt nagy módszer csoportot különítettünk el.

Oktatási és tudásátadó tevékenységek: Ide azok a programok tartoznak, amelyek célja a résztvevők ismereteinek vagy készségeinek fejlesztése interaktív tanulási folyamatokon keresztül. Tipikus formáik: *képzés, tréning, workshop, műhelymunka, tábor, tanfolyam, mentorprogram.* Eredményük új tudás, kompetenciafejlődés és szemléletformálás.

Párbeszédet és részvételt ösztönző tevékenységek: Ezek a programok a társadalmi vagy szakmai párbeszédet erősítik, különböző szereplőket vonnak be közös gondolkodásba. Több nézőpontot jelenítenek meg, a diskurzusra és részvételre épülnek. Gyakori formák: *kerekasztal beszélgetés, vitaest, fórum, panelbeszélgetés, konferencia, közösségi esemény.* Eredményük a láthatóság növelése és kapcsolatok építése.

Kulturális és kreatív tevékenységek: Ebben a csoportban a művészeti eszközökkel történő érzékenyítés és közösségépítés jelenik meg. Gyakori formák: *színházi előadás, fesztivál, filmvetítés, koncert, kiállítás, performansz.*

Kommunikációs és médiatevékenységek: A nyilvánosság tájékoztatását vagy érzékenyítését szolgálják, tömeges elérésre építve. Többnyire egyirányú kommunikáció, egyszerű üzenetekkel és vizuális tartalmakkal. Tipikus formák: *kommunikációs kampány, videósorozat, podcast, médiaszereplés, online tartalom, közösségi média aktivitás.*

Tudományos, szakmai és írásos tevékenységek: A tudás rögzítését, rendszerezését és megosztását célozzák, elsősorban szakmai közönség számára. Jellemzőjük az írásos produktum. Tipikus formák: *kutatás, felmérés, elemzés, tanulmány, kiadvány*.

A *társadalmi ügyek* szótára a szövegekben leggyakrabban előforduló témák és célcsoportok alapján rajzolódott ki. A kategóriákat a projektekben megjelenő kulcsszavak és tipikus társadalmi problématerületek szerint alakítottuk ki. A szótár az alábbi főbb tématerületeket tartalmazza.

Fiatalok és oktatás: A kategória az ifjúsághoz, iskolai környezethez vagy tanulási folyamatokhoz kapcsolódó projekteket fedi le. Gyakori kulcsszavak: *fiatal, diák, tanuló, iskola, oktatás, nevelés, pályaorientáció*. A témakör központi eleme a fiatalok kompetenciáinak fejlesztése és oktatási lehetőségeik támogatása.

Roma ügyek és kisebbségek: Ide tartoznak azok a projektek, amelyek a roma közösségek vagy más hátrányos helyzetű csoportok támogatását célozzák. A szótár jellemző elemei: *roma, cigány, hátrányos helyzetű, esélyegyenlőség, integráció, közösség*. A kategória a társadalmi felzárkózást és befogadást hangsúlyozza.

Migráció és menekültek: Ez a témakör a migránsokkal, menekültekkel és bevándorlással kapcsolatos tevékenységeket foglalja össze. Tipikus kifejezések: *migráns, menekült, menedék, bevándorló, integráció*.

Környezet és klíma: A szótár azokat a projekteket tartalmazza, amelyek környezetvédelemmel, fenntarthatósággal vagy klímaváltozással foglalkoznak. Gyakori kulcsszavak: *környezet, természet, fenntartható, ökológia, klímaváltozás, hulladék, energia*.

Állatvédelem és biodiverzitás: Ez a témakör az állatvédelemmel és az élővilág megőrzésével kapcsolatos kezdeményezéseket fogja össze. Jellemző szavak: *állat, élővilág, védett, menhely, állatbarát*. Elsősorban érzékenyítés és gyakorlati természetvédelem jelenik meg benne.

Nők és genderügyek: A nők jogaihoz, nemi egyenlőséghez és társadalmi szerepekhez kötődő projektek tartoznak ide. Tipikus kifejezések: *nő, nemi egyenlőség, sztereotípiák, gender, családon belüli erőszak*. A kategória célja a nők társadalmi helyzetének javítása és a nemi alapú hátrányok csökkentése.

Fogyatékoság, időskor és egészség: Ez a szélesebb kategória a fogyatékosággal élők, idősek vagy egészségügyi témák mentén szerveződő projekteket gyűjti össze. Gyakori szavak: *fogyatékoság, akadálymentesítés, idős, egészség, mentális, pszichológia, ellátás*. A projektek többsége gondoskodást, segítségnyújtást vagy inklúziót céloz.

LMBTQ és diverzitás: A kategóriába az LMBTQ-közösség támogatását, identitását és elfogadását célzó programok tartoznak. Kulcsszavak: *lmbtq, queer, meleg, transz, identitás, befogadás*. A hangsúly főként a jogtudatosságon és az elfogadás növelésén van.

Közösségfejlesztés és részvétel: Olyan projektek tartoznak ide, amelyek a helyi közösségek erősítését, az állampolgári részvételt és az önkéntességet támogatják. Tipikus kifejezések: *közösség, részvétel, önkéntesség, aktív állampolgár.*

Demokrácia, média és információ: Ez a kategória a demokratikus kultúrával, médiaműveltséggel és információs biztonsággal foglalkozó projekteket fedi le. Gyakori szavak: *demokrácia, média, tájékoztatás, dezinformáció, fake news, sajtó.*

Szociális ügyek és szegénység: Ide tartoznak a szegénység, támogatások és szociális ellátások témáihoz kapcsolódó projektek. Tipikus kulcsszavak: *szociális, szegénység, támogatás, segély, ellátás.* A terület elsősorban a társadalmi kiszolgáltatottság csökkentésére irányul.

A létrehozott kulcsszólistákat a meghatározott dimenziók szerint YAML-formátumú szótárakba rendeztük. Ezt követően minden pályázati szöveg esetében kiszámítottuk a szógyakoriságokat, vagyis megállapítottuk, hogy az egyes dimenziókhoz tartozó kifejezések hányszor fordulnak elő a dokumentumban. A három szótár mindegyikére külön elvégeztük ezt a műveletet, így minden pályázathoz dimenzióként egy-egy előfordulási értéket kaptunk.

A kapott gyakorisági adatokból pályázatonként terciliseket számoltunk, hogy az egyes dimenziók relatív súlyát az adott szövegen belül értékelni tudjuk. Ennek megfelelően minden dimenzió 1-es, 2-es vagy 3-as értéket kapott, attól függően, hogy a többi dimenzióhoz viszonyítva milyen mértékben jelent meg (1 = alacsony, 2 = közepes, 3 = magas előfordulás). Azért választottuk a soronkénti, azaz pályázaton belüli tercilisek alkalmazását, mert nem szerettük volna, hogy a többi pályázat szóhasználati sajátosságai torzítsák az eredményeket. Így biztosítható, hogy egy dimenzió akkor is magas értéket kapjon, ha az adott pályázat szövegében ez volt a legdominánsabb téma, de a többi pályázathoz képest nem volt magas az adott szövegben a gyakorisága.

A dimenziókhoz rendelt értékeket ezután összekapcsoltuk a pályázatok leíró adatait tartalmazó adatbázissal. Ezt követően elvégeztük az adatbázis tisztítását, amelynek során eltávolítottuk azokat a változókat, amelyek biztosan nem szükségesek az elemzés során (például az adószámot). Az adattábla bizonyos változók (például bevétel, önkéntesek száma, munkatársak száma) esetében több évre vonatkozó értékeket tartalmazott. A szervezeteknek a pályázat beadását megelőző három év adatait kellett megadniuk éves bontásban. Az elemzés egyszerűsítése és az adatok egységes kezelhetősége érdekében minden pályázat esetében átlagot számoltunk ezekből az értékekből. Ennek eredményeként jöttek létre az Átlag önkéntes, Átlag munkatárs és Bevétel átlag változók, amelyeket a további elemzésekben használtunk. A további elemzések az így kialakított, megtisztított adatbázisra épültek.

ii. Eredmények

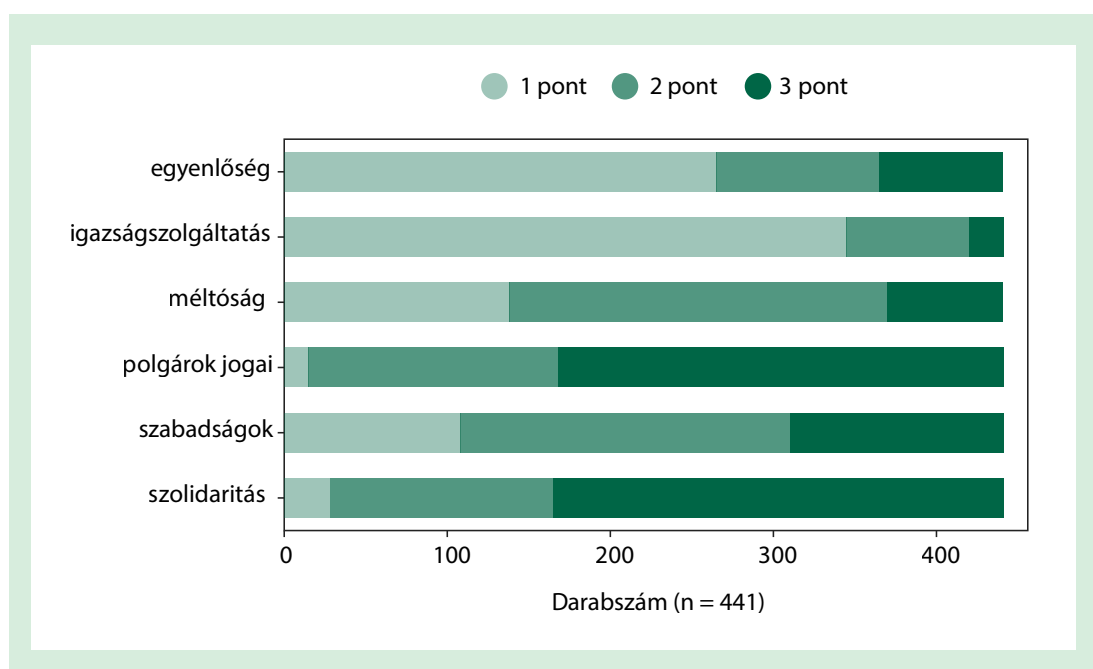
A különböző kulcsszavak eloszlása

A táblázat azt mutatja, hogy az egyes EU-értékek milyen pontszámokat kaptak a pályázati anyagokban, vagyis mennyire jelennek meg hangsúlyosan a szervezetek projektjeiben. Az eloszlások jól tükrözik, hogy egyes értékek inkább „alapvető említésként” szerepelnek, míg mások valóban a projektek központi tartalmi pilléreivé válnak.

- Az „egyenlőség” és az „igazságszolgáltatás” elsősorban 1-es pontszámot kaptak, ami azt jelzi, hogy ezek az értékek sok projektben megjelennek, de többnyire csak mellékesen vagy hivatkozási szinten
- A „méltóság” átlagban magasabb pontszámot kapott, ami arra utal, hogy a szervezetek egy részénél ez ténylegesen tartalmi elemként jelenik meg, nem csupán deklarált értéként.
- A „polgárok jogai” és a „szolidaritás” kiugróan magas 3-as aránnyal rendelkeznek, és ezek átlagai a legmagasabbak. Ez azt mutatja, hogy ezek az értékek nemcsak gyakrabban jelennek meg, hanem sok esetben a pályázatok tartalmi középpontjában állnak.
- A „szabadságok” érték vegyes megoszlást mutat, de több magas pontszámot kap, ami arra utal, hogy bizonyos projektcsoportokban fontos, máshol viszont kevésbé.

EU téma	1-es	2-es	3-as	Átlag
<i>egyenlőség</i>	267	96	78	1,57
<i>igazságszolgáltatás</i>	344	75	22	1,27
<i>méltóság</i>	137	233	71	1,85
<i>polgárok jogai</i>	15	152	274	2,59
<i>szabadságok</i>	109	200	132	2,05
<i>szolidaritás</i>	28	138	275	2,56

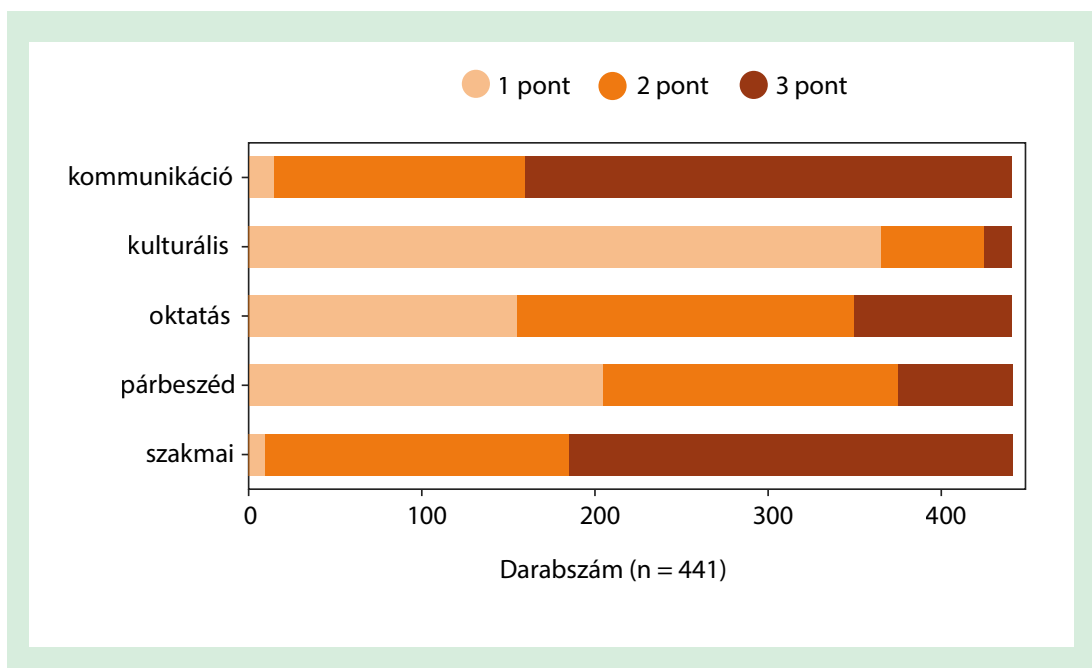
Összességében az értékek eloszlása azt mutatja, hogy a pályázók eltérő mélységben foglalkoznak az EU-s alapelvekkel: vannak olyan értékek, amelyek „formális” jelenlétéhez kötődnek (egyenlőség, igazságszolgáltatás), míg mások ténylegesen a projekt céljainak és tevékenységeinek magját jelentik (polgárok jogai, szolidaritás).

A következő táblázat azt mutatja be, hogy az egyes megvalósítási módszerek milyen arányban kerültek az 1-es, 2-es és 3-as besorolási szintekre, valamint feltünteti a témák átlagos értékét is.

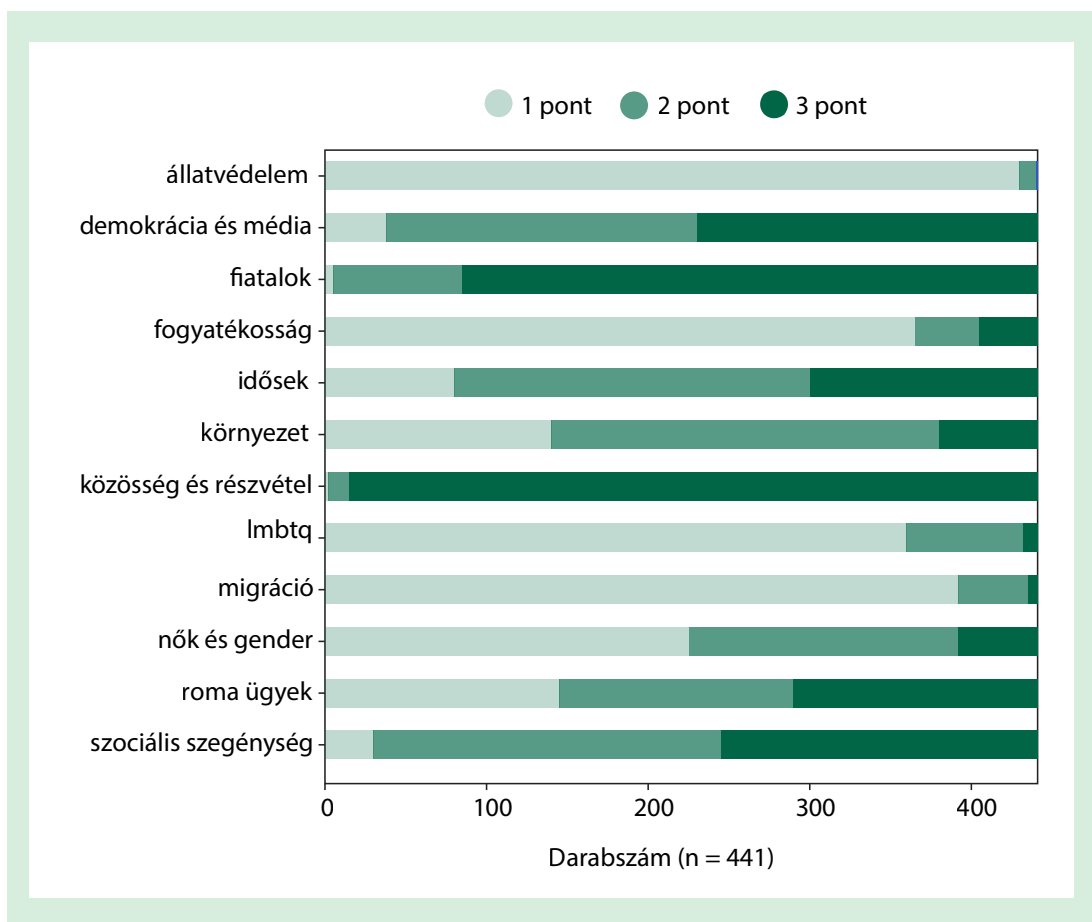
Téma	1-es	2-es	3-as	Átlag
<i>kommunikáció</i>	18	141	282	2,60
<i>kulturális</i>	367	57	17	1,21
<i>oktatás</i>	155	194	92	1,86
<i>párbeszéd</i>	203	172	66	1,69
<i>szakmai</i>	12	170	259	2,56

Jól látható, hogy a témák között jelentős különbségek vannak: a kommunikáció és a szakmai kategóriákban kiemelkedően magas a 3-as értékek száma, ezért ezek átlagai a legmagasabbak (2,60 és 2,56). A kulturális téma ezzel szemben nagyrészt az 1-es szinten jelenik meg (367 db), ami messze a legalacsonyabb átlagot eredményezi (1,21). Az oktatás és párbeszéd kategóriák eloszlása kiegyenlítettebb, átlaguk középtartományban helyezkedik el. Összességében a témák besorolása erősen eltérő mintázatokat mutat.

A következő táblázat az egyes témakategóriák eloszlását mutatja be az 1-es, 2-es és 3-as besorolási szintek között, valamint feltünteti az adott téma átlagos értékét is.

Téma	1-es	2-es	3-as	Átlag
állatvédelem	431	9	1	1.02
demokrácia és média	37	193	211	2.39
fiatalok	5	79	357	2.80
fogyatékoság	366	41	34	1.25
idősek	82	219	140	2.13
környezet	126	253	62	1.85
közösség és részvétel	0	14	427	2.97
lmbtq	359	73	9	1.21
migráció	391	43	7	1.13
nők és gender	227	164	50	1.60
roma ügyek	147	142	152	2.01
szociális szegénység	30	214	197	2.38

Az adatok alapján nagyon erős szórás figyelhető meg a témák megítélésében. A közösség és részvétel témája szinte teljes egészében a 3-as kategóriába került (427 db), ami kiemelkedően magas átlagot eredményez (2,97), ez a táblázat legmagasabb értéke. Hasonlóan magas besorolást kaptak a fiatalok (átlag 2,80), ahol a 3-as értékek dominálnak (357 db).

Ezzel szemben az állatvédelem, lmbtq, migráció és fogyatékoság témák döntően az 1-es szintre kerültek (több száz 1-es értékkel), ami jelentősen alacsony átlagokat eredményez (1,02-1,25 között). Középtartományba esik például az idősek, nők és gender, környezet, illetve a roma ügyek témája, ahol a három szint megoszlása kiegyenlítettebb. Összességében a témák között nagyon markáns különbségek rajzolódhatnak ki, egyes területek erősen preferáltak, míg mások következetesen alacsonyabb értékelést kaptak.

Megkíséreltük megvizsgálni az értékek-módszerek-ügyek közötti összefüggéseket, bár ennél az elemzésnél fontos módszertani korlát, hogy az egyes kategóriák szótáriai részben átfednek: például az egyenlőség kategóriában megjelennek a nemi egyenlőséghez és kisebbségekhez kapcsolódó kifejezések is, ami együttmozgást eredményez a *roma ügyek*, illetve a *nők és gender* kategóriákkal.

Ennek alapján **legerősebb kapcsolat az egyenlőség és a roma ügyek** között mutatkozott. Ezen túl közepes erősségű együttmozgás volt megfigyelhető az oktatás-

fiatalok, a kommunikáció-demokrácia és média, valamint az egyenlőség-szociális szegénység párok esetében. Ezeket az eredményeket ugyanakkor a szótári átfedések miatt érdemes fenntartással kezelni.

Az eloszlások a nyertes és a nem nyertes szervezetek között

Az elemzés ezen részében azt vizsgáltuk meg, hogy eltérnek-e a pályázatok tematikus jellemzői a nyertes és a nem nyertes szervezetek között.

Ez azért fontos kérdés, mert ha bizonyos témák, módszerek vagy társadalmi ügyek *szisztematikusan* inkább a nyertes pályázatokban jelennek meg, az arra utalhat, hogy ezek a dimenziók ténylegesen befolyásolják a siker esélyét.

A vizsgálathoz kategóriák közötti összefüggéseket teszteltünk, vagyis azt, hogy a különböző értékek (1/2/3 pont) hogyan oszlanak meg a két csoportban.

Ehhez két statisztikai mutatót használtunk:

- Khi-négyzet teszt (χ^2) – megmutatja, hogy van-e kimutatható különbség a nyertes és a nem nyertes pályázatok eloszlása között egy adott témán belül.
- Ha $p < 0,05$, akkor a különbség szignifikáns, vagyis nem véletlennek tekinthető.
- Cramer's V – a különbség erősségét jelzi.

Ez segít megkülönböztetni, hogy egy szignifikáns különbség valójában mennyire számottevő.

- 0,00-0,10: nagyon gyenge
- 0,10-0,30: gyenge
- 0,30-0,50: közepes

Az alábbi táblázatok témánként mutatják a p-értéket, a Cramer's V értékét, és azt, hogy a különbség szignifikáns-e.

Téma	p-érték	Cramer_V	Irány
<i>egyenlőség</i>	0.26	0.08	nincs szignifikáns eltérés
<i>igazságszolgáltatás</i>	0.66	0.04	nincs szignifikáns eltérés
<i>méltóság</i>	0.5	0.05	nincs szignifikáns eltérés
<i>polgárok jogai</i>	0.07	0.11	nincs szignifikáns eltérés
<i>szabadságok</i>	0.30	0.07	nincs szignifikáns eltérés
szolidaritás	0.03	0.13	gyakoribb nyertes pályázatoknál
kommunikáció	0.00	0.18	gyakoribb nyertes pályázatoknál
<i>kulturális</i>	0.52	0.05	nincs szignifikáns eltérés
oktatás	0.01	0.14	gyakoribb nyertes pályázatoknál

Téma	p-érték	Cramer_V	Irány
<i>párbeszéd</i>	0.70	0.04	nincs szignifikáns eltérés
<i>szakmai</i>	0.20	0.09	nincs szignifikáns eltérés
<i>állatvédelem</i>	0.85	0.03	nincs szignifikáns eltérés
<i>demokrácia és media</i>	0.21	0.08	nincs szignifikáns eltérés
<i>fiatalok</i>	0.43	0.06	nincs szignifikáns eltérés
<i>fogyatékoság</i>	0.34	0.08	nincs szignifikáns eltérés
<i>idősek</i>	0.07	0.11	nincs szignifikáns eltérés
<i>környezet</i>	0.6	0.05	nincs szignifikáns eltérés
<i>közösség és részvétel</i>	1.00	0.00	nincs szignifikáns eltérés
<i>lmbtq</i>	0.56	0.05	nincs szignifikáns eltérés
<i>migráció</i>	0.86	0.03	nincs szignifikáns eltérés
nők és gender	0.02	0.14	gyakoribb nyertes pályázatoknál
<i>roma ügyek</i>	0.90	0.02	nincs szignifikáns eltérés
szociális szegénység	0.01	0.16	gyakoribb nyertes pályázatoknál

Megállapításaink:

- A legtöbb téma esetében nincs jelentős eltérés a nyertes és nem nyertes pályázatok között.
- A hatásnagyság minden esetben gyenge, vagyis a különbségek valóságosak, de nem nagyok.

A pályázati siker nem kötődik erősen sem az EU alapértékek, sem a társadalmi ügyek többségéhez, de néhány módszer (főként kommunikáció és oktatás) és néhány tematika (nők és gender, szociális szegénység) kismértékben jellemzőbb a nyertes pályázatokra.

Az I/N sikerességi mutató és a tematikus szógyakoriságok kapcsolatát bináris logisztikus regresszióval is vizsgáltuk. A modellben mind a 23 tematikus kategória szerepelt magyarázó változóként. A többváltozós regresszió eredményei alapján egyik tematika sem mutatott érdemi összefüggést a pályázatok nyerési esélyével: az odds ratio értékek szinte kivétel nélkül 0.97 és 1.03 között mozogtak, ami rendkívül kis hatásnak felel meg. A tematikus előfordulások egy-egy egységnyi növekedése így statisztikailag és gyakorlatilag sem befolyásolta a siker valószínűségét. A modell eredményei alapján megállapítható, hogy **a pályázati szövegek tematikus hangsúlya nem áll kapcsolatban a támogatási döntéssel.** (Ugyanakkor az elemzés nem terjedt ki a pályázatok formai minőségére, kidolgozottságára vagy koherenciájára, így nem zárható ki, hogy ezek a jelen adatbázisban nem mérhető jellemzők fontosabb szerepet játszanak az értékelési folyamatban.)

Eloszlások a szervezetek jellemzői szerint

Az éves bevétel nagysága és a tematikus kategóriák közötti kapcsolatot két statisztikai megközelítéssel vizsgáltuk. Egyrészt lineáris regressziót alkalmaztunk a tematikus szógyakoriság és az átlagos bevétel közötti lineáris összefüggések feltárására, másrészt a tematikus értékeket tercilisekbe soroltuk, és khi-négyzet próbával elemeztük, hogy a bevételi kategóriák között eltérően oszlanak-e meg a tematikus hangsúlyok.

A bevétel átlag oszlopot a statisztikai összehasonlításhoz három, közel azonos elemszámú kategóriára bontottuk:

- alacsony bevétel: a legalacsonyabb harmadba tartozó szervezetek
- közepes bevétel: a középső harmad
- magas bevétel: a legmagasabb bevételű harmad.

Ez a felosztás biztosítja, hogy a kategóriák összehasonlíthatók, és egyik csoport se legyen nagyságrendekkel kisebb a többinél.

Ezután mindhárom bevételi kategóriában megvizsgáltuk, hogyan oszlanak el a pályázatok 1-2-3 pontos értékelései az egyes témákban.

Téma	p-érték	Cramer_V	Irány
<i>egyenlőség</i>	0.15	0.09	nincs szignifikáns eltérés
<i>igazságszolgáltatás</i>	0.01	0.13	legtöbb: magas
<i>méltóság</i>	0.28	0.08	nincs szignifikáns eltérés
<i>polgárok jogai</i>	0.27	0.08	nincs szignifikáns eltérés
<i>szabadságok</i>	0.01	0.12	legtöbb: alacsony
<i>szolidaritás</i>	0.09	0.10	nincs szignifikáns eltérés
<i>kommunikáció</i>	0.38	0.07	nincs szignifikáns eltérés
<i>kulturális</i>	0.01	0.13	legtöbb: közepes
<i>oktatás</i>	0.01	0.13	legtöbb: magas
<i>párbeszéd</i>	0.06	0.10	nincs szignifikáns eltérés
<i>szakmai</i>	0.09	0.10	nincs szignifikáns eltérés
<i>állatvédelem</i>	0.39	0.07	nincs szignifikáns eltérés
<i>demokrácia és media</i>	0.16	0.09	nincs szignifikáns eltérés
<i>fiatalok</i>	0.19	0.08	nincs szignifikáns eltérés
<i>fogyatékoság</i>	0.32	0.07	nincs szignifikáns eltérés
<i>idősek</i>	0.26	0.08	nincs szignifikáns eltérés
<i>környezet</i>	0.13	0.09	nincs szignifikáns eltérés
<i>közösség és részvétel</i>	0.59	0.05	nincs szignifikáns eltérés
<i>lmbtq</i>	0.90	0.04	nincs szignifikáns eltérés
<i>migráció</i>	0.16	0.09	nincs szignifikáns eltérés

Téma	p-érték	Cramer_V	Irány
<i>nők és gender</i>	0.44	0.07	nincs szignifikáns eltérés
<i>roma ügyek</i>	0.02	0.12	legtöbb: közepes
<i>szociális szegénység</i>	0.33	0.07	nincs szignifikáns eltérés

A bevételi kategóriák szerinti összehasonlítás célja az volt, hogy megvizsgáljuk, eltérnek-e az egyes témák, EU- alapértékek és módszerek pontozási mintázatai aszerint, hogy a pályázatot benyújtó szervezet alacsony, közepes vagy magas bevétellel rendelkezik. A khi-négyzet tesztek és a Cramer's V értékek azonban azt mutatták, hogy a legtöbb esetben nincs számottevő eltérés a három bevételi kategória között: bár néhány téma esetében megjelent statisztikai szignifikancia, ezek hatásmagysága minden esetben gyenge maradt (Cramer's V \approx 0,10-0,13). Emiatt a bevétel és a tematizáció kapcsolatát nem indokolt további mélyebb vagy modellalapú elemzéseknek alávetni, mert a bevétel láthatóan nem meghatározó tényezője annak, hogy a szervezetek milyen ügyekkel dolgoznak.

A következőkben azt vizsgáltuk, hogyan oszlanak meg a pályázatok a szervezetek átlagos munkatársszáma szerint, valamint, hogy ez a tényező összefüggésbe hozható-e a pályázat sikerességével. A tematikus kategóriák hatását két különböző megközelítéssel elemeztük.

A tercilisekre bontott értékek közötti különbségeket khi-négyzet próbával és Cramer's V-vel elemeztük, amely érzékeny az eloszlások szerkezeti eltéréseire. Emellett lineáris regressziós modelleket is futtattunk a nyers szógyakoriságokkal, amely kizárólag a lineáris trendeket detektálja. A két módszer eredményei kiegészítik egymást.

Téma	p-érték	Cramer_V	Irány
<i>egyenlőség</i>	0.24678	0.095	nincs szignifikáns eltérés
<i>igazságszolgáltatás</i>	0.33021	0.088	nincs szignifikáns eltérés
<i>méltóság</i>	0.52610	0.076	nincs szignifikáns eltérés
<i>polgárok jogai</i>	0.89312	0.051	nincs szignifikáns eltérés
szabadságok	0.00614	0.143	legtöbb: alacsony
<i>szolidaritás</i>	0.23594	0.095	nincs szignifikáns eltérés
<i>kommunikáció</i>	0.80077	0.059	nincs szignifikáns eltérés
<i>kulturális</i>	0.52900	0.076	nincs szignifikáns eltérés
<i>oktatás</i>	0.12346	0.107	nincs szignifikáns eltérés
párbeszéd	0.00492	0.145	legtöbb: 0 munkatárs
<i>szakmai</i>	0.74189	0.063	nincs szignifikáns eltérés
<i>állatvédelem</i>	0.35586	0.087	nincs szignifikáns eltérés
<i>demokrácia és media</i>	0.42683	0.082	nincs szignifikáns eltérés
<i>fiatalok</i>	0.86014	0.054	nincs szignifikáns eltérés
<i>fogyatékoság</i>	0.68268	0.067	nincs szignifikáns eltérés

Téma	p-érték	Cramer_V	Irány
<i>idősek</i>	0.06991	0.115	nincs szignifikáns eltérés
<i>környezet</i>	0.56221	0.074	nincs szignifikáns eltérés
<i>közösség és részvétel</i>	0.49577	0.074	nincs szignifikáns eltérés
<i>lmbtq</i>	0.57217	0.074	nincs szignifikáns eltérés
<i>migráció</i>	0.05328	0.119	nincs szignifikáns eltérés
<i>nők és gender</i>	0.20671	0.098	nincs szignifikáns eltérés
<i>roma ügyek</i>	0.09498	0.111	nincs szignifikáns eltérés
szociális szegénység	0.00561	0.144	legtöbb: magas

A munkatársi létszám alapján képzett négy kategória között néhány téma esetében enyhén szignifikáns eltérések mutatkoztak. Így azt mondhatjuk, a munkatársi létszám és a tematikus fókusz között összességében nem mutatkozott érdemi kapcsolat, tehát a munkatársi létszám nem tekinthető a tematikák megbízható magyarázó tényezőjének.

A tematikus szótalálások és a szervezetek kapacitásmutatói közötti kapcsolat feltárása érdekében lineáris regressziós modelleket futtattunk, ahol a 23 tematikus kategória nyers szógyakorisága szolgált magyarázó változóként, a függő változó pedig a szervezetek átlagos munkatársszáma volt. A többszörös regressziós modell az összes témát együttesen vizsgálta. A modell magyarázóereje alacsonynak bizonyult ($R^2 = 0.043$), és az F-próba nem jelezte a modell statisztikai szignifikanciáját ($p = 0.716$), ami arra utal, hogy a tematikus szógyakoriságok összességében nem jó előrejelzői a pályázó szervezetek munkatársszámának.

A 23 prediktor közül mindössze egy mutatott szignifikáns lineáris kapcsolatot. A *Fogyatékoság, időskor és egészség* témakörbe tartozó szavak gyakorisága pozitív és szignifikáns kapcsolatban állt a munkatársszámmal ($b = 1.41$, $p = 0.003$), ami azt jelzi, hogy az ezeket a témákat hangsúlyosabban említő pályázati szövegek **nagyobb valószínűséggel kapcsolódnak magasabb kapacitású szervezetekhez**. A többi tematikus kategóriára nem találtunk statisztikailag kimutatható lineáris kapcsolatot, és a regressziós együtthatók túlnyomó többsége alacsony értéket vett fel. Ez azt jelzi, hogy a témakategóriák szövegbeli hangsúlya önmagában nem befolyásolja a szervezetek munkatársi létszámát. De a kapott szignifikáns összefüggések értelmezését is óvatossággal kell kezelni, mert a kategóriák közötti különbségeket részben az eltérő adminisztrációs gyakorlatok vagy erőforrás-struktúrák magyarázhatják.

A vizsgálatban a szervezetek székhelyének településtípusa alapján elemeztük a pályázatok megoszlását. Fontos hangsúlyozni, hogy az elemzés nem a projektek megvalósítási helyére, hanem kizárólag a pályázó szervezet hivatalos székhelyére vonatkozik, a fentebb részletezett korlátok miatt.

A településtípusokat először hat kategóriában vizsgáltuk (főváros, vármegyei székhely, vármegyei jogú város, város, nagyközség, község), majd ezekből egy további elemzési lépésben két aggregált csoportot képeztünk. A „központi települések” közé soroltuk

a fővárost, a vármegyei székhelyeket és a vármegyei jogú városokat, míg a többi település „nem központi” kategóriába került.

A településtípus szerinti összehasonlítás alapján a legtöbb témában nem mutatkozott statisztikailag szignifikáns eltérés a központi és nem központi településeken működő szervezetek pályázatai között. Néhány esetben azonban némi különbség látható: **a polgárok jogai, az oktatás és a szakmai témák gyakrabban jelentek meg a központi településeken működő szervezetek pályázataiban.** Ezek az eltérések arra utalnak, hogy bizonyos tematikus fókuszok a települési környezethez, illetve a szervezetek erőforrásaihoz és működési sajátosságaihoz köthetők.

Téma	p-érték	Cramer_V	Irány
<i>egyenlőség</i>	0.77	0.03	nincs szignifikáns eltérés
<i>igazságszolgáltatás</i>	0.43	0.06	nincs szignifikáns eltérés
<i>méltóság</i>	0.25	0.08	nincs szignifikáns eltérés
polgárok jogai	0.00	0.16	gyakoribb központi településeken
<i>szabadságok</i>	0.29	0.07	nincs szignifikáns eltérés
<i>szolidaritás</i>	0.72	0.04	nincs szignifikáns eltérés
<i>kommunikáció</i>	0.13	0.10	nincs szignifikáns eltérés
<i>kulturális</i>	0.50	0.06	nincs szignifikáns eltérés
oktatás	0.00	0.16	gyakoribb központi településeken
<i>párbeszéd</i>	0.42	0.06	nincs szignifikáns eltérés
szakmai	0.00	0.16	gyakoribb központi településeken
állatvédelem	0.00	0.18	gyakoribb nem központi településeken
<i>demokrácia és media</i>	0.12	0.10	nincs szignifikáns eltérés
<i>fiatalok</i>	0.48	0.06	nincs szignifikáns eltérés
<i>fogyatékoság</i>	0.28	0.08	nincs szignifikáns eltérés
<i>idősek</i>	0.55	0.05	nincs szignifikáns eltérés
<i>környezet</i>	0.83	0.03	nincs szignifikáns eltérés
<i>közösség és részvétel</i>	0.69	0.02	nincs szignifikáns eltérés
<i>lmbtq</i>	0.51	0.05	nincs szignifikáns eltérés
<i>migráció</i>	0.42	0.06	nincs szignifikáns eltérés
<i>nők és gender</i>	0.10	0.10	nincs szignifikáns eltérés
<i>roma ügyek</i>	0.22	0.08	nincs szignifikáns eltérés
<i>szociális szegénység</i>	0.40	0.06	nincs szignifikáns eltérés

A tematikus szótalálalatok és az önkéntesek átlagos száma közötti kapcsolatot először *lineáris regresszióval* vizsgáltuk. A többváltozós modell mérsékelt magyarázóerőt mutatott ($R^2 = 0.117$), ugyanakkor statisztikailag szignifikánsnak bizonyult (F-próba $p = 0.0003$), ami arra utal, hogy a tematikus tartalom együttesen valamilyen mértékben összefügg az önkéntesek számával.

A magyarázó változók közül három tematika mutatott szignifikáns és pozitív lineáris kapcsolatot az önkéntesek számával: az *oktatás* ($b = 4.55$, $p = 0.001$), a *méltóság* ($b = 6.39$, $p = 0.001$) és a *nők és gender* kategória ($b = 7.01$, $p = 0.001$). Ezekben az esetekben a szótlalalatok számának növekedésével együtt az önkéntesek átlagos száma is növekedett. A többi tematika nem mutatott statisztikailag értelmezhető összefüggést, és a hatások többsége zéróhoz közeli volt.

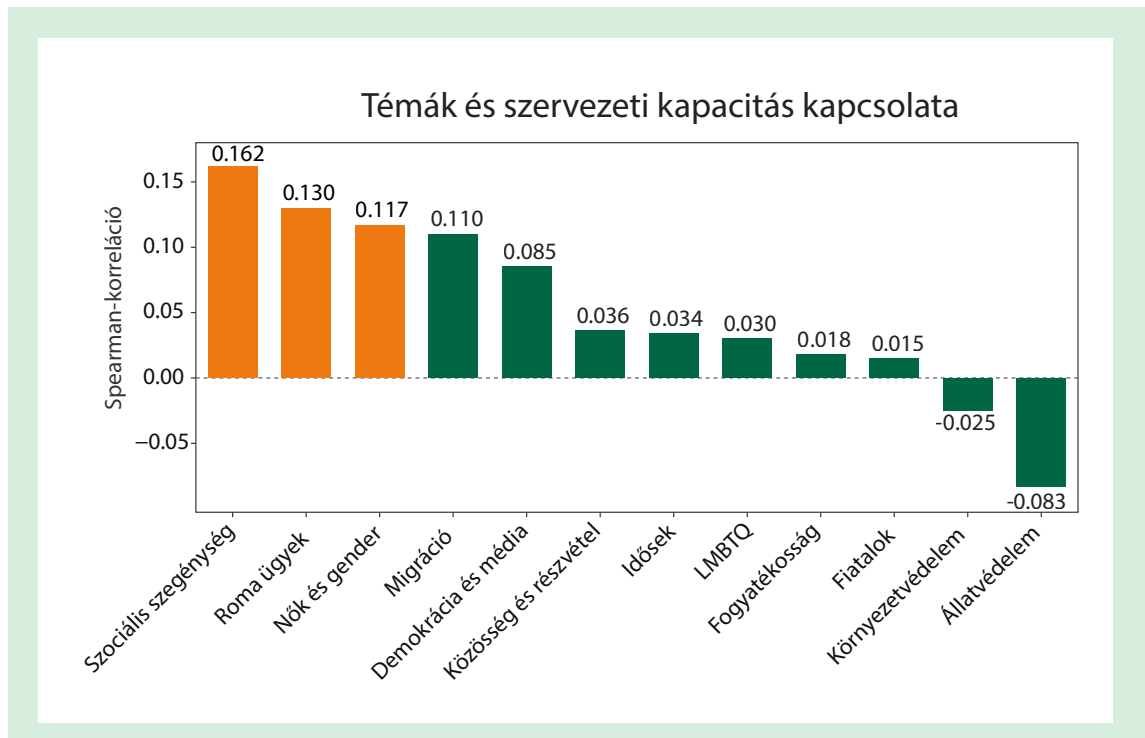
Összességében tehát a modell csak gyenge kapcsolatot mutatott a tematikus szótlalalatok és az önkéntesek száma között, vagyis bár néhány tematika szignifikáns volt, a hatások mértéke és a teljes modell magyarázóereje is alacsonynak tekinthető.

Ezzel összefüggésben végül pedig azt elemeztük, hogy a vannak-e matematikailag kimutatható kapcsolatok az önkéntesség megjelenése, a szervezeti kapacitás és a tematizált ügyek között. Ebben az elemzésben a szervezetek erőforrásait három változó segítségével írtuk le. A három mutató elég diverz volt, ezért közvetlenül nem lehetett volna őket összehasonlítani, az átlagolás nagyon torz eredményt mutatott volna. Ebből kifolyólag standardizáltuk az adatokat és így hoztuk létre az elemzéshez nélkülözhetetlen kapacitás változót. A változó két fő komponensből épül fel: átlag bevétel és átlag munkatárs. Az elemzéshez a másik szükséges változónk pedig az önkéntesség volt, amit az önkéntesek átlagával számolunk. Az elemzéshez Spearman-féle korrelációt használtunk, mivel a témák 1-3-ig terjedő ordinális skálán mozognak. Spearman korreláció értelmezése:

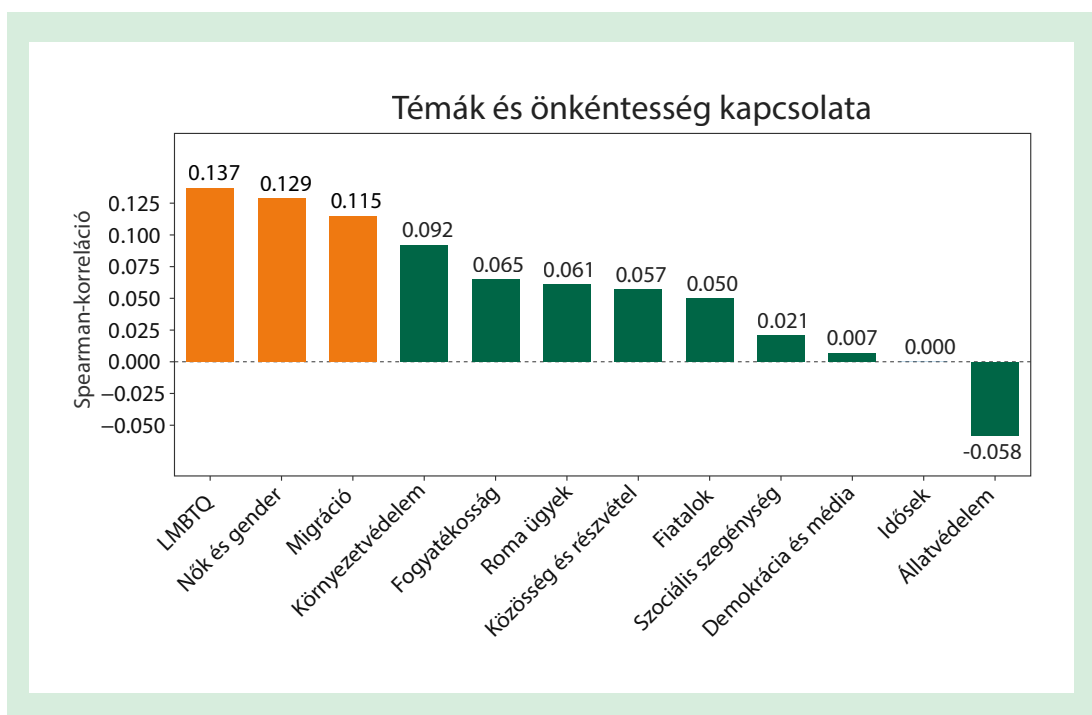
- i. 0,00 – 0,2: nagyon gyenge kapcsolat
- ii. 0,21- 0,4: gyenge kapcsolat
- iii. 0,41 – 0,6: közepes kapcsolat
- iv. 0,61 +: erős kapcsolat

Fehér lufis mozgalom az akadálymentes vasútért
Fotó: Egymásért-Közösen Mozgáskorlátozottak Egyesület

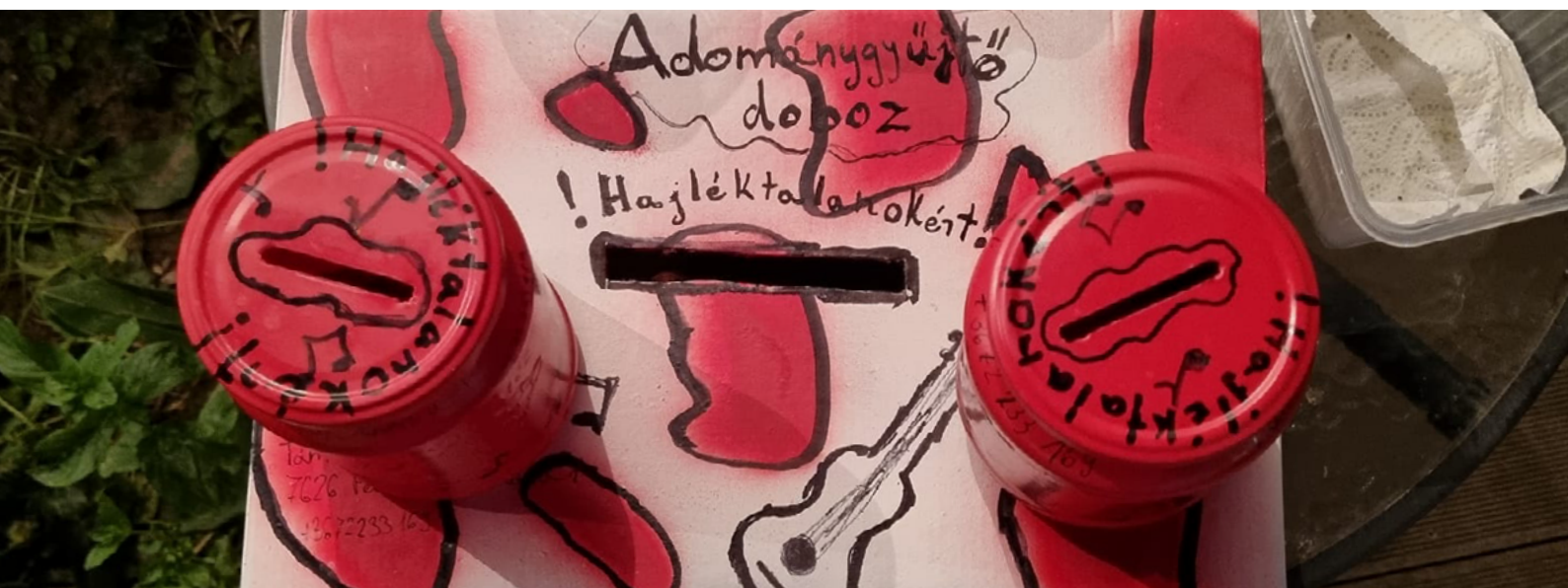

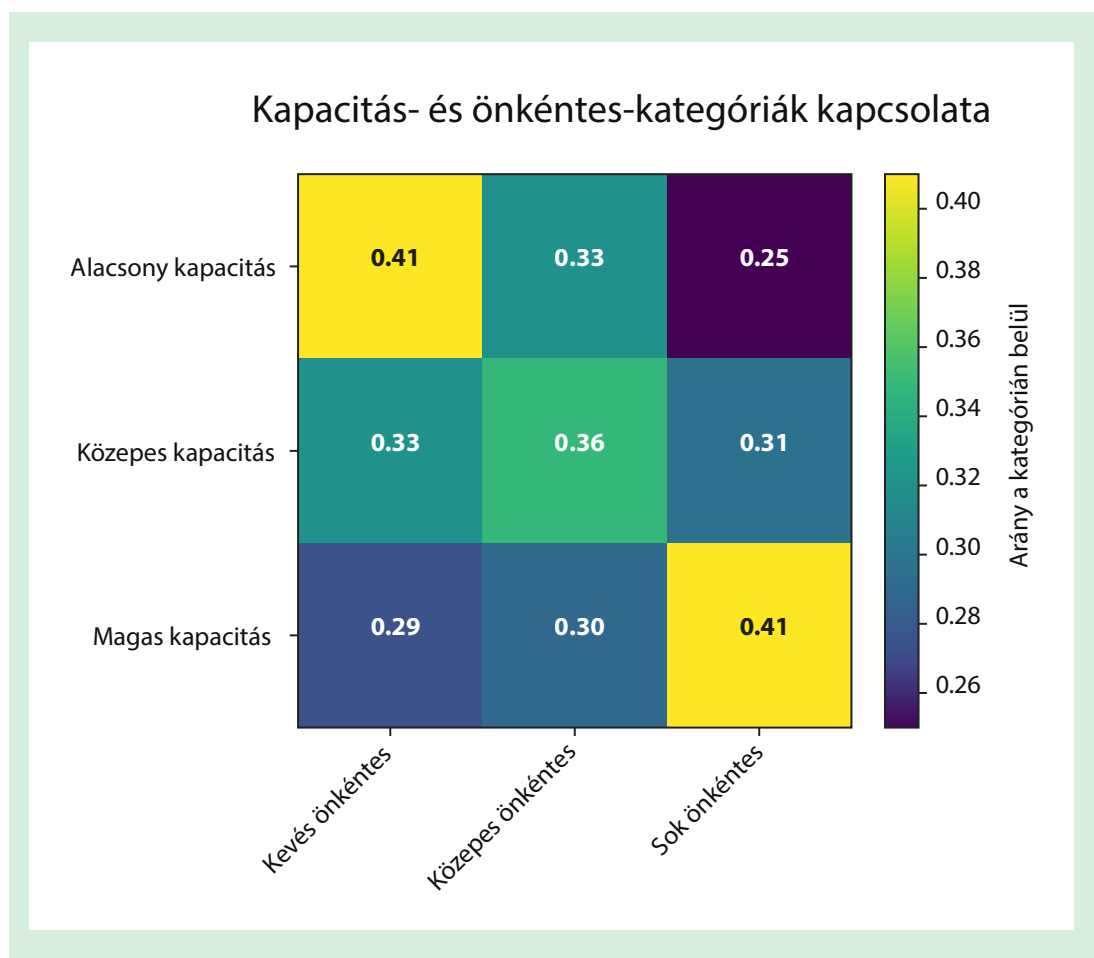
Az alábbi ábra a szervezeti kapacitás-index és az egyes tematikus ügyek fontosságának kapcsolatát mutatja. A legtöbb eredmény nagyon gyenge, pozitív irányú kapcsolatot mutat több fontos társadalmi ügy esetében is. A diagram legmagasabb korrelációs értékei a *szociális szegénység* ($r = 0.162$), a *roma ügyek* ($r = 0.130$), és a *nők és gender* ($r = 0.117$). Ez azt mutatja, hogy **minél nagyobb a szervezet kapacitása, annál valószínűbb, hogy hangsúlyosan foglalkozik társadalmi egyenlőtlenségekkel kapcsolatos, összetett problémákkal**. Ezek az ügyek általában nagyobb szakmai és infrastrukturális erőforrást igényelnek. Negatív irányban csak egyetlen egy ügy jelenik meg, az állatvédelem ($r = -0.83$). Ez arra utal, hogy az állatvédelemmel foglalkozó szervezetek főként kisebb kapacitásból működnek.

A fent látható diagram az önkéntesség és a tematizált ügyek kapcsolatát mutatja be. A függőleges tengelyen megjelenő értékek azt mutatják, hogy a szervezetek önkénteskapacitása mennyire jár együtt az adott témák megjelenésével a pályázatokban. Az eredményeknél itt is csak nagyon gyenge pozitív kapcsolatok figyelhetők meg, ahogy az előző ábrán is. A három legkiemelkedőbb érték az *LMBTQ* ($r = 0.137$), a *nők és gender* ($r = 0.129$) és végül a *migráció* ($r = 0.115$). Itt is egy negatív érték van, az állatvédelem ($r = 0.058$), de ez nem azt jelenti, hogy az állatvédők nem használnának önkénteseket, hanem arra utal, hogy az átlagos önkéntesszám alacsony. Összességében azt láthatjuk, hogy az **önkéntesség főként ott kapcsolódik erősebben a témához, ahol közösség-szervezés, aktivista jelleg dominál, illetve szolidaritásra épülő humanitárius tevékenység zajlik.**

Szolidáris fiatalok adománygyűjtő perselye
Fotó: Tandem Színház Egyesület

Az alábbi hő térkép azt mutatja, hogy a szervezetek kapacitásszintje és az általuk bevont önkéntesek mennyisége hogyan viszonyul egymáshoz. A cellákban szereplő értékek arányt jelölnek, az adott kapacitáskategórián belül mekkora a részesedése az adott önkéntes-kategóriának. Az elemzéshez kereszt táblát használtunk, amihez az önkéntes és a kapacitás változót is 3-3 kategóriára bontottuk, (kapacitás: alacsony, közepes, magas); (önkéntes: kevés, közepes, sok). A hő térképen jól látható egy szimmetrikus mintázat, minél nagyobb a szervezet kapacitása, annál több önkéntest tud bevonni. Minél kisebb, annál inkább az alacsony önkéntesszám a jellemző. Tehát bár a korrelációs vizsgálat gyenge kapcsolatot mutat ($r = 0,218$) a kereszt tábla elemzés egyértelmű mintázatot rajzol ki. Ez arra utal, hogy az önkéntesek bevonása erőforrásigényes és a nagyobb szervezeteknek nagyobb társadalmi elérésük van.

iii. Következtetések és javaslatok

A szövegelemzés alapján elmondható, hogy a pályázati mező tartalmát elsősorban az Európai Unió Alapjogi Chartájához kötődő értékek, különösen a méltóság, a szabadságjogok, az egyenlőség, a szolidaritás és a polgári részvétel határozzák meg. Ezek az értékek a legtöbb pályázatban egyértelműen megjelennek, és jól látható, hogy a szervezetek többsége képes a saját tevékenységét ezekhez az alapelvekhez kapcsolni.

A pályázati szövegek nyelvezete viszonylag egységes képet mutat: a szervezetek a jogok érvényesítéséről, a részvétel erősítéséről és a közjó előmozdításáról hasonló fogalmi keretben írnak. Ez arra utal, hogy **a program által kijelölt értékhorizont erősen formálja a pályázói diskurzust.**

Az összefüggésvizsgálatok alapján ugyanakkor nem találtunk olyan erős vagy következetes mintázatot, amely alapján az EU-s értékek szöveges hangsúlyai érdemben különböznenek szervezetméret, bevétel, településtípus vagy pályázati sikeresség szerint. Bár néhány esetben előfordult gyenge szignifikancia, a hatásnagyság minden esetben alacsony maradt. Ez arra utal, hogy **a pályázók szervezeti háttere csak korlátozottan befolyásolja, hogy milyen értékekre és milyen nyelvezettel helyezik a hangsúlyt,** a szövegek alapvető struktúráját sokkal inkább a pályázati kiírás logikája és az EU-s értékekhez való kapcsolódás követelménye határozza meg.

A megvalósítási helyszínre vonatkozó vizsgálat fontos tanulságokat hozott. A pályázati szövegek jelentős részében nem szerepel konkrét településnév, vagy a megvalósítás országos jellegűként jelenik meg. Emiatt a **projekt helyszíne sok esetben nem rekonstruálható biztosan.** Bár kísérletet tettünk automatikus és manuális azonosításra, a hiányzó információk aránya túl magas volt ahhoz, hogy következetes elemzést lehessen végezni. Ez azt jelzi, hogy a pályázati dokumentumok elsősorban a célokról, értékekről és tevékenységekről adnak képet, míg a földrajzi beágyazottság kevésbé hangsúlyos elemük.

Javaslatok

- A pályázati űrlap pontosítása a megvalósítás helyszínére vonatkozóan: egy külön, kötelező mező bevezetése településszintű vagy országos megjelöléssel elősegítené a későbbi elemzéseket és a területi mintázatok megértését.
- A témakategóriák részletesebb bontása és egyértelmű meghatározása, a pályázati diskurzus finomabb differenciálása: a jelenlegi tematikus kategóriák több ponton átfedéseket vagy nagy heterogenitást mutatnak (pl. szociális szegénység, közösség és részvétel). A kategóriák tartalmi meghatározásának pontosítása, valamint a határterületek (pl. demokrácia-részvétel-média) elkülönítése csökkentené a kódolási bizonytalanságot. A részletesebb definíciók vagy alminták bevezetése (pl. ifjúsági részvétel, környezetvédelmi projektek) hozzájárulna a tematikus mintázatok pontosabb azonosításához.
- Az EU-s értékek gyakorlati megjelenítésének további ösztönzése: kiegészítő útmutató vagy példatár segíthetné a pályázókat abban, hogy az értékeket még konkrétabban és kézzelfoghatóbban kapcsolják a tervezett tevékenységekhez.
- A kisebb szervezetek támogatása a pályázatírásban: bár tartalmi szempontból nincs kimutatható hátrányuk, a sikerességben mutatkozó különbségek alapján hasznos lehet kapacitásfejlesztő vagy mentorprogramok indítása.

II. 1. A kérdőíves felmérés eredményei

Lipka Botond

A utolsó pályázati forduló lezárása után kérdőíves felmérésben gyűjtöttünk visszajelzéseket a KÉP-hez kapcsolódó civil szervezetektől. A konzorcium munkatársai által kidolgozott online, Google forms kérdőív 2025. május vége és szeptember vége között állt nyitva bármely civil szervezet számára (nemcsak a támogatottaknak), és 4 fő kérdéscsoportban várt válaszokat (a teljes kérdőív a B függelékben olvasható):

- a támogatott projekttel;
- a Közös Értékeink Program működésével; és
- a civil szervezetek, a hazai szektor helyzetével kapcsolatban; illetve
- szükség szerinti szervezeti/demográfiai adatok.

A konzorcium munkatársai valamennyi támogatott szervezet figyelmét felhívták a kitöltésre, illetve a KÉP hírlevélben is közzétettük több alkalommal. Végül 90 értékelhető kitöltött kérdőív érkezett: 69 db támogatott szervezetektől, 14 pályázó, de nem támogatotttól, 7 pedig olyan érdeklődőtől, aki nem pályázott. A feldolgozáshoz SPSS programot használtunk.

i. Eredmények

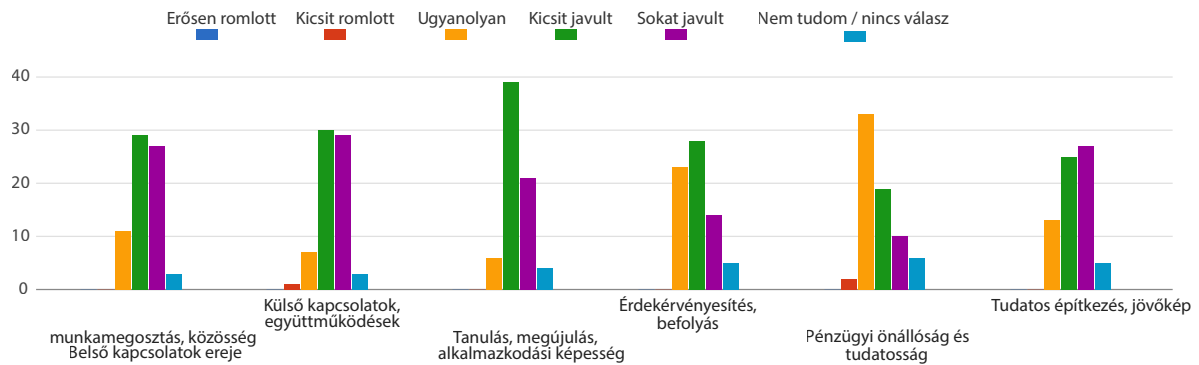
A támogatott projektek eredményei és hatásai

A támogatás kezdetén, a kapacitásfejlesztés folyamatában felmért állapothoz képest a legtöbb területen legalább kismértékű fejlődésről, előrelépésről számoltak be a támogatottak. Különösen a belső és külső kapcsolatok, a tudatos építkezés terén igaz ez, míg – kevéssé meglepő módon – a pénzügyi önállóság esetében inkább a változatlanlanság dominál.

Városi séta a nemzetközi roma napon
Fotó: Uccu Alapítvány

Projektje elején a legtöbb támogatott szervezet elkészítette a szervezeti tükröt - erre visszatekintve (vagy ha ilyen nem készült, akkor általában) - történt-e azóta változás a szervezeti és közösségi működés alábbi 6 fő területén, és ha igen, milyen irányban és mértékben?

A projektekben elsősorban más civil szervezetekkel (85,7%) és magánszemélyekkel alakítottak ki új kapcsolatokat a támogatottak (81,4%), de jellemzők voltak a helyi önkormányzatokkal (48,6%) és a médiával/újságírókkal kialakított együttműködések is. Ezek mellett még viszonylag hangsúlyosan megjelentek a köznevelési (28,6%) és felsőoktatási (21,4%) intézmények valamint a nemzetközi civil szervezetek (21,4%) az új együttműködők között. Nem volt olyan válaszoló, aki ne törekedett volna rá, vagy akinek ne sikerült volna új kapcsolatokat kiépíteni.

A 6-os kérdésre (A szervezet tevékenysége mely uniós alapértékekhez kapcsolódik a legszorosabban és ezek hogyan jelennek meg a szervezet munkájában?) adott válaszok alapján a szervezetek körülbelül egyformán kapcsolódnak valamennyi EU alapértékhez, mindegyiket nagyjából a válaszadók fele jelölte meg, két kivétellel: a polgári jogokat a válaszadók 68,6%-a emelte ki, míg a szabadságot ellenkezőleg csak 22,9%. A projekt megvalósítása során a legtöbben célcsoportjuk tudását, ismereteit növelték ezekkel kapcsolatban (72,9%), illetve az értékek mentén cselekedve segítettek embereket és közösségeket (64,3%) és a széles nagyközönség felé képviselték ezeket (61,4%). A tevékenységek között hangsúlyos volt még a konkrét ügyben való kiállítás és a párbeszéd kezdeményezése is.

A projekt eredményeinek továbbvitelét a válaszadók elsősorban a bevont új tagok, önkéntesek közreműködésétől (72,9%) és a későbbiekben is elérhető termékek (pl. módszertanok, tananyagok (71,4%)) használatától várják. A válaszadók fele új tevékenységeket is tervez a megszerzett tapasztalatok alapján, 40%-a pedig továbbviszi működő szolgáltatását (pl. jogsegélyt, tanácsadást). Csak nagyon kevesen nem terveznek vagy bizonytalanok a folytatásban (5,7+4,3%).

A kérdőív rákérdezett arra is, hogy a kitöltők szövegesen röviden mutassák be az általuk legfontosabbnak tartott eredményt – néhány a válaszok közül:

„Legnagyobb sikerünknek az 50 fős, önmagáért kiállni képes és összetartó női közösség létrejöttét tartjuk. Kiemelkedő élményt jelentettek számunkra a közösségi napok felszabadító és őszinte hangulatai is, ahol a női és emberi jogokról tanultunk, valamint megosztottuk egymással saját történeteinket.”

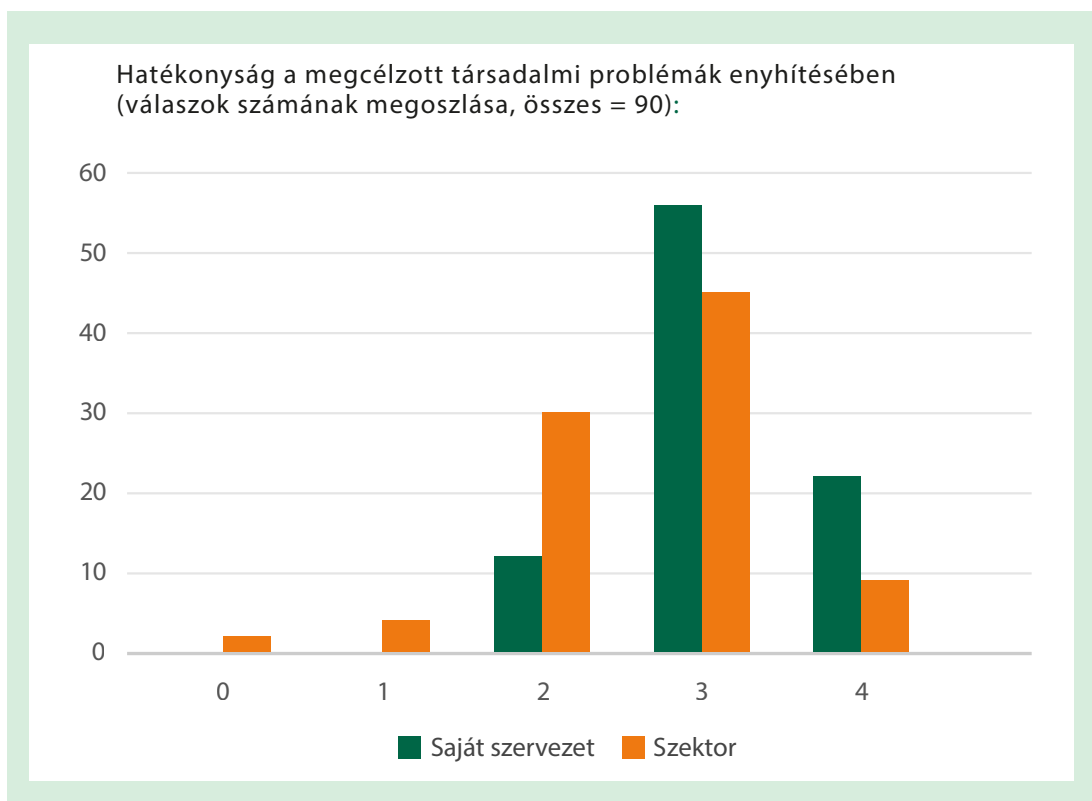
„Az akadálymentesítés szükségességét egész a legfelsőbb döntéshozók elé tudtuk tárni, illetve az érintettek, akiknek fontos és lételem a közösségi közlekedés akadálymentesítése, képesek voltak együtt, egy időben összefogva egymással ennek hangot is adni, amit a média jelenléte még több emberhez el tudott juttatni.”

„A pályázati támogatással egy városi civil közösségi házat nyitottunk és működtetünk, melyet teret ad a különböző civil szervezeteknek, illetve a közelebb hozta közösségi teret használókat.”

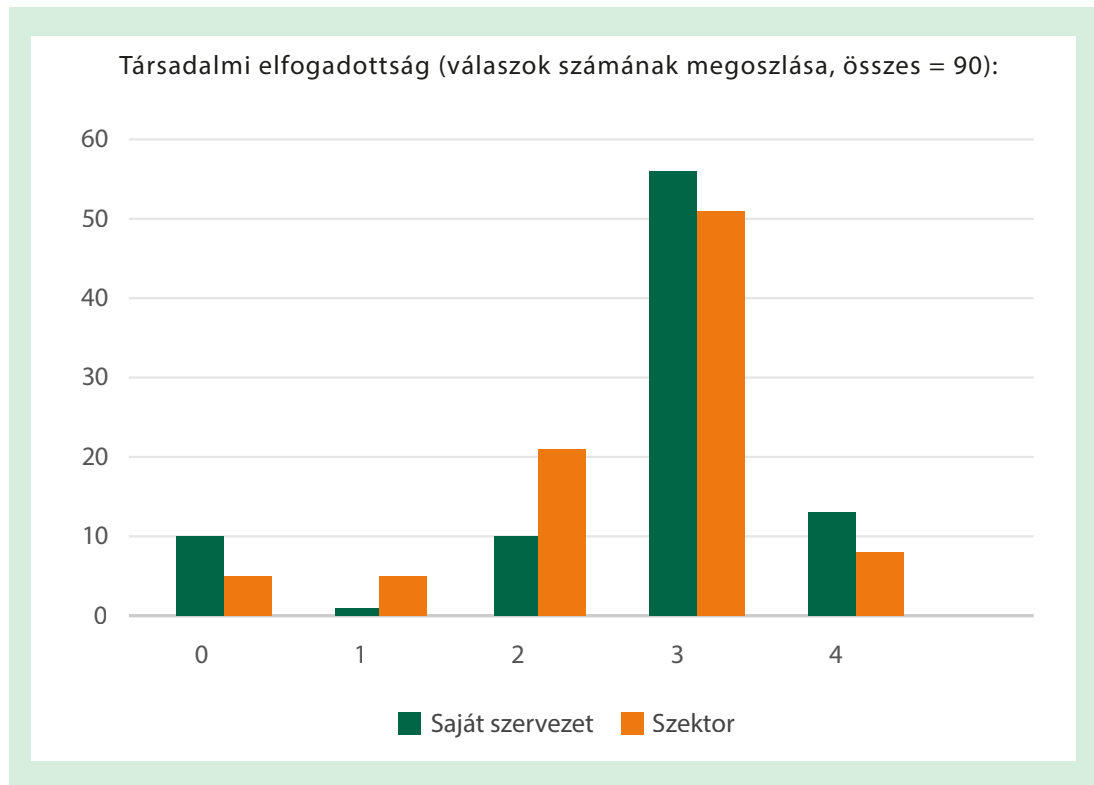
Az egyes szervezetek illetve a teljes szektor jelenlegi helyzetének és szerepének megítélése

Ez a kérdéscsoport 11 különböző dimenzióban vizsgálta a szervezeteknek a saját helyzetükről, illetve a teljes hazai civil szektorról alkotott (ön)képét.

A válaszok kódolása 4-fokú skálán történt: Nagyon rossz → 1, Inkább rossz → 2, Inkább jó → 3, Nagyon jó → 4, Nem tudom/ nincs válasz → 0. Ezeket összehasonlítva az alábbi eredményeket kaptuk:

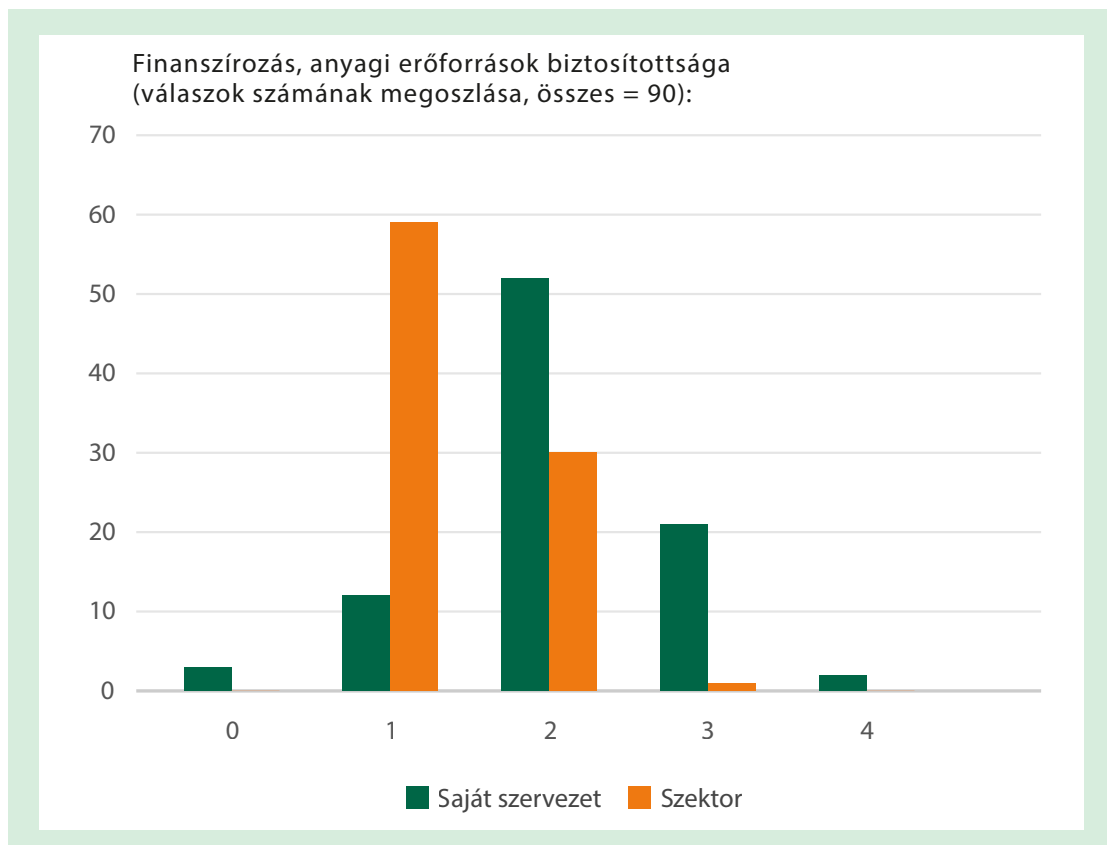

A saját szervezetének hatékonyságát majdnem 87% érzi legalább inkább jónak, míg csak 60% érez így a teljes szektor hatékonyságával kapcsolatban. A teljes szektor hatékonyságát kevesebb, mint feleannyian érzik Nagyon jónak, mint a saját szervezetüket (10, illetve 24,4%). Nagyon rossznak a saját szervezetét senki nem gondolta, a teljes szektort is csak 4,4%. Összességében a szektor hatékonyságáról alkotott képek negatívabbak, mint a saját szervezetekről alkotottak, de a többség mindkét esetben jónak ítéli a helyzetet.

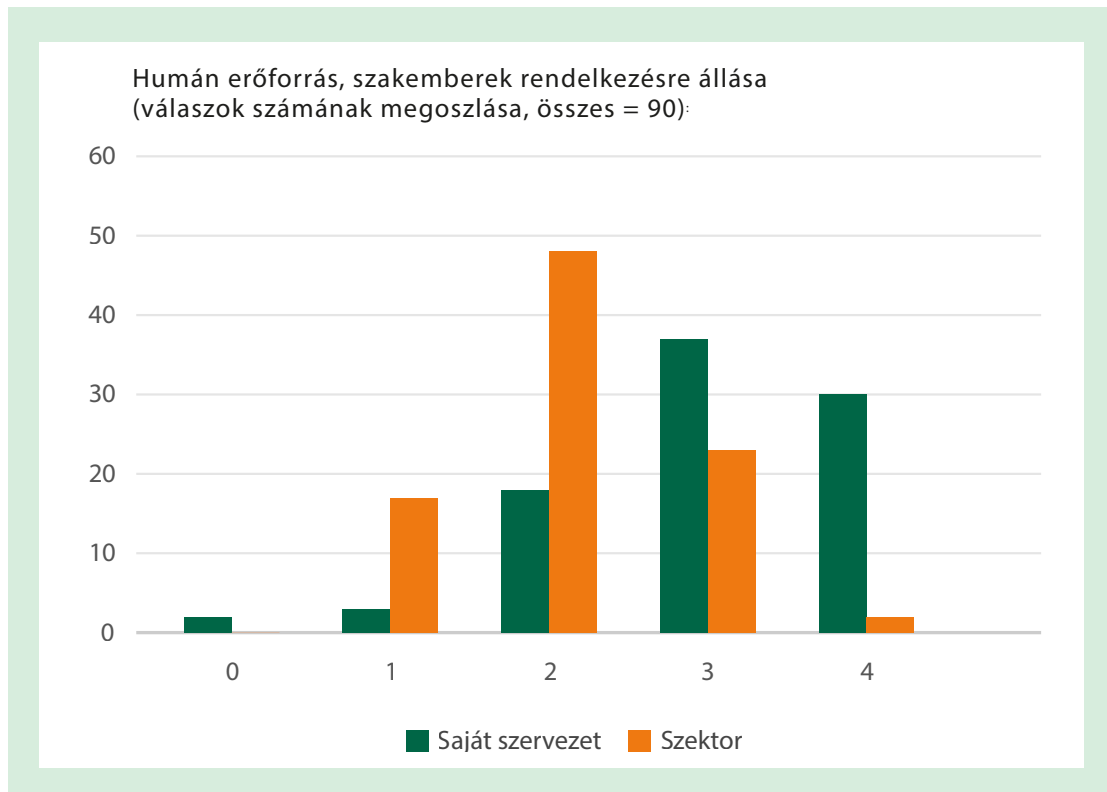
Mind a saját szervezetek, mind a szektor esetében a legtöbben inkább jónak érezték a társadalmi elfogadottságot (62,2, illetve 56,7%), viszont a többi válasznál arányosan nagyobb eltérések vannak. Feltűnően sokan nem tudtak vagy nem akartak válaszolni erre a kérdésre, főleg a saját szervezettel kapcsolatban (11,1%), de a szektorral kapcsolatban sem elenyésző ez a szám (5,6%). Habár Nagyon rossz értékelésből mindkét esetben kevés érkezett, a szektorral kapcsolatban többen érezték így (5,6%), mint a saját szervezetükkel kapcsolatban (1,1%). 23,3% érezte a szektor elfogadottságát inkább rossznak, ez több, mint kétszer annyi, mint a saját szervezetekhez érkezett 11,1%. 14,4% érezte Nagyon jónak a saját szervezetének elfogadottságát, és 8,9% a teljes szektorét.

Itt is az látható, hogy a saját szervezetükkel kapcsolatban a válaszadóknak jobb érzéseik vannak, mint a teljes szektort tekintve, amivel kapcsolatban jelentősen többen válaszoltak inkább rosszal vagy Nagyon rosszal.

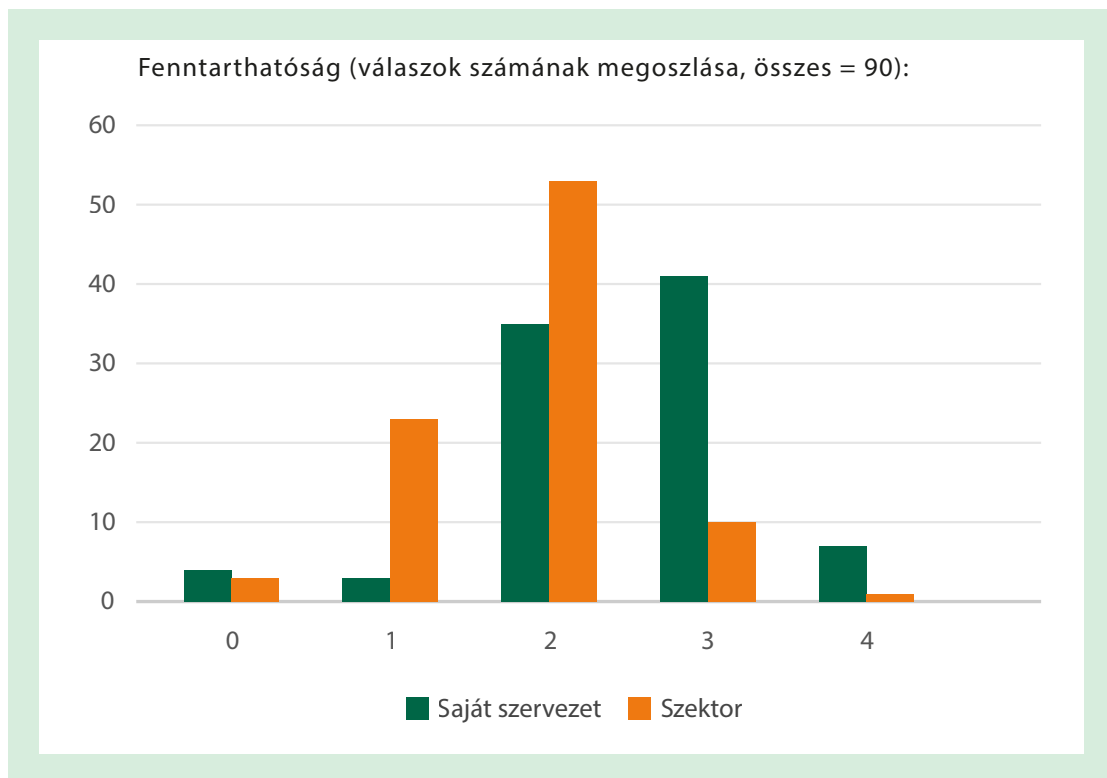
A szektor anyagi forrásaival kapcsolatos válaszok tragikus képet festenek, 65,6% gondolja Nagyon rossznak, 33,3% Inkább rossznak, és mindössze 1,1% Inkább jónak a finanszírozás biztosítottságát. A saját szervezeteknél kicsit jobb a helyzet, itt már csak 13,3% tartja Nagyon rossznak és 57,8% Inkább rossznak. 23,3% mondja azt, hogy a saját szervezetének pénzügyi helyzete Inkább jó, hatalmas különbség van eközött és az 1,1% között, amit a szektorra mondtak, sőt 2,2% Nagyon jó választ adott.

Habár mind a saját szervezetek, mind a teljes szektor anyagi forrásait elégtelennek tartja a többség, a szektorral kapcsolatban ez az érzés sokkal szélsőségesebb.

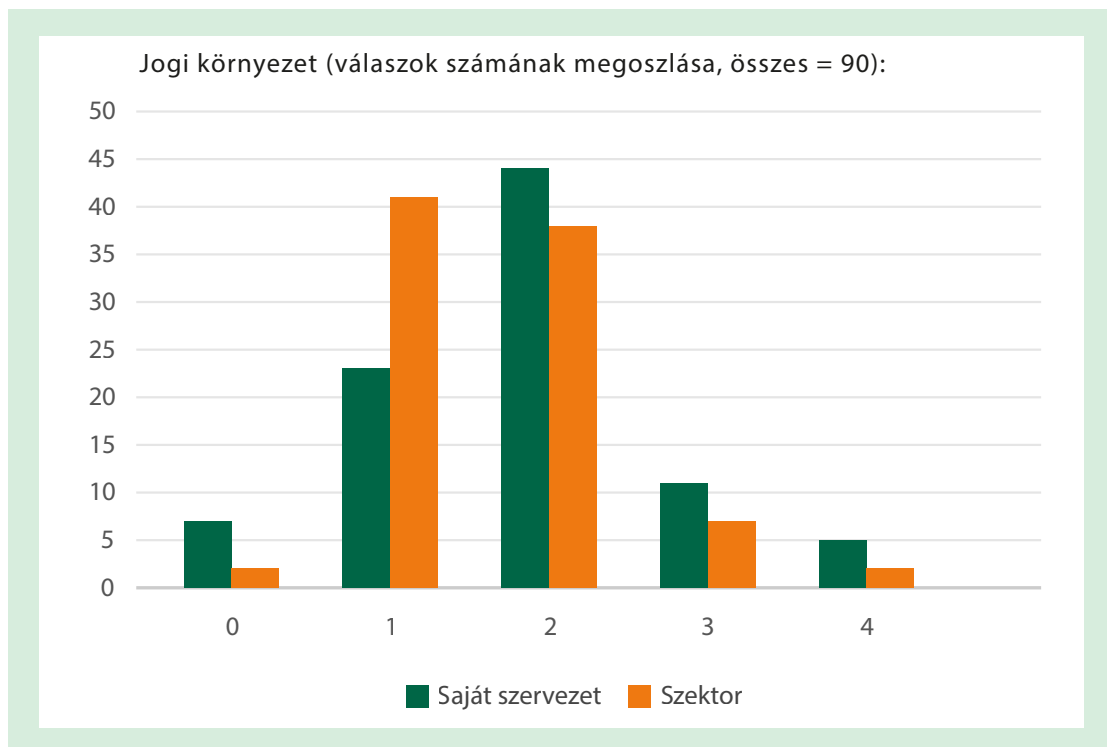
A saját szervezetre és a szektorra adott válaszok nagyon különbözőek, mondhatni szöges ellentétei egymásnak. A válaszok megoszlását tekintve az alábbi eredményeket látjuk: 33,3% tartotta Nagyon jónak a saját szervezetének humán erőforrásait, mindössze 2,2% a szektornak; 41,1% tartotta Inkább jónak a saját szervezetének, de csak 25,6% a szektornak; 20% tartotta Inkább rossznak a saját szervezetének, míg 53,3% a szektornak; 3,3% tartotta Nagyon rossznak a saját szervezetének, és 18,9% a szektornak.

A válaszadók nagy többsége tehát azt gondolja, hogy a saját szervezetének humán erőforrásai rendben vannak, de a szektoré nem, és összességében nincs elég szakember, de nekik éppen van.

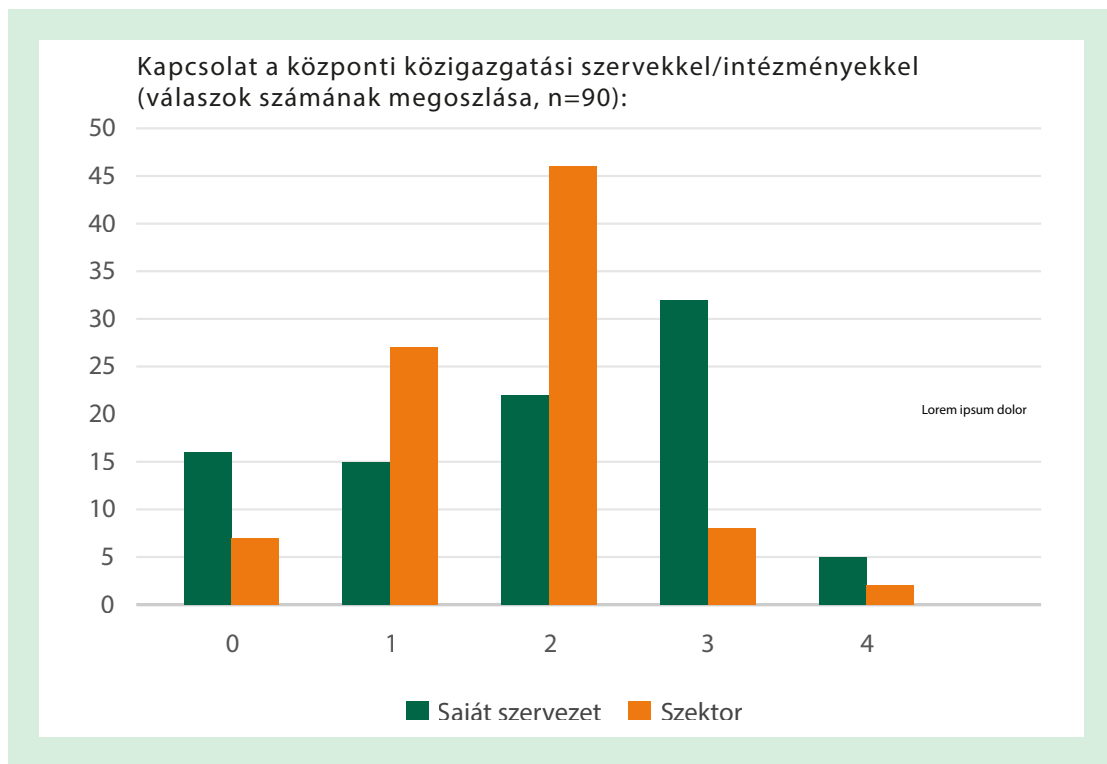
Mint minden eddigi esetben, az általános hangulat pozitívabb a saját szervezettel, mint a teljes szektorral kapcsolatban. Sokkal többen tartják Nagyon rossznak a szektor fenntarthatóságát (25,6%) a saját szervezetekhez képest (3,3%), ugyanez igaz az Inkább rossz válaszokra, ahol ezek a számok 58,9% és 38,9%, a különbség mindkét válaszlehetőségnél hasonló (22,3, illetve 20%). Az Inkább jó válaszok száma között is nagy a különbség, több, mint négyszer annyian érzik Inkább jónak a saját szervezetük fenntarthatóságát (45,6%), mint a szektorét (11,1%). Nagyon jóval viszonylag kevesen válaszoltak, 7,8% a saját szervezettel, 1,1% a szektorral kapcsolatban.

A szektort a nagy többség nem tartja fenntarthatónak, a saját szervezetét viszont a szűk többség fenntarthatónak tartja, ami még egy jelentős különbség az egyes szervezetekről és a teljes szektorról alkotott képek között.

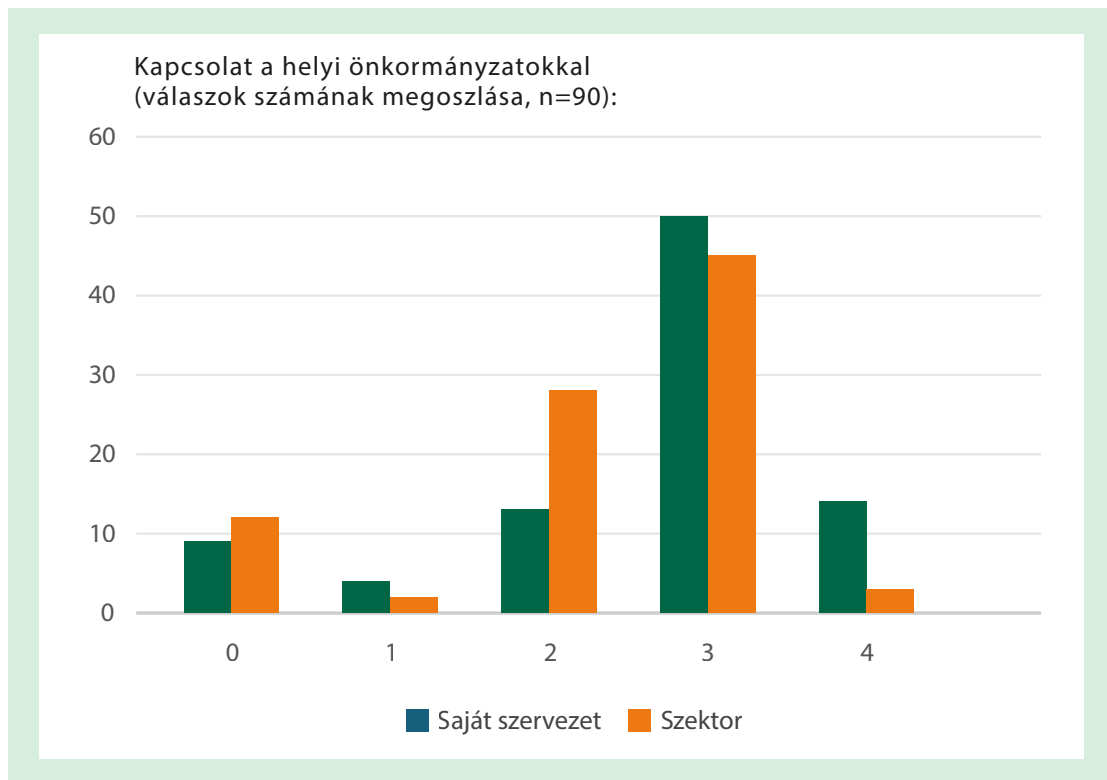
A jogi környezettel kapcsolatban egyedül a Nagyon rossz válaszok száma között van nagy különbség a két kategória között, habár mindkét kategóriában jelentős többség véleménye az, hogy rossz a jogi környezet. A saját szervezet jogi környezetét 25,6%, míg a teljes szektorét 45,6% tartja Nagyon rossznak. Az többi válaszlehetőséget valamivel többen jelölték meg saját szervezetükre vonatkozóan, mint az egész szektorra, de a különbség sehol sem nagy, 3-6% környékén mozog. A Nagyon rossznál látható 20%-nyi különbség nagyjából egyenletes eloszlását a többi válasz között a saját szervezet oldalán az is segíti, hogy viszonylag sokan (7,8%) nem tudtak választ adni a saját jogi környezetükről, míg csak 2,2% nem válaszolt a teljes szektorral kapcsolatban.

A finanszírozáshoz hasonlóan itt is az látható, hogy mindkét esetben többnyire negatívak a vélemények, de mérsékeltebben a saját szervezettel, mint a teljes szektorral kapcsolatban.

Mind saját szervezet, mind szektor esetében a közigazgatással való kapcsolatot kevesen érezték Nagyon jónak (5,6% és 2,2%). A saját szervezetük kapcsolatát már a válaszadók több, mint harmada érezte Inkább jónak (35,6%), de ehhez képest jóval kevesebben érezték így a teljes szektort figyelembe véve (8,9%). A szektor közigazgatási kapcsolatait a kitöltők kb. fele érezte Inkább rossznak (51,1%), illetve közel harmada (30%) Nagyon rossznak. Saját szervezettel kapcsolatban ezek a számok 24,4% és 16,7%, tehát jóval alacsonyabbak. Fontos az is, hogy szembenőően sokan nem válaszoltak erre a kérdésre, 17,8% a saját szervezettel kapcsolatban, és valamivel kevesebb, 7,8%, a szektorral kapcsolatban.

Mint a legtöbb kérdésnél, itt is a többség rosszabb véleménnyel van a szektor helyzetéről, mint saját szervezetükéről, de itt a saját szervezet kapcsolatait nagyjából fele-fele érezte jónak és rossznak, bár fontos kiemelni azt is, hogy közel 20% nem válaszolt, míg a szektor kapcsolatait nézve egyértelműen negatív a közérzet, hisz a válaszadók nagy többsége rossznak érzi.

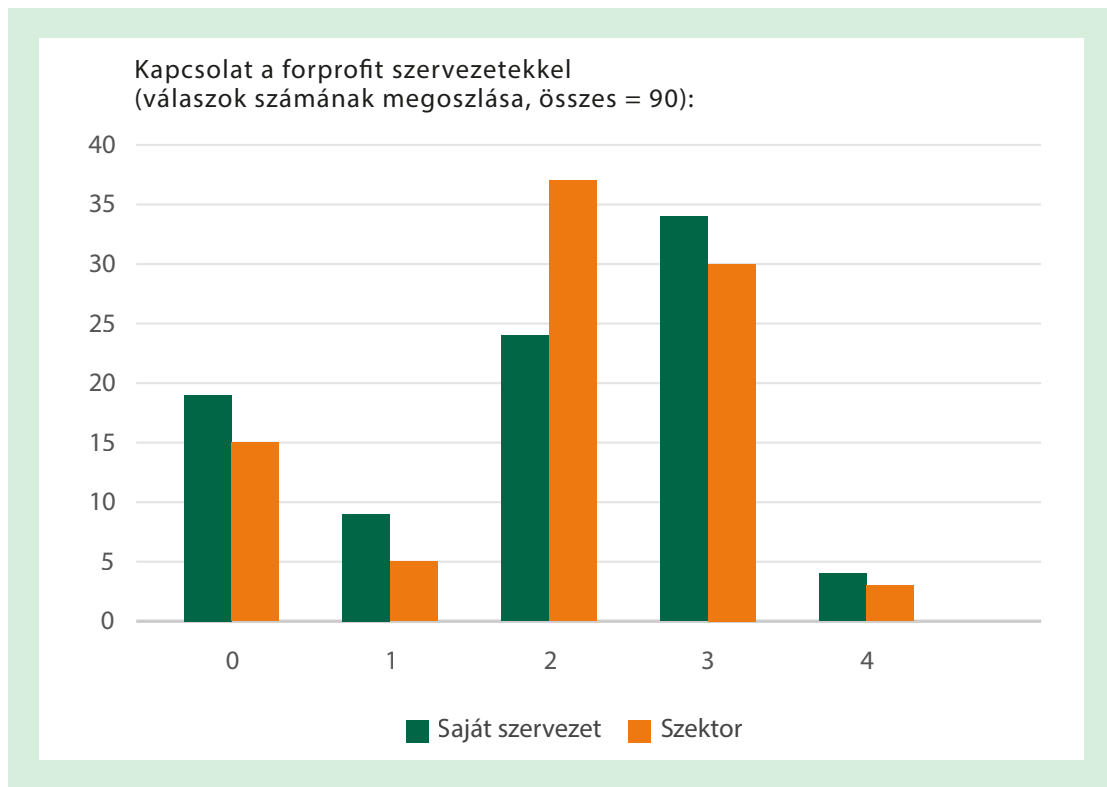

Erre a kérdésre is viszonylag sok Nem tudom válasz érkezett, 10% saját szervezettel, 13,3% szektorral kapcsolatban. Nagyon rossz válasz mindkét kategóriára kevés érkezett (4,4%, ill. 2,2%). Inkább rossz válaszból már több, főleg teljes szektornál, itt 31,1%, míg saját szervezetnél csak kb. feleennyi, 14,4%. Hasonló számú válaszadó gondolta Inkább jónak a kapcsolatokat a helyi önkormányzatokkal mindkét kategóriában (55,6% és 50%), de jóval több gondolta Nagyon jónak a saját szervezetének kapcsolatait (15,6%), mint a teljes szektor kapcsolatait (3,3%).

Ennél a kérdésnél nincs akkora különbség a két kategóriára adott válaszok között, mint egyes más kérdéseknél, de összességében itt is a vélemények valamivel rosszabbak a teljes szektor helyzetéről, mint az egyes szervezetekéről.

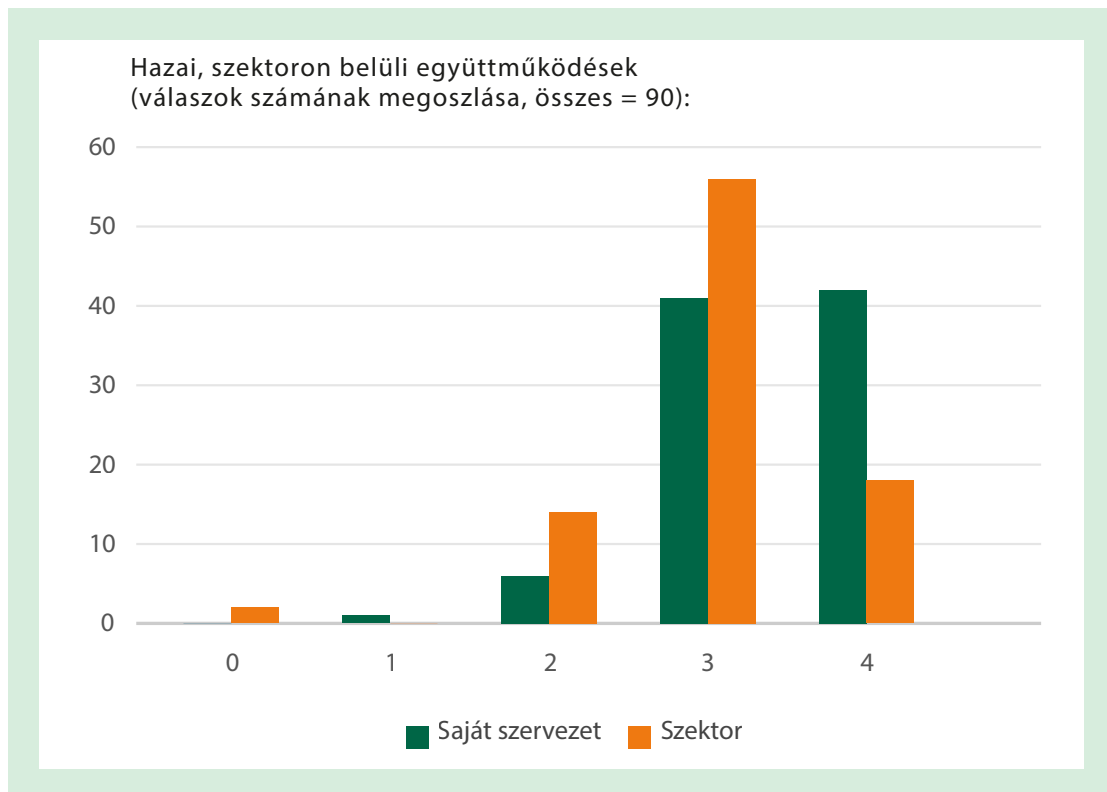
Tüntetés Debrecenben az akkugyárak ellen
Fotó: Átlátszónet Alapítvány

Ennél a kérdésnél még többen nem tudtak válaszolni, mint az eddigi kapcsolatokkal foglalkozó kérdésekre, 21,1% a saját szervezetének, 16,7% a szektor forprofit kapcsolatairól nem nyilatkozott. A pozitív válaszlehetőségeket nagyjából ugyanannyian választották mindkét kategóriánál: 4,4% és 3,3% Nagyon jó, 37,8% és 33,3% Inkább jó. Inkább rossznál nagyobb az eltérés, ebből 26,7% jött a saját szervezethez és 41,1% a szektorhoz. A Nagyon rossz válaszokban is van egy kisebb eltérés, 10% mondta Nagyon rossznak a saját szervezetének forprofit kapcsolatait, és 5,6% a teljes szektorét.

Ha a kb. 20%-nyi nem tudom válaszokat figyelmen kívül hagyjuk, mindkét kategóriában kiegyensúlyozottak a pozitív és negatív válaszok, bár a a saját szervezetekre vonatkozó kicsit a pozitív, míg a teljes szektort nézve kicsit a negatív irányba hajlik az átlag válasz.

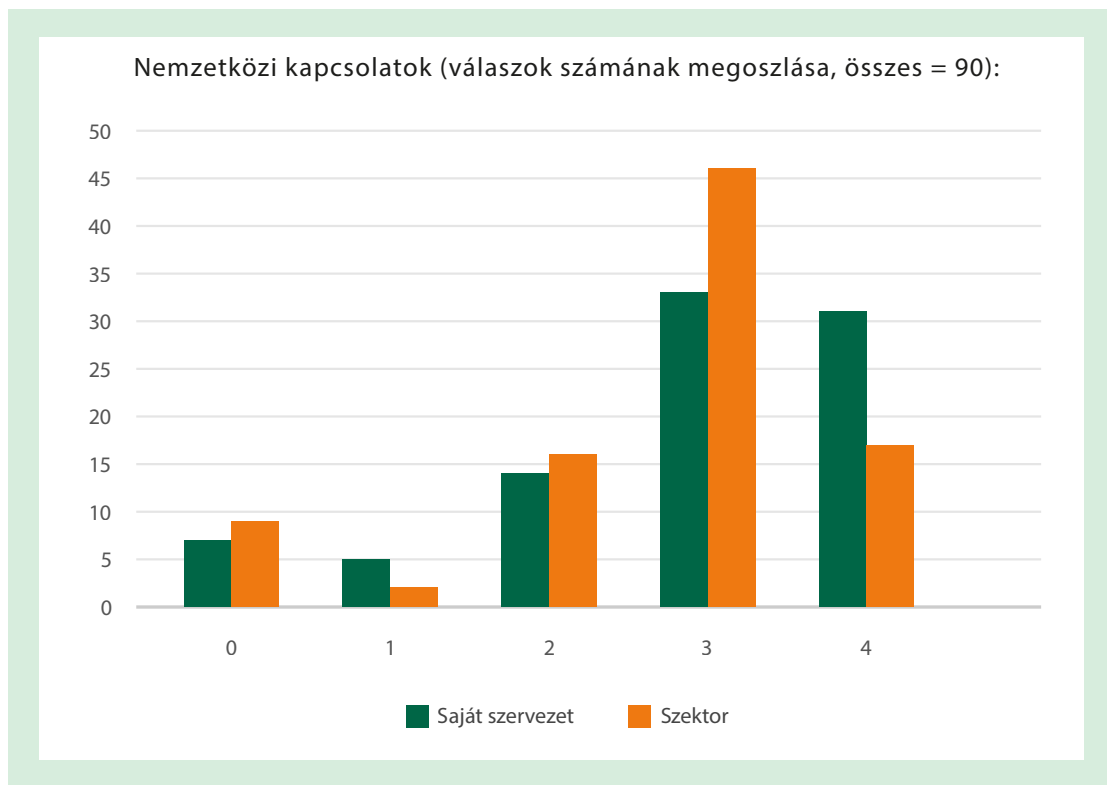

Erre a kérdésre alig érkeztek Nem tudom válaszok (1,1%, ill. 2,2%), és Nagyon rosszal senki sem válaszolt. Inkább rossz válaszok már voltak, saját szervezetnél 6,7%, szektornál 15,6%, de így is mindkét kategóriában túlnyomó többségben vannak a pozitív válaszok. 45,6% érezte Inkább jónak a saját szervezetének hazai együttműködéseit, 62,2% általánosságban a szektoron belüli együttműködéseket, a Nagyon jó válaszok 46,7%-ot, illetve 20%-ot adtak ki.

Az eddigiekkel ellentétben a szektoron belüli kapcsolatokkal szinte mindenki elégedett volt, több, mint 90% a saját szervezetével, és valamivel kevesebb, de még mindig több, mint 80% az összes, teljes szektoron belüli együttműködésekkel.

Meseterápiás foglalkozás gyerekjogokról
Fotó: Meseút Egyesület

A nemzetközi kapcsolatokról kicsit rosszabb véleménnyel voltak a válaszadók, mint a hazaiakról, bár itt is becsúszott néhány Nagyon rossz válasz mindkét kategóriában (5,6%, ill. 2,2%), és többen nem válaszoltak (7,8%, ill. 10%). Valamivel több volt az Inkább rossz válaszból is (15,6%, ill. 17,8%), de nem kiugróan, így itt is pozitív válaszból volt a legtöbb. 36,7% érezte Inkább jónak és 34,4% Nagyon jónak a saját szervezetének nemzetközi kapcsolatait, ezek a számok a teljes szektort tekintve 51,1%, valamint 18,9%.

A nemzetközi kapcsolatokkal a szervezetek többsége elégedett, főleg a saját szervezeteknél, ahol a kitöltők harmada Nagyon jó választ adott, bár a válaszok alapján a nemzetközi kapcsolatok egy kicsit lemaradtak a hazai, szektoron belüli kapcsolatoktól.

Ezen a kérdéscsoporton belül voltak olyan kérdések is, amelyek csak az egyik kategóriához – vagy a saját szervezetre vagy az egész szektorra vonatkozóan – voltak feltéve, ezeknél az alábbi eredmények születtek:

- Saját szervezet szakmai jelentősége a saját területén

Szervezetének szakmai jelentőségét szinte minden válaszadó Inkább jónak (61,1%) vagy Nagyon jónak (35,6%) érezte, csak 2,2% válaszolt Inkább rosszal és 1,1% Nagyon rosszal, tehát gyakorlatilag senki nem érzi jelentéktelennek a munkáját.

- Saját szervezetet körülvevő politikai környezet

Nem meglepő módon a politikai környezetet 67,8% Nagyon rossznak, valamint 23,3% Inkább rossznak értékelte. Volt 5,6%, akik Inkább jónak érezték, sőt, 1,1% Nagyon jóval válaszolt, de a túlnyomó többség egyértelműen borúsna látta a politikai környezetet.

- Saját szervezet ismertsége közvetlen környezetében

Az ismertségre a többségnek nincs különösebb panasza, a válaszok 52,2%-a Nagyon jó és 38,9%-a Inkább jó. Mindössze 7,8% érezte Inkább rossznak, illetve 1,1% Nagyon rossznak az ismertséget, vagyis az ismertséggel nincs probléma a válaszadók többsége szerint.

- A szektor szerepe a társadalom demokratikus működésében, közös ügyek alakításában

Csak 5,6% válaszolt Nagyon jóval, ami kevésnek mondható, de Inkább jónak már 38,9% gondolta. Inkább rossz válaszból 34,4%-nyi érkezett, ez egy kicsivel kevesebb, mint az Inkább jó válaszok, viszont a 13,3% Nagyon rossz inkább a negatív irányba húzza az összképet a demokratikus működés segítéséről. Volt 7,8% Nem tudom válasz is, ami a legtöbb kérdéshez képest viszonylag magas.

- A szektor szerepe a hiányzó (köz)szolgáltatások biztosításában

13,3% érezte Nagyon jónak a szektor szerepét a piactól és az államtól való feladatátvételben, valamint 45,6% Inkább jónak, tehát a többség pozitív irányba hajlik. Az Inkább rossz válaszok 26,7%-ot, a Nagyon rossz válaszok pedig 8,9%-ot adtak ki, ezen kívül itt is voltak Nem tudom válaszok, 5,6%.

- A szektor szerepe a hatalommal szembeni társadalmi kontrollban

Az erre a kérdésre érkező válaszok nagyon kiegyensúlyozottak, szinte ugyanannyi az Inkább jó és az Inkább rossz válaszok száma (34,4% és 33,3%), valamint a Nagyon jó és Nagyon rossz válaszok száma között sincs nagy különbség (12,2% és 14,4%). Erre a kérdésre is 5,6%-nyi Nem tudom válasz érkezett, ami már említésre méltó.

A szervezetek és a szektor helyzetének megítéléséhez kapcsolódva, a 14-es kérdés az iránt érdeklődött, hogy a kitöltők mennyire érzik *fontosnak* a hazai szektor szerepét különböző szempontokból. A kódolás hasonló a 13-as és 15-ös kérdésekhez, itt Egyáltalán nem fontostól (1) Nagyon fontosig (4) terjedtek a válaszlehetőségek.

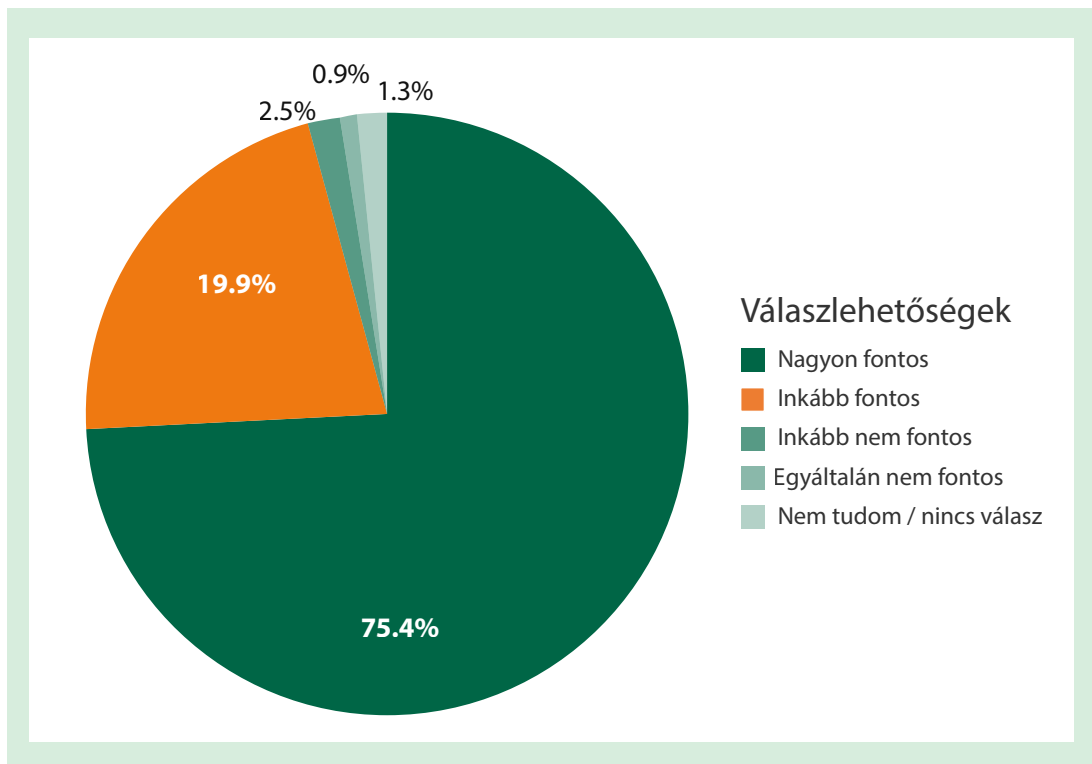
Az összes kategóriában a válaszok legalább 80%-a Inkább fontos vagy Nagyon fontos volt, sőt, a legtöbbször meghaladták a 90%-ot, ezért nem részletezzük az összes adatot, hanem az alábbi táblázatban láthatóak a százalékos eredmények, a legfontosabb megállapítások pedig táblázat után olvashatóak:

Szempont	Nagyon fontos	Inkább fontos	Inkább nem fontos	Egyáltalán nem fontos	Nem tudom/nincs válasz
A társadalom demokratikus működésében, a közös ügyek alakításában való részvétel biztosítása	94,4%	4,4%	4,1%	0	
Érdekérvényesítés, érdekképviselet	90,0%	7,8%	1,1%	1,1%	
A mindenkori hatalommal szemben társadalmi kontroll biztosítása	87,8%	7,8%	1,1%	1,1%	2,2%
Az állam vagy a piac által el nem látott (köz)szolgáltatások biztosítása, feladatok átvétele	65,5%	25,6%	3,3%	3,3%	2,2%
A jóléti intézményrendszer támogatása	42,2%	41,1%	8,9%	2,2%	5,6%
Egyes társadalmi csoportok speciális igényeinek szolgálata	78,9%	21,1%	0	0	
Jótekonyság, rászorultak segítése, szolidaritás erősítése	76,7%	18,9%	2,2%	0	2,2%
Kölcsönös segítségnyújtás, önségítés	74,4%	2,3,3%	2,2%	0	
Közösségépítés, szabadidős együttlét	77,8%	18,9%,	1,1%	1,1%	1,1%
Önkifejezés, kreativitás lehetőségeinek biztosítása	65,6%	30,0%	4,4%	0	

A legkevesebb Nagyon fontos válasz a jóléti intézményrendszer támogatására érkezett (42,4%), ez bőven kevesebb, mint a második legkevesebb 65,6%, ami Az állam vagy a piac által el nem látott (köz)szolgáltatások biztosítására érkezett (ugyanígy 65,6% Nagyon fontos választ kapott az Önkifejezés, kreativitás lehetőségeinek biztosítása is).

Ennek ellenére itt is igaz az, hogy a Nagyon fontos és Inkább fontos válaszok száma összesen meghaladja a 80%-ot, mivel a kitöltők 41,1%-a Inkább fontos választ adott. A jóléti intézményrendszer támogatásában való szerepet tartották a legtöbben Inkább nem fontosnak (8,9%). Ebben a kérdésben volt tehát a legnagyobb megosztottság, de még így is a túlnyomó többség (legalább valamennyire) fontosnak tartja a szektor működését e téren is. A legtöbb Nagyon fontos választ a társadalom demokratikus működésében, a közös ügyek alakításában való részvétel biztosítása kapta, összesen 94,4%-ot. Az összes kérdést tekintve a Nagyon fontos válaszok átlagosan 75,3%-ot adtak ki, az Inkább fontos válaszok átlaga 19,9%. A kettő együtt eléri a 95%-ot, ebből látható, hogy egyetértés van a szektor működésének fontosságával kapcsolatban, nincs olyan terület, ahol a válaszadók szerint a szektor aktivitása elhanyagolható.

Kördiagram a válaszok átlagos arányairól a szektor fontosságával kapcsolatban, az összes kategóriát figyelembe véve:

A KÉP működésének és hatásainak megítélése

A következő kérdéscsoportban arról kérdeztük a kitöltőket, hogy szerintük a KÉP program milyen (jó vagy rossz, illetve semmilyen) hatást váltott ki különböző területeken. A kódolás kicsit különbözik az eddigiektől, mivel kiegészült egy válaszlehetőséggel: Nagyon rossz → 1, Kicsit rossz → 2, Kicsit jó → 3, Nagyon jó → 4, Nem váltott ki hatást → 9, Nem tudom / nincs válasz → 0

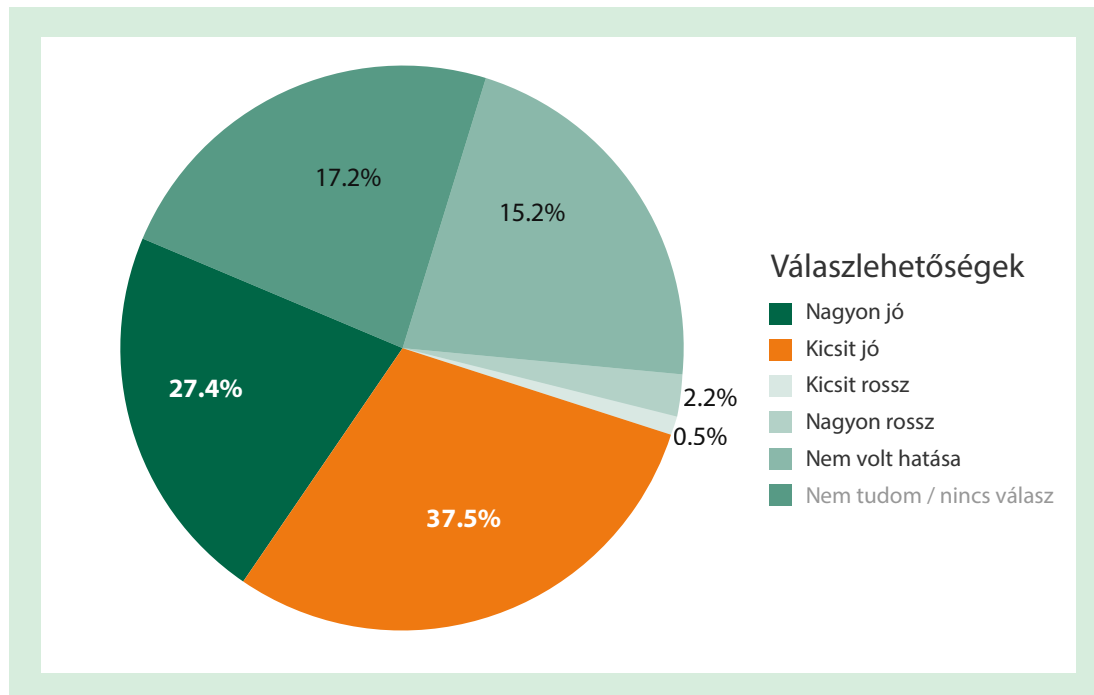
A fenti, 14-es kérdéshez hasonlóan itt is alig érkeztek Nagyon rossz és Kicsit rossz válaszok, viszont sokkal többen válaszoltak Nem tudommal, és gyakori volt a Nem váltott ki hatást válasz is. Az összes kérdezett terület és a válaszok százalékos megoszlása a következő:

Szempont	Nagyon jó	Kicsit jó	Kicsit rossz	Nagyon rossz	Nem volt hatása	Nem tudom / nincs válasz
A civil szervezetek fejlődésére, erősödésére	49,4%	39,8%	0	2,4%	2,4%	6,0%
A civil szervezetek társadalmi megítélésére	13,3%	43,4%	2,4%	2,4%	18,1%	20,5%
A helyi közösségek megerősödésére	34,9%	42,2%	0	2,4%	7,2%	13,3%
A társadalmilag sérülékeny, kiszolgáltatott csoportok erősödésére	32,5%	34,9%	1,2%	1,2%	15,7%	14,5%
A civil szervezetek társadalmi, támogatói bázisára	13,3%	55,4%	0	2,4%	10,8%	18,1%
A hazai civil szervezetek hálózatos együttműködésére	39,8%	31,3%	0	2,4%	13,3%,	13,3%,
A civil szervezetek nemzetközi kapcsolataira	3,6%	16,9%	1,2%	2,4%	43,4%	32,5%
A demokratikus értékek érvényesülésére	37,3%,	36,1%	1,2%	2,4%	12,0%	10,8%
Az állampolgári aktivitásra és részvételre a közügyek alakításában	33,7%	38,6%	0	2,4%	9,6%	15,7%
Az érdekérvényesítési tevékenységekre	26,5%	38,6%	0	2,4%	15,7%	16,9%
A nemek közötti egyenlőségre:	16,9%	34,9%,	0	1,2%	19,3%,	27,7%

A válaszokból az látszik, hogy a program megítélése összességében többnyire pozitív volt, a válaszadók átlagosan 64,9%-a (27,4% Nagyon jó + 37,5% Kicsit jó) érzékelt valamilyen mértékű javulást a kérdezett területeken, míg a negatív hatást jelzők aránya elenyésző, összesen az átlag 2,7% (2,2% Nagyon rossz + 0,5% Inkább rossz). Átlagosan 15,2% szerint a KÉP program nem váltott ki sem pozitív, sem negatív hatást. Fontos kiemelni azt is, hogy átlagban 17,2% válaszolt Nem tudommal, ami ehhez a válaszlehetőséghez egy meglehetősen magas arány. Különböző területeket összehasonlítva azt láthatjuk, hogy nagy volt a szórás a két pozitív, illetve a Nem tudom és a Nem volt hatása válaszlehetőségeknél is, tehát a kép árnyaltabb, mint az elsőre látható az átlagokból. Ez főleg igaz a Nagyon jó válaszokra, hiszen mindössze 1 területen volt az átlagtól (27,4%) való eltérés kevesebb, mint 5%. A többi válaszlehetőséget nézve az egyes hatások fontossága közötti eltérések általában jóval kisebbek, a szórásokban kimutatható anomáliákat a felsorolt különbségek okozzák.

Például A civil szervezetek fejlődésére, erősödésére érkezett válaszok 49,4%-a Nagyon jó, 6%-a Nem tudom, és mindössze a kitöltők 2,4%-a szerint Nem volt hatása a programnak ezen a téren. Ezek mindegyike nagyban eltér az átlagtól, bár a Kicsit jó 39,8%-kal közel van az átlaghoz. Ennek fordítottja figyelhető meg A civil szervezetek nemzetközi kapcsolatai területénél, ahol csak 3,6%-nyi Nagyon jó válasz érkezett, és mind a Nem volt hatása, mind a Nem tudom válaszok aránya bőven az átlag fölött volt, 43,4% Nem volt hatása és 32,5% Nem tudom válasszal, ráadásul itt a Kicsit jó válaszok aránya is messze az átlag alatt volt (16,9%). Egy másik terület, ahol sokan nem tudtak válaszolni A nemek közötti egyenlőség volt. Az ide érkezett 27,7% Nem tudom válasz a harmadik legnagyobb átlagtól való eltérés ennél a válaszlehetőségnél, tehát a többség 10%-on belül van az átlaghoz képest, többnyire kicsivel alatta. A Kicsit jó válaszok aránya az előbb kiemelt két kiugró területet leszámítva stabilan közel volt az átlaghoz, többnyire 5%-on belül. Ugyanez elmondható a Nem volt hatása válaszokról is. Összességében egy kivétellel az összes területen a Nagyon jó és Kicsit jó válaszok aránya összesen meghaladta az 50%-ot, valamint jelentős volt a Nem tudom válaszok száma is, tehát azt mondhatjuk, hogy a kitöltők többsége pozitívan ítélte meg a KÉP program hatását. (Utóbbi, azaz a Nem tudom válaszok száma nyilván nem független attól, hogy a válaszadó szervezet maga foglalkozik-e az adott üggyel, kérdéssel, illetve hogy mennyire van rálátása más szervezetek vonatkozó tevékenységeire.)

Összefoglaló kördiagram az átlagos eloszlásokról a KÉP program hatásait illetően:

A 10-es kérdés a KÉP program működésére vonatkozott, a pályáztatás és a lebonyolítás folyamatát, hatékonyságát járta körbe. Különböző állításokról kellett a kitöltőknek megmondani, hogy mennyire értenek vagy nem értenek egyet.

A kódolás a következő:

Nagyon nem értek egyet → 1, Inkább nem értek egyet → 2, Inkább egyetérték → 3, Nagyon egyetérték → 4, Nem tudom / nincs válasz → 0

- A pályázati felhívások érthetőek és világosak

A pályázati felhívások egyértelműségére alig volt panasz, 48,2% Nagyon egyetértett, 43,4% pedig Inkább egyetértett azzal, hogy a felhívások érthetőek és világosak voltak. Mindössze 4,8% Inkább nem értett egyet ezzel az állítással, és egyáltalán nem érkezett Nagyon nem értek egyet válasz. A felhívásokat érthetőnek találók aránya tehát meghaladta a 90%-ot.

- A pályázati adatlap könnyen kitölthető volt

Azzal, hogy pályázati adatlap könnyen kitölthető volt, már többen, 21,7% Inkább nem értett egyet, illetve 2,4% Nagyon nem értett egyet. Ettől függetlenül itt is többségben vannak az egyetértők, 33,7% Nagyon egyetértett, 37,3% pedig Inkább egyetértett, tehát a kitöltők több, mint kétharmada elégedett volt az adatlappal.

- A költségvetés könnyen megtervezhető volt

4,8% Nagyon nem értett egyet azzal, hogy könnyű volt megtervezni a költségvetést, 18,1% Inkább nem értett egyet, tehát a költségvetés megtervezhetőségével nem volt

nagy probléma a többség szerint. Az előzőhöz hasonlóan itt is kb. 70% az egyetértők száma, viszont itt jóval többen válaszoltak Inkább egyetértekkel (45,8%), mint Nagyon egyetértekkel (25,3%).

- A megpályázható összeg elegendő (volt) a projektervem végrehajtására

Ennél az állításnál az Inkább nem értek egyet válaszok 15,7%-ot adtak ki. Kb. feleannyian, 7,2% Nagyon nem értettek egyet. A Nagyon egyetértek és Inkább egyetértek válaszok száma itt is elérte a kétharmadot (20,5%+47%), vagyis a megpályázható összeget a többség elegendőnek találta. Említésre méltó az a 9,6% is, akik nem adtak választ.

- A pályázat elkészítésére álló idő elégséges volt

Ezzel az állítással is a legtöbben egyetértettek, 48,2% Nagyon egyetértek, 38,6% pedig Inkább egyetértek választ adott. 7,2% Inkább nem értett egyet, Nagyon nem értek egyet válasz nem érkezett. A rendelkezésre álló időt tehát a kitöltők szinte egyhangúan (86,7%) elégnek találták.

- A projektek tervezéséhez szükséges információk könnyen hozzáférhetőek voltak

Az előző állításhoz hasonlóan magas volt itt is az egyetértő válaszok aránya, 53% Nagyon egyetértett, 31,3% Inkább egyetértett. Az Inkább egyet nem értők 9,6%-ot adtak ki, illetve volt 2,4%, akik Nagyon nem értek egyet válasz adtak. A kitöltők javarészt (84,3%) hozzáférhetőnek érezték a szükséges információkat.

- A lebonyolítók által a pályázatírás során nyújtott segítség megfelelő volt

61,4% Nagyon egyetértett, 22,9% pedig Inkább egyetértett azzal, hogy a pályázatíráshoz nyújtott segítség megfelelő volt. Mindössze 6% volt az Inkább nem értek egyet, és 2,4% a Nagyon nem értek egyet válaszok aránya, és volt továbbá 7,2%, akik nem válaszoltak. A válaszadók döntő többsége (84,3%) elégedett volt a nyújtott segítséggel.

- A lebonyolító alapítványok betartották a határidőket

Itt is 80% felett volt az egyetértők aránya (60,2% Nagyon egyetértő + 21,7% Inkább egyetértő), és alig érkezett Nagyon nem értek egyet (1,2%), illetve Inkább nem értek egyet (4,8%) válasz. Érkezett viszont 12%-nyi Nem tudom válasz, ami magasabb az eddigieknél a 10-es kérdésben. Ettől függetlenül a kitöltők zöme szerint a lebonyolító alapítványok betartották a határidőket.

- Az értékelési szabályok és szempontok világosak és megfelelőek

42,2% Nagyon egyetértett és 34,9% Inkább egyetértett azzal, hogy világosak voltak az értékelés szabályai és szempontjai. 12% Inkább nem értett egyet, illetve 6% Nagyon nem értett egyet ezzel az állítással. Az egyetértők aránya több, mint 75%, úgyhogy azt mondhatjuk, hogy az eddigiekhez hasonlóan itt se volt különösebben sok panasz.

- A pályázat értékeléséről kapott visszajelzések, a szakértői vélemények érthetőek, relevánsak, elfogadhatóak voltak

Az egyetértők ennél az állításnál is többségben voltak 28,9%-nyi Nagyon egyetértek és 41%-nyi Inkább egyetértek válasszal. Itt volt az eddigi legtöbb Nagyon nem értek egyet válasz (9,6%), és érkezett 10,8%-nyi Inkább nem értek egyet, valamint 9,6% Nem tudom válasz is. (A pályázó, de elutasított szervezetek közül került ki az erre a kérdésre adott összes, 8 Nagyon nem értek egyet válasz és az Inkább nem értek egyet válaszok fele, azaz 4. Továbbá közülük 1-1 kitöltő az Inkább egyetértek és a Nem tudom /nincs válasz lehetőségeket jelölte meg.)

- A pályáztatás folyamata átlátható volt

Az átláthatósággal szinte mindenki elégedett volt, csupán 2,4% Nagyon nem, valamint 4,8% Inkább nem értett egyet 59% Nagyon egyetértő és 27,7% Inkább egyetértő mellett. Az egyetértők aránya eléri a 85%-ot, tehát a pályáztatás átláthatósága a kitöltők szerint rendben volt.

- A beszámolók elkészítése nem jelentett túlzott terhet

Ez volt a legmegosztóbb állítás a 10-es kérdéshez tartozó állítások közül. Egy kicsit több Nagyon nem értek egyet válasz (13,3%) érkezett, mint Nagyon egyetértek válasz (12%), viszont jelentősen kevesebben Inkább nem értettek egyet (12%), mint ahányan Inkább egyetértettek (36,1%). Nagyon magas volt azok aránya, akik Nem tudom választ adtak (26,5%). Ennél az állításnál az egyetértők aránya az 50%-ot se éri el, de a kb. 25%, amit az egyet nem értők tesznek ki, se egy nagyon magas arány, még így is kétszer annyian vannak az egyetértők, mint az egyet nem értők. Mindent összevetve a beszámolók elkészítésének nehézségeivel kapcsolatban merülnek fel kérdések, de nem tűnik tragikusnak a helyzet.

- A projekt végrehajtása során megfelelő segítséget kaptunk a lebonyolítóktól

Itt is sokan Nem tudommal válaszoltak (20,5%), viszont alig voltak egyet nem értők (2,4% Nagyon nem értek egyet, 1,2% Inkább nem értek egyet). 59% Nagyon egyetértett, 16,9% Inkább egyetértett, ez összesen meghaladja a 75%-ot. Szinte mindenki elégedett volt a projekt végrehajtása során kapott segítséggel.

- A projekt végrehajtása során tartott műhelymunkák hasznosak voltak

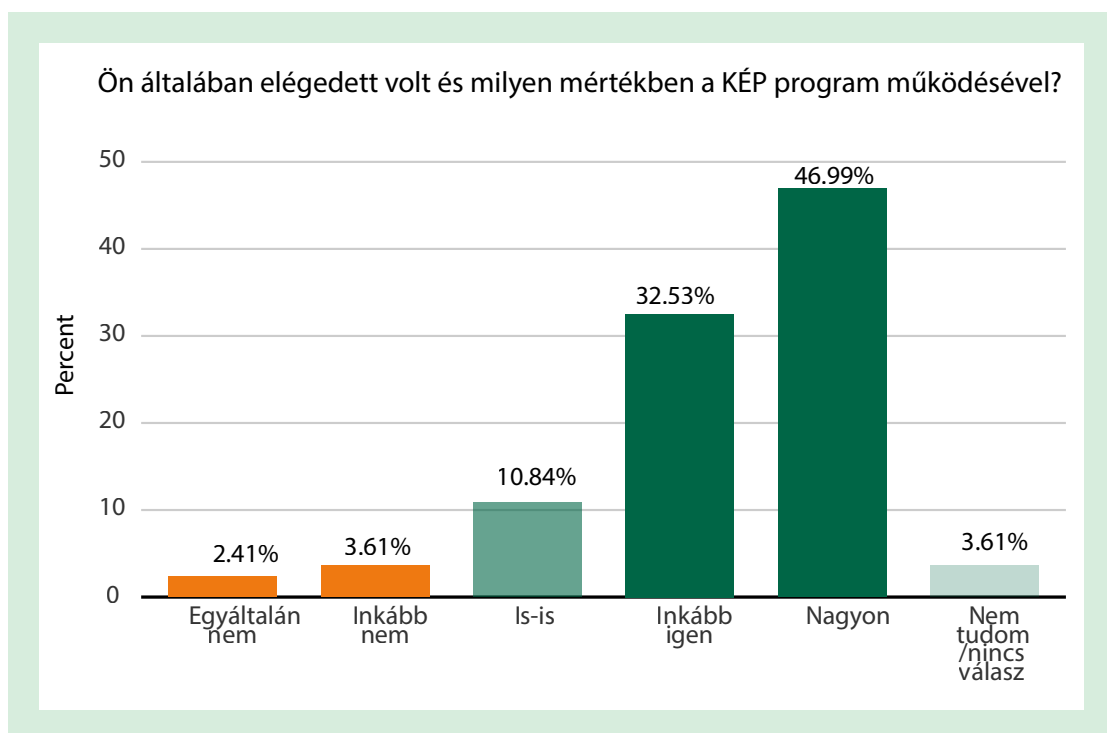
Az előzőhöz hasonló volt az erre az állításra érkező válaszok eloszlása, még több volt a Nem tudom válasz (32,5%), de szinte mindenki más egyetértett (26,5% Nagyon egyetértek, 36,1% Inkább egyetértek), nagyon nem értek egyet válasz ide egyáltalán nem érkezett, és mindössze 4,8% válaszolt Inkább nem értek egyet. A projektek során tartott műhelymunkák a nagy többség szerint hasznosak voltak (a műhelymunkákon csak a támogatott szervezetek egy része vett részt, nyilván ennek köszönhető a Nem tudom válaszok magas aránya).

A 11. kérdésben arra kellett válaszolnia a kitöltőknek, hogy egy következő, hasonló programban változtatnának-e, és ha igen akkor a 11.1-es alkérdésben azt kellett megmondaniuk, hogy mit, amelyet az előre megadott lehetőségek közül választhattak ki. A rendelkezésre álló válaszok közül többet is választhattak. Összességében 53%

mondta azt, hogy változtatna, és 47% azt, hogy nem változtatna, tehát a kitöltők közel fele teljesen elégedett volt a programmal, vagy legalábbis nem volt konkrét javaslata. A válaszok másik felében, a nem teljesen elégedettek esetében a legtöbben a Program pénzügyi szabályain kívántak változtatni, ezt a lehetőséget 23-an választották. A szoros második befutó a Pályázati felhívások és/vagy adatlapok volt, ezeken 21 kitöltő alakítana. Volt 17 kitöltő, akik a Célok, várt eredmények, támogatott területek terén nem voltak teljesen elégedettek, illetve 14-en változtatnának a Pályázati eljárásrenden.

A 12. kérdés egyszerűen annyi volt, hogy a válaszadó általában elégedett volt-e a program működésével. Egyáltalán nemtől Nagyon igenig terjedtek a válaszlehetőségek. A legtöbben Nagyon vagy Inkább igennel válaszoltak, ezek aránya majdnem eléri a 80%-ot. Is-is válaszból is több érkezett, mint Inkább nemből és Egyáltalán nemből összesen.

A válaszok pontos eloszlásának ábrája:

A válaszadók által a szervezeteknek a kérdőívekben megjelölt fő tevékenységi köre és a támogatási esély közötti összefüggést is vizsgáltuk, keresztábrákkal a szervezetek fő tevékenységi területei és nyeresi esélyei között.

Minden szervezethez több tevékenységi terület tartozott. A legtöbb szervezet által folytatott tevékenység magasan az oktatás volt, a pályázó szervezetek több, mint fele tartott oktatást valamilyen formában. Az oktatásnál nem volt statisztikailag szignifikáns összefüggés a nyeresi esélyekkel, és ugyanez elmondható a legtöbb tevékenységről is. Csupán két kivétel volt ez alól, egy pozitív és egy negatív irányba befolyásolta a nyeresi esélyeket. 19 jogvédelemmel (is) foglalkozó szervezet pályázott, és ezek mindegyike nyert is támogatást. Az összefüggéshez tartozó Khi-négyzet p-értéke .025, tehát az összefüggés statisztikailag szignifikáns, és a jogvédelemmel foglalkozó

szervezeteknek kiemelkedően nagyobb esélye volt a győzelemre a többi tevékenységhez képest. A másik, negatívan befolyásolt tevékenység a településfejlesztés volt. A 12 pályázó szervezet közül, akik településfejlesztést folytattak, 7 nyert támogatást, ez 58,3%. Ez nem tűnik kevésnek, viszont, ha azt nézzük, hogy azoknak a szervezeteknek, akik nem fejlesztenek települést, 87,3%-a kapott támogatást, láthatjuk, hogy jelentős a különbség az arányok között. A Khi-négyzet p-értéke .013, vagyis ez a megfigyelés is statisztikailag szignifikáns és helytálló.

Mivel minden szervezetnek több tevékenysége volt, ezért a teljes kép annál árnyaltabb, minthogy a tevékenység döntött volna arról, hogy nyernek-e támogatást, de ettől a fenti összefüggések továbbra is léteznek. Az, hogy csak 2 tevékenységnél volt bizonyítható összefüggés a nyeresi esélyekkel azt jelenti, hogy nem volt jellemző a „kivételezés”, és a szervezetek (ilyen szempontból) egyenlő esélyekkel indultak.

Végül vizsgáltuk a bevételek és a kérdőívben a válaszadók által megjelölt célcsoportok közötti összefüggést, tehát hogy van-e olyan célcsoport, amivel foglalkozó szervezeteknek több a bevétele, mint az átlag. Ennek eléréséhez Mann-Whitney próbákat futtattunk, összevetve az összes olyan célcsoportot, amik legalább 5 szervezet célcsoportjaként szerepeltek, a bevételekkel. Két célcsoport volt, amihez az átlagnál magasabb bevétel volt köthető. A 0-val jelölt csoport azok, akiknek nem volt célcsoportja a vizsgált célcsoport, az 1-el jelölt csoport azok, akiknek igen.

Az első a döntéshozókat befolyásolni próbáló szervezetek, esetükben a teszt eredménye azt mutatta, hogy szignifikáns különbség van a döntéshozókkal foglalkozó és nem foglalkozó szervezetek bevétele között ($U=395.500$, $p=.037$, Mean Rank 0=34.11, Mean Rank 1=45.52).

Hasonlóan, a menekültek segítségével foglalkozó szervezetek is magasabb bevétellel rendelkeztek, mint az átlag (Mean Rank 0=34.76, Mean Rank 1=68.50). A statisztikák alapján ($U=18.000$, $p<.001$) erősnek mondhatnánk ezt az összefüggést, de meg kell jegyezni, hogy viszonylag kevés szervezet foglalkozott menekültekkel, tehát kicsi volt a minta ($n = 6$), ezért bár az eredmények továbbra is szignifikánsak, óvatosan kell kezelni őket.

II. 2 A fókuszcsoportos interjúk kiértékelése

Farkas Bálint (Ökotárs Alapítvány)

i. Bevezetés

A fókuszcsoportos beszélgetések célja

A kutatás során négy fókuszcsoportos beszélgetés megszervezésére került sor, azzal a céllal, hogy KÉP értékelését a kvantitatív indikátorok mellett a program különböző résztvevőinek a személyes tapasztalataival is kiegészítsük.

A négy interjú résztvevői (1) a pályázatokat értékelő szakemberek, (2) a Partnerségben pályázati felhíváson nyertes támogatottak, (3) a Fejlődésben pályázati felhíváson nyertes támogatottak és (4) a Fejlődésben felhívás második kiírását megelőző kapacitásfejlesztési képzést elvégző szervezetek közül kerültek ki. A fókuszcsoportos beszélgetések 2-3 óra hosszan, az Ökotárs Alapítvány budapesti irodájában, a programot lebonyolító konzorcium munkatársainak moderálásában kerültek megrendezésre.

Kutatási kérdések

A fókuszcsoportos interjúk három nagy témakört öleltek fel:

1. a pályázati felhívások értékelése (érthetőség, relevancia, feladat nehézsége)
2. a megvalósítás tapasztalatai (együtműködések, kapacitásfejlesztés, hosszabb távú hatások)
3. visszajelzések a lebonyolításról (adminisztratív feladatok, kapcsolattartás a lebonyolítók munkatársaival, a pályázatkezelő rendszer használata)

A beszélgetések kötött kérdéssorok mentén zajlottak, amelyeken a minden csoportot érintő általános kérdések mellett a résztvevők összetételére reflektáló specifikus kérdések is szerepeltek. A pályázatokat értékelő szakemberekkel való beszélgetés részét képezte a pályázatok minőségéről alkotott benyomások megosztása, és a program egészének feltételezett hatása a civil szektorra; a Partnerségben felhívás támogatottjaival az együtműködések szerkezetére, és azok hosszútávú fenntarthatóságára tértünk ki mélyebben, a kapacitásfejlesztő képzés résztvevőit pedig arról kérdeztük, hogy a féléves képzési időszak mennyiben segítette őket a rákövetkező felhívás során, hozzájárult-e a sikeres pályázáshoz a szervezeti kapacitások ily módon történő megerősítése. Emellett moderátorok teret hagytak a beszélgetés során spontán felmerülő egyéb témák kibeszélésére is, és ha szükséges volt, kiegészítő kérdéseket is feltettek. A feltett kérdések pontos listája megtalálható a C. függelékben.

ii. Módszertan

Az értékelői beszélgetéseken a munkára felkért szakemberek, a Partnerségben, a Fejlődésben, és a képzésen résztvevők csoportjában a támogatott szervezetek képviselői voltak jelen. Az értékelők közül hárman a program teljes ideje alatt, a Partnerségben és Fejlődésben felhívásaira érkezett pályázatok értékelésében vettek részt, ketten közülük akciópályázatokat is értékelték. Egy résztvevő az első pályázati körben értékelt csak, egy résztvevő pedig a Bíráló Bizottság tagja volt.

A másik három csoportban a támogatottak projekthez való kapcsolódása jelentős különbségeket mutatott: voltak köztük olyanok, akik a pályázatírástól a projektzárásig kísérték a teljes folyamatot, rálátva a projekt egészére, mások csak később csatlakoztak a szervezethez, vagy csak egyes feladatokra (pl. a végzett tevékenységekre igen, de az adminisztrációra nem) láttak rá.

Az értékelői csoportban 5 fő, a Partnerség csoportban 9 fő, a Fejlődésben csoportban szintén 9 fő, a képzettek csoportban 3 fő vett részt a beszélgetésen, a lebonyolítók munkatársait nem számolva. Egy résztvevő két beszélgetésen (Fejlődésben, képzettek) is jelen volt, így a 4 fókuszcsoport során összesen 25 fő vett részt a program kiértékelésében. Minden beszélgetést más moderátor vezetett, rajta kívül egy fő jegyzetelőként, további 1-2 fő megfigyelőként vett részt, mindannyian a lebonyolítók munkatársai.

A résztvevők toborzása több csatornán, többféle módszerrel zajlott. A lebonyolítók közvetlenül meghívták az értékelő szakembereket és a Partnerségben felhíváson támogatott szervezeteket (18), míg a Fejlődésben/Fejlődésben+ illetve a képzési pályázat támogatottjai közül, azok nagy száma miatt, a lebonyolítók munkatársai szűrtek le egy 20-25 szervezetből álló listát (mindkét körben) figyelemmel a fővárosi-vidéki megoszlásra, akiknek meghívót küldtek. Emellett a lebonyolítók nyilvános felületeiken is kommunikáltak a civil szervezeteknek a fókuszcsoportos részvétel lehetőségét, a felhívás megjelent a program honlapján és hírlevelében is. Bárki jelentkezhetett, aki valamilyen módon kapcsolatba került a Közös Értékeink Programmal, függetlenül attól, hogy végül adott-e be pályázatot, illetve kapott-e támogatást. Olyan résztvevő végül nem jelentkezett fókuszcsoportos beszélgetésekre, aki érdeklődött a program iránt, de nem adott be pályázatot, vagy nem volt nyertes pályázata.

A beszélgetések feldolgozása szó szerinti írásos jegyzetek alapján történt.

Az elemzésben tárgyalt témák a beszélgetés kronológiai sorrendjét követik. A korábban már említésre került témákhoz kapcsolódó, később újra felmerülő megjegyzések azonban a téma első említése köré lettek csoportosítva. Az elemzés összegző jellegű, nem tér ki minden résztvevő minden megszólalására, de minden felmerülő témáról beszámol. A vélemények súlyának érzékeltetésére a szerzők az azonos kulcsszavak köré rendeződő, hasonló tartalmú megszólalásokat csoportosították (Példa: „A projektek futamidejét két résztvevő is túl rövidnek ítélte meg.”). Az írásos jegyzet módszertanilag nem teszi lehetővé a nem explicit megnyilvánulások, az egyetértés és az egyet nem értés nonverbális megnyilvánulásainak (például bólogatás, gesztikulálás) figyelembevételét,

illetve a beszédhelyzetek tökéletes rekonstruálását (például amikor egyszerre többen beszélnek). Ennek a hiányosságnak az enyhítése érdekében az elemzés a jegyzetek alapján feltárt vélemények súlyozása során a beszélgetéseken jelenlévő megfigyelők helyszíni benyomásaira is támaszkodott. Az elemzés állításainak szemléltetésére anonimizált és a beazonosítható utalásoktól megtisztított idézeteket is felhasználtunk.

iii. A fókuszcsoportos beszélgetések csoportonkénti összegzése

Pályázatértékelő szakemberek beszélgetése

A beszélgetés fókuszában a beérkezett pályázatok mennyiségének és minőségének az értékelése állt a hazai civil szektor helyzetének a fényében. A résztvevők számba vették a program lebonyolításának sajátosságait, a hazai civil társadalom architektúráját, a külső tényezőket. Megítélésük szerint a szektor rossz állapotban van, de a beérkezett pályázatokról vegyesek az értékeléseik. A résztvevők abban egyetértettek, hogy a hatásközpontú szemlélet nehézséget okozott sok, szolgáltatásra berendezkedett szervezetnek, még akkor is, ha a tevékenységeik egyébként illeszkedtek a felhívások céljaihoz. A külső környezetet komoly akadályozó tényezőnek látták, ami hátráltatta a rendszerszintű hatások megjelenését, de egyéni szinten sok jó példáját látták a szervezeti fejlődésnek, szintlépésnek.

Az értékelők aggodalmait a program indulásakor leginkább a szektor helyzetére és a vidéki szervezetek állapotára vonatkoztak. Többen is arról számoltak be, hogy előzetesen bizonytalanok voltak abban, hogy elegendő számú pályázat érkezik-e be, hogy a kedvezőtlen politikai környezetben a vidéki szervezetek mernek-e majd pályázni, illetve azok, akik pályáznak képesek lesznek-e megfelelő színvonalú terveket beadni. Bár a pályázati felhívást egyértelműnek találták, arra számítottak, hogy az EU-s értékekhez való kapcsolódás, a várt hatásokra épülő tervezés és a szolgáltatói szemlélet meghaladása nehezére fog esni a pályázóknak. Az egyik résztvevő a következőképp fogalmazott erről: *„A szektor nagy része haldoklik, akik vergődnek, olyan szinten égtek ki, hogy kérdéses volt, hogy milyenek lesznek a pályázatok.” Ehhez a véleményhez mások is csatlakoztak: „A szervezetek nagy része nem innovációs, hanem túlélési szakaszban van.”*

Arról már jobban megoszlottak a vélemények, hogy a pályázatok értékelése mennyire igazolta vissza az előzetes félelmeket. Volt olyan értékelő, aki úgy fogalmazott, *„ezek a programok mutatják nekem, hogy van remény. Vannak, akik képesek megújulni. Megnyugtató, hogy azért valami van.”* Egy másikuk ugyanakkor úgy érezte, hogy saját elvárásai és a realitások nem találtak, ezért az értékelés során ehhez alkalmazkodnia kellett: *„A kiírás teljesen világos volt. De a sokadik pályázat olvasása után jöttem rá, hogy lazítanom kell azon, ahogy én értelmeztem a felhívást, mert máskülönben nagyon kevesen nyertek volna.”* Ezt más résztvevők is alátámasztották, többen is hiányolták, hogy a tervezett, egyébként sokszor valóban fontos tevékenységek kapcsán nem írták le a pályázók, hogy azokkal milyen változást szeretnének generálni, *„nem abból a nézőpontból íródtak a pályázatok, ami a kiírás fókusza volt”.*

A felhívások fontos értékelési szempontja volt, hogy a pályázók terveikkel mennyire kapcsolódnak az EU Alapjogi Chartájában lefektetett európai értékekhez, mennyire tudják tevékenységeik várható hatását bemutatni. Az egyik résztvevő szerint ezzel sok szervezetnek valóban volt nehézsége, ugyanakkor ez nem mindig tevékenységbeli hiányosságokra volt visszavezethető. Bár sok szervezet tevékenysége passzolt a felhívások szellemiségéhez, azokat mégis kevésbé tudták az alapvető jogokra gyakorolt hatásukon keresztül kibontani, mert sokan szolgáltatóként látják magukat, és nem érezték a kapcsolódást: *„Az EU-s elvek mentén kevésbé tudják végiggondolni a pályázók, hogy mit csinálnak. Lehet, hogy szépen megjelennek a munkájukban ezek az elvek, de kevésbé tudnak így gondolkodni, mert más (pl. működési) pályázatokhoz vannak hozzászokva.”*

A pályázatok minőségét illető kritikák között merült fel továbbá az is, hogy a közösségi igények és a pályázó szándékai nem mindig álltak összhangban: *„Korábban is bíráltam többféle pályázatot, azt hittem, hogy van rutinom ebben, de közbeszólt a közösségfejlesztői tapasztalatom, mindig láttam a közösséget a pályázó mögött, és ez a kettő néha ellentétben állt. Azt hittem, hogy jobban tudnak már pályázni a szervezetek.”*

A résztvevők úgy látták, hogy a gyenge pályázatok nem az információhiányon buktak el, hanem azon, hogy azt a szemléletet, aminek a szellemében a felhívások születtek, még nem sajátították el. Erre nem minden szervezet volt nyitott, mérettől függetlenül. Az értékelők számára nagyobb dilemma volt, hogy mekkora kockázatot lehet vállalni egy-egy pályázat értékelésekor, hiszen sokszor a biztosat könnyebb támogatni. Egy ilyen „magas küszöbű” pályázat megírásához a nagyobb szervezetek több erőforrással rendelkeztek, és több tapasztalatuk is volt, míg a kisebbeknél inkább a jó ötlet és a lelkesedés számított, és hogy kezelt-e már a pályázaton kért támogatáshoz hasonló összeget.

A résztvevők szektorszinten nem érzékeltek változást, ezt a külső körülmények és a hosszútávú fenntarthatóság nehézségei is nehezítik, de a támogatott szervezetek között voltak, akik nagyon sokat fejlődtek a program hatására. Szerintük a külső környezetnek, különösen a politikai kontextusnak (pl. külföldi forrásokat támadó kampányok vagy a pártok helyi aktivitása) arra is nagy hatása van, hogy hol csoportosulnak az aktív emberek, mennyire tömörülnek formális civil szervezetek köré. Úgy látták, hogy a Közös Értékeink Program felhívásainak idején ezek a tényezők a sok és jó minőségű pályázat beérkezése ellen dolgoztak, de ennek ellenére nem mindenki volt elégedetlen az összképpel.

Jövőbeli felhívásokhoz kapcsolódóan a résztvevők a fenntarthatóság hangsúlyozásának és a hosszabb projektek támogatásának az igényét, az informális csoportok támogatását, a fejlesztő munka és a projekt támogatás elkülönítését, intergenerációs projektek támogatását, az országos és nemzetközi partnerségek erősítését, a társadalmi aktivitás serkentésének az erősebb elvárását vetették fel, mint lehetséges fejlesztési irányokat.

A Partnerségben felhívás nyertesei

Ebben a fókuszcsoportban olyan szervezetek vettek részt, amelyek partnerségeik megerősítésére és hálózatépítésre kaptak (nagyobb összegű) támogatást. A résztvevők egyöntetűen örültek a pályázati felhívásnak, azzal könnyen tudtak azonosulni, és úgy érezték, munkájukkal nagyon jól tudnak hozzá illeszkedni. A partnerségek minőségét illetően összességében vegyes tapasztalatokról számoltak be. A források korlátozottsága és rövidege miatt a beindított hálózati munka, bár módszertanilag fontos tanulságokkal szolgált, és egyelőre megmaradtak a kapcsolatok is, de hosszútávon további források bevonása nélkül nem látják fenntarthatónak. A kedvezőtlen politikai légkör mind a partnerkeresést, mind a helyi érdekérvényesítést megnehezítette, ezekből több feszültség is származott, de az elért hátrányos helyzetű csoportok esetében tartós hatásokról számoltak be, elsősorban a problématudatosság és motiváltság erősödése kapcsán. A lebonyolítók munkájával elégedettek, de az adminisztratív terheket nagynak érezték, a kommunikációs segítséget a projektjeik láthatóvá tételében pedig kevésnek.

Minden megszólaló úgy érezte, hogy a felhívás nekik szólt. Több szervezet a fő tevékenységeivel tudott pályázni, de mások is könnyen tudtak kapcsolódni a felhívásban megfogalmazott célokhoz. A felhívás egy létező igényhez biztosított finanszírozási lehetőséget, a résztvevők ugyanis a felhívástól függetlenül is fontosnak tekintették a partnerségek megerősítését, amivel lehetőségeikhez mérten addig is foglalkoztak. Volt olyan résztvevő, aki a támogatásnak köszönhetően tudta formálisabb keretben folytatni ezeket a kezdeményezéseket.

A partnerségek elmélyítése kapcsán változatos visszajelzések születtek. Egy résztvevő nem érezte sikeresnek minden partnerrel az együttműködést, ahogy fogalmazott: *„Mindenféle támogatást nyújtottunk nekik, de ők nem voltak érdekeltek a projekt teljesítésében, így nem sikerült komolyan elmélyedni a közös munkában.”* Mások önkritikusan fogalmaztak, amikor arról számoltak be, hogy egy feladat kapcsán *„nem volt jó ötlet olyan széles kört bevonni, mert nagyon behatárolt dolog, nem volt mindenki jó, illetve motivált benne. Jobb lett volna, ha ezt egy szűk szakmai kör csinálta volna, mert nekünk is kudarc volt, hogy kevesen jöttek.”* Egy harmadik résztvevő az eltérő működési környezetet emelte ki az együttműködés korlátjaként: *„Nem tudott tovább erősödni az együttműködés, mert ahol ez a szervezet van, nem igazán csinálnak közösségi programokat, és így hiányzott az alap.”*

Volt olyan résztvevő, aki tudatosan nagy hangsúlyt fektetett az együttműködés beindítására, elmondása szerint *„az első 6-9 hónapban ez egy nagy csapatépítés volt, nagy hangsúlyt fektettünk erre, és ez nagyon jól megalapozta az együttműködést, és nagyon motiváltak voltak, mert megélték, hogy a pilóták működnek.”* Emellett többen kiemelték, hogy a már létező kapcsolatok elmélyítésének kifejezetten jót tett a többletforrás biztosítása, új élettellel tudták megtölteni a partnerségeiket, és inaktív kapcsolatokat sikerült feléleszteniük, és ez a közös munka során elért célcsoportjaik aktivitására is hatással volt. Egyikük erről így fogalmazott: *„Nekünk ez egy ongoing program volt,*

meglévő partnerekkel. A pályázatnak köszönhetően dúsabb tudott lenni az együttműködés. A partnerek is érezték, hogy mélyebben tudjuk csinálni azt, amit eddig is, vissza is jelezték ezt.” A sikeres közös munka érdekében sokan extra kapacitásokat tettek bele a partnerek fejlesztésébe is, ezek között volt projektmenedzsment, tudásátadás és workshopok, munkaerő dedikálása, de olyan is volt, aki a projekt vége felé a megmaradó maradványösszegeket mini projektek támogatására használta fel.

A projektek futamidejét két résztvevő is túl rövidnek ítélte meg, egyikük szerint *„A 21 hónap soknak tűnik, de ahhoz kevés, hogy igazán tartós és fenntartható maradjon az együttműködés a két partnerszervezett között”,* egy másikuk pedig arról számolt be, hogy a projekt vége felé már *„kevesebbet tudtunk találkozni, szorosabb együttműködés kellett volna, csak addigra elfogytak az erőforrások”.* A résztvevők egyetértettek abban, hogy bár a módszertani tudás a legfontosabb, a finanszírozás korai elapadása korlátozza a fenntarthatóságot. Többen is jelezték, hogy céljuk, hogy hosszútávon tőlük függetlenül is működő hálózatok jöjjenek létre, de azt is elmondták, hogy ehhez már most több munkát kellett beletenniük, mint amennyi a rendelkezésre álló forrás, egyikük szerint *„mindenképpen önkiszákmányoló lesz a munka, ha jól csináljuk, miközben nagyon keveset tudtunk fizetni.”* Ennek ellenére többen is sikeresnek értékelték a beindított hálózatokat, amelyek a projektek lezárulta után is – változó intenzitással – de folytatódnak.

Többen számoltak be a partnerségtől politikai okokból való visszalépésről, illetve az attól való elzárkózásról (pl. önkormányzati fenntartású intézmények esetében), amit jellemzően a következményektől való félelemmel magyaráztak. Ellenkező irányú probléma is felmerült, egy résztvevő az alapítványi fenntartású egyetemek partnerségből való kizárása miatt ütközött nehézségekbe a projekt megvalósítása során. Maguk a végzett tevékenységek is szültek időnként konfliktusokat, egy résztvevő szerint *„nekünk letiltatta [egy tevékenységünket] a polgármester, mert rossz fényt vetett a településre. Állítólag megszarolta a gyerekek szüleit, hogy elveszik a közmunkát.”* Más is tapasztalt hasonlót, amikor *„Vidéki események helyszíneit megfenyegették, gyűlölködő kommenteket is kaptak.”*

A résztvevők általános problémának látták a rendezvényeken való alacsony részvételt, gyakran magas jelentkezőszámok ellenére, ami külön nehezítette az időben történő reagálást, és hiába próbálkoztak alternatív megoldásokkal, volt, akinek emiatt módosítania kellett a vállalásait.

A hatások tekintetében a legnagyobb eredménynek öt válaszoló is azt tartotta, hogy a hátrányos helyzetű csoportok, akikkel dolgoztak, most már nem érzik magukat egyedül a problémáikkal, és tudnak hova fordulni segítségért. Emellett többen kiemelték, hogy ezek a csoportok tudatosabbak, motiváltabbak lettek a problémáik artikulálásában, a változás akarásában.

A lebonyolítás kapcsán a résztvevők egyetértettek abban, hogy a lebonyolítók munkatársai nagyon segítőkészek, elérhetőek és rugalmasak voltak, és gyorsan válaszoltak minden felmerülő kérdésre. Az adminisztrációs terheket ugyanakkor többen is szükségtelenül nagynak érezték, és a pályázatkezelő rendszerrel kapcsolatban is

erősen megoszlottak a vélemények. Egyikük úgy fogalmazott, hogy „a felületet gyűlölöm”, egy másikuk elmondta, hogy „a pénzügyes kollegina említette a felület útvesztőit”, egy harmadik résztvevő szerint viszont „ez a felület nagyon jó ahhoz képest, amiket más pályázatok használnak. Nagyon szeretem, hogy ott leveleztünk, így nem veszték el infók, kereshetőek voltak az üzenetek.” Két szervezettől jelezték, hogy szeretnék volna önkénteseiket támogatni, vagy önkénteseknek részben fizetett feladatokat is adni, erre azonban a pályázat nem adott lehetőséget. Egy résztvevő jelezte, hogy az utolsó részlet utófinanszírozással történő kifizetése számukra nehézséget okozott.

A kommunikáció kapcsán több résztvevő is megfogalmazta azt az elvárást, hogy a program lebonyolítói kifelé nem kommunikáltak elég erősen a programot és a támogatottak eredményeit, ezzel a feladattal egyedül érezték magukat, miközben hárman is említették, hogy a sajtómunkával kapcsolatos segítségre nagy szükségük lett volna. Volt, aki hiányolta a kapcsolatot más támogatottakkal is, szívesen vett volna részt ilyen találkozókön. Többen jelezték, hogy bár tudtukkal voltak ilyen alkalmak, de ők sem érezték úgy, hogy azok nekik szóltak volna.

A Fejlődésben felhívás nyertesei

Ebben a fókuszcsoportban olyan szervezetek vettek részt, amelyek célcsoportjaik hatékonyabb elérése, saját szervezeti fejlődésük elősegítésére kaptak támogatást, illetve igénybe vehették a Közösségfejlesztők Egyesületének kapacitásfejlesztő műhelyeit is. A beszélgetés résztvevői örültek a felhívásnak, és könnyen tudtak kapcsolódni hozzá, de nem mindig tudták könnyen az elvárt pályázati szempontrendszerbe ágyazni a terveiket. Projektjeiket sikeresnek ítélték meg, de kisebb, leküzdhető akadályokkal mind az együttműködések, mind a célcsoportok elérése terén szembesültek. Nagyrészüik komoly szervezeti fejlődést érzékelt a pályázat hatására, amiben segítségükre voltak a kapacitásfejlesztő műhelyek is. A lebonyolítás kapcsán említésre kerültek az adminisztrációs terhek és a pályázatkezelő felület okozta nehézségek, de a pályázatkezelő munkatársak hozzáállását és segítőkészségét külön kiemelték a résztvevők.

A résztvevők többsége úgy vélte, hogy a pályázati kiíráshoz könnyen tudtak kapcsolódni, az alaptevékenységük illeszkedett a felhíváshoz. Ugyanakkor hárman is jelezték, hogy a felhívás szemlélete nehézséget okozott nekik: úgy gondolták, hogy a tevékenységeik kapcsolódnak, de nem tudták, ezt hogyan mutassák be a pályázatban, és mennyire elvárás, hogy „direktben” emberi jogi munkát végezzenek. Közülük ketten végül nyertek, bár egyiküknél az elmondása szerint a szerződéskötéssel még sok munka volt emiatt, a harmadik szervezet csak a második felhíváson nyert, miután részt vett a felkészítő képzésen: „Nagy segítség volt a képzés. Rájöttünk, hogy nem azzal volt a baj, hogy nem illett bele az elképzelésünk a pályázatba, hanem máshogy kellett megfogalmaznunk.” Két résztvevő még nem dolgozott a szervezetnél a pályázat írásának az idején.

Minden résztvevő sikeresnek ítélte a projektje megvalósítását, mind a partnerekkel való együttműködés, mind a célcsoportok bevonása terén, és a 9 résztvevő közül 7 fő a szervezeti kapacitásaikban is előrelépést érzékelt.

A résztvevők válaszaiban visszatérő elem volt, hogy az intézményi partnerek személyi változásai az együttműködésekre is negatív hatással voltak, bár ezeket tudták kezelni, és a projekt egészét nem zavarták meg. Egyikük elmondta, hogy a *„szakkollégiumban időnként vezetőváltás van, és a megvalósítás idejére zárkózottabb vezetők lettek. Helyette meg tudtuk máshol valósítani.”* Egy másik résztvevő szerint *„egy programunk] nem valósult meg, többek között azért, mert változás volt az önkormányzatban. Felmondtak mindenkinek, akivel kapcsolatban voltunk.”* Nem minden résztvevő tapasztalt ugyanakkor ilyen nehézségeket intézményi partnerekkel, ahogy egyikük fogalmazott *„a közsférában dolgozóknak csináltunk foglalkozásokat, és megrohmoztak minket”,* egy másikuk szerint *„az alpolgármester beleszeretett a hackathonba”.* Összességében nagyon vegyes kép rajzolódott ki az intézményi partnerek kapcsán, volt, aki pozitív csalódásként, más nagy kihívásként jellemezte, az egyik résztvevő úgy látta, hogy *„az ország egyik felével beszélgetünk”,* egy másik szerint pedig a régebbi szervezetek a korábbi negatív tapasztalatok miatt *„nem szívesen tesznek olyanba energiát, ami nem biztos, hogy sikeres lesz”.* A résztvevők abban egyetértettek, hogy a minőségi partnerségek építése általánosságban egy rendkívül erőforrásigényes tevékenység, amihez személyes találkozó és helyszíni jelenlét szükséges. Úgy látták, hogy ez ugyan kifizetődik, de korlátozott kapacitásokkal, egyes esetekben főállás mellett nehéz erre megfelelő energiát fordítani.

A célcsoportok elérése és aktivizálása kapcsán többen is azt a visszajelzést adták, hogy könnyen ment, volt olyan résztvevő, aki egy pályázaton a vártnál kétszer több embert tudott bevonni, és olyan is, akiknek a program sikere új célcsoportok (romák, idősek) és témák (LMBTQ és női jogok) bevonását is lehetővé tette. Egy résztvevő a személyes kapcsolatokon keresztüli toborzás fontosságát emelte ki, ketten a megtartás nehézségeit említették, illetve ketten arról számoltak be, hogy a megcélzott és elért célcsoportok nem mindig voltak átfedésben, de ehhez igyekeztek alkalmazkodni: *„megjelentek az öregek, ez egy nagy csapás, elképzeléseik is vannak. Náluk az egér használatával kellett kezdeni a képzést, [programot indítottunk nekik] ennek nagy sikere van.”*

Saját szervezeti kapacitásaik fejlődését sokféleképpen írták le, a résztvevők ideszámolták a tudatosabb tervezést, a kommunikációs stratégia készítését, a szervezeti honlap elkészülését, a kommunikációra irányuló nagyobb figyelmet, az új, különösen kommunikációs munkatársak alkalmazását, a feladatkörök szétválasztását a munkatársak között, a külső szakértők bevonását, a vállalati kapcsolatok erősítését és a tevékenységeik elmélyítését. Többen említették a kapacitásfejlesztő műhelyeken való részvétel és ott elkészült szervezeti diagnózisok pozitív hatását. Egy résztvevő szkepticizmusát fejezte ki a szervezete fejlődésével kapcsolatban, úgy érezte, hogy fából vaskarikát csinálnak, és a kapacitásfejlesztő foglalkozásokon való részvételben nem látott hozzáadott értéket azon túl, hogy más szervezeteket is megismertek. Ahogy megfogalmazta, *„ugyanazok az emberek dolgoznak a projektben, akik a szervezetben is*

aktívak, de így az egyéb tevékenységeik kárára ment a szervezetfejlesztés, mert több idejük nem lett". Úgy látja tudják, mi a probléma, „de nincs kapacitás és forrás a fejlesztésre”.

Az adminisztrációs terheket egy résztvevő túlzónak, egy másik bizonyos esetekben életszerűtlennek érezte, de a jelenlévők abban egyetértettek, hogy a lebonyolítók munkatársai sok segítséget adtak. Volt olyan résztvevő, akinek menet közben változott az álláspontja: *„A beszámoló úrlap először feldühített, aztán rájöttem, hogy nagyon jó, mert sokat tanultunk belőle”.* Néhányan a pályázatkezelő felület hibáit emelték ki, *„az euróban való elszámolást a végére sem tudta a rendszer”,* ők úgy élték meg, hogy *„mindig mindent keresni kellett, nem volt átlátható, nehézkes volt”,* de volt olyan résztvevő is, aki nem érzékelt problémát ezzel kapcsolatban.

Kapacitásfejlesztési képzést elvégző szervezetek

Ebben a fókuszcsoportban olyan szervezetek vettek részt, amelyek a Közösségfejlesztők Egyesületének féléves képzéssorozata után adták be sikeres pályázatukat a Fejlődésben pályázati felhívás második kiírására. A beszélgetés főleg a szervezeti változásokra, és kevésbé a megvalósított projektekre fókuszált. A képzés minden résztvevőnek kézzelfogható segítséget jelentett, és hozzájárult a szervezetek professzionalizálódásához. A képzés után elnyert támogatás nagyon különböző hatással volt a résztvevőkre, volt olyan szervezet, amit működésében megerősített, és olyan is, aminek a belső hierarchiáját teljesen felborította, és a szétesés szélére sodorta. A megvalósított projektekkel a nehézségek ellenére minden résztvevő elégedett volt.

A három résztvevőből ketten a felhívás első kiírásán is indultak, de akkor még nem kaptak támogatást, a harmadik résztvevő ebben a körben pályázott először. A képzésre való jelentkezés motivációjuként az első kísérlet kudarcának a megértését, a tanulás iránti vágyat, és a fejlődés lehetőségét említették. Mindhárom résztvevő elégedett volt a képzés színvonalával, azt hasznosnak érezték, mert az egyes alkalmakon praktikus segítséget kaptak, például, hogy mitől lesz jó egy pályázat, hogyan lehet eltérni a szolgáltatói szemlélettől, mit jelent az „önkéntes életút” menedzselése, hogyan kell indikátorokat tervezni és mérni, pontosan mit kér a pályázati adatlap. Ez utóbbit különösen nehéznek találták, de a képzések hatására változott a hozzáállásuk, egyikük erről így fogalmazott: *„szivatásnak éreztem először, de egyre inkább megértettem. Imádtam, annak ellenére, hogy amikor elkezdtem kitölteni, azt mondtam, hogy nem”,* szerinte *„olyan elvárásokat teljesített a képzés, ami nem is volt a fejünkben, mert még a kérdés sem fogalmazódott meg”,* és úgy látta, hogy *„ez a pályázat tanít minket jobb szervezetnek lenni. Van olyan pályázat, ami meg akar ölni a bürokráciával, és ez nem olyan volt. Fontos volt őszintének lenni, hogy mi mit szeretnénk, ne vezessen meg a pályázat.”*

A résztvevők a képzéssel és a pályázattal kapcsolatban több dilemmát is megfogalmaztak:

Az egyik problémát az jelentette, hogy mind a kapacitásfejlesztés, mind később a nyertes pályázat megvalósítása időben is komoly elköteleződést jelentett, az azon

Állj ki magadért! színházi társasjáték az Örkény István Színházzal
Fotó: Társaság a Szabadságjogokért

való részvételhez a meglévő kapacitásokból, a szervezet munkájából, a kollégák szabadidejéből, de mindenképp valahonnan máshonnan kellett elvonni az energiát. Volt olyan szervezet, ahol a rendszeres éves adománygyűjtő program maradt el, milliós bevételkiesést okozva.

A másik felmerülő dilemma a szervezeti működés átalakulását érintette, és a három résztvevő három eltérő tapasztalatról számolt be: (1) stabil szervezeti kultúra, demokratikus működéssel és jó belső kommunikációval, a pályázat során még fejlődtek is ebben; (2) demokratikus szervezeti kultúra, de a kapacitáshiány és a rossz munkamegosztás okozott nehézségeket, nem biztosak benne, hogy jót tett a pályázat a szervezet életében; (3) mély konfliktus a hierarchikusan rendeződő vezetés és a pályázatot megvalósító csapat között, ami a pályázat visszaadásával fenyegetett. A hirtelen jött forrás hatalmi harcokat hozott, és teljesen felborította a belső működést.

A résztvevők mindannyian úgy érezték, hogy a projektjeiket sikeresen megvalósították, hálózataik megerősödtek, az érintettek bevonása sikeres volt, két esetben a vártnál is nagyobb, és mind úgy érezték, a kezdeményezéseik célcsoportjait hatékonyan tudták segíteni. Egyikük így írta le az élményt: „A folyamat volt nagyon izgalmas, hogy fiatalokat hoztunk olyan helyzetbe, hogy megélték azt, hogy számít az, amit mondanak, hogy demokratikus módon létrehoznak valamit közösen”. Volt olyan résztvevő, akinek a szervezete még többet is megvalósított a tervezettnél, elmondása szerint a projekt „túlnőtt azon, amit terveztünk”, hálózataik megerősödtek, és lassan, de biztosan tovább tudnak építkezni.

iv. Összegző megállapítások

- A pályázati felhívások érthetőségével, azok relevanciájával mind az értékelők, mind a pályázók elégedettek voltak, a megjelenő felhívások egy hosszú forráshiányos időszak után „*úgy kellettek mint egy falat kenyér*”. A pályázás során a legnagyobb nehézséget minden csoport a tevékenységek és az elvárt hatások (az alapvető európai értékek érvényesülésének a segítése) közötti kapcsolat megfogalmazásában látta.
- A résztvevők úgy értékelték, hogy sikeres projekteket hajtottak végre, vállalt céljait teljesítették, és az indikátorokat gyakran túl is teljesítették. A célcsoportok elérésének nehézségében eltértek a beszámolók, gyakori probléma volt a rendezvények alacsony résztvevői létszáma (magas jelentkezőszámok ellenére is), de ezeket végül minden szervezet kezelni tudta. Többen beszámoltak váratlan új célcsoportok megjelenéséről is, akiket aztán szintén bevontak a tevékenységeikbe, de tudatosan tervezett célcsoport-bővítések is előfordultak.
- A hálózati együttműködések fenntarthatóvá tétele a résztvevők szerint csak hosszabb időtávon értelmezhető, a pályázat keretei között az idő rövidege és a források korlátozottsága miatt csak azok beindításáig jutottak, és bár azokat jellemzően – különböző intenzitással – a projektek lezárulta után is folytatták, azok fenntarthatósága további források bevonása nélkül legfeljebb a módszertan továbbvitelére korlátozódik.
- A pályázók tapasztalatai megerősítették az értékelőknek a fojtogató politikai légkörrel kapcsolatos félelmeit. Az intézményi együttműködések sok esetben nehézkesnek bizonyultak, néhány partner a politikai következményektől tartva visszalépett, máshol az új vezetés menet közben szállt ki a projektből, és volt kezdettől fogva ellenséges önkormányzat is. Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy ezek ellenkezőjére, jól működő, szoros intézményi együttműködésekre is akadt példa.
- Az értékelők nem érzékelték rendszerszintű változást a civil társadalom szerkezetében vagy működésében, de egyéni fejlődési utakat kiemeltek, ami egybevág a pályázók saját szervezeti fejlődésükről adott beszámolóival. A résztvevőkre jellemző volt a szervezeti kapacitások bővülése (pl. új módszertanok, új munkatársak), a szervezeti működés professzionalizálódása (pl. tudatosság, kommunikációs terv készítése), illetve a hosszú távú hatások érdekében a tevékenységeknek a támogatás lezárulta után történő folytatása is.
- A Fejlődésben felhívás második kiírását megelőző kapacitásfejlesztő képzés a résztvevők szerint magas színvonalú volt, hatékonyan segítette a pályázásra való felkészülést, és azon túlmenően is hasznosítható gyakorlatias tudással szolgált a szervezetek számára.

- A kapacitásfejlesztés népszerűsége és sikeressége ellenére visszatérő probléma volt a kapacitásfejlesztéshez szükséges kapacitás hiánya is, ami egyes esetekben az egyéb szervezeti tevékenységek háttérbe szorulásához vezetett.
- A lebonyolító alapítványok munkatársait a résztvevők segítőkésznek, rugalmasnak és könnyen elérhetőnek látták, úgy érezték, sok segítséget kaptak tőlük a projektjeik megvalósítása során, az egyik beszélgetésben ugyanakkor a projektek láthatóvá tétele kapcsán felmerült a kommunikációs támogatás hiánya.
- A résztvevők a programot adminisztratív szempontból inkább bürokratikusnak látták, és a pályázatkezelő rendszer is visszatérő kritika tárgya volt. Ez a két téma azonban rendszeresen megosztotta a jelenlévőket, voltak, akik az adminisztrációt elfogadhatónak, a pályázatkezelő rendszert pedig más hasonló felületekkel összevetve kifejezetten jónak találták, konszenzusos vélemény ezekben a kérdésekben nem alakult ki.

Csapatelvonuláson

Fotó: Közös Értékeink Program

*Beke Márton, Halmai Gáborné, Kovács Edit, Molnár Aranka
(Közösségfejlesztők Egyesülete)*

1. Kiindulópont és fókusz

A magyarországi civil társadalom egyik legnagyobb kihívása nem pusztán az erőforrások szűkössége, hanem az, hogy a támogatási rendszerek túlnyomórészt projektek megvalósítására fókuszálnak, miközben kevésbé erősítik a civil szervezetek és közösségek hosszú távú működőképességét. Ez a megközelítés rövid távon, egy-egy ágazati, szakterületi célhoz kapcsolódva (pl. oktatás, kultúra, környezetvédelem stb.) eredményeket hozhat, hosszabb távon azonban nem járul hozzá egy önálló, reziliens és társadalmilag beágyazott civil szektor kialakulásához.

A Közös Értékeink Program (KÉP) ezért a projektek támogatásán túl elkötelezett volt abban, hogy a szervezetek foglalkozzanak magukkal, fejlesszék szervezetüket, kapacitásaikat. Az ehhez szükséges forrásokat tervezhették és beépíthették a projektjükbe.

A kapacitásfejlesztésnek szerteágazó elmélete és eszköztára van, amelyek közül szabadon választhattak a támogatott szervezetek. Maga a KÉP is nyújtott kapacitásfejlesztési lehetőséget azoknak a szervezeteknek, amelyek a közösségi kapacitásaikkal akartak foglalkozni. De mit értünk közösségi kapacitás alatt?

A **közösségi kapacitás** a szervezet arra való hajlandósága és képessége, hogy közösségi módon működjön. Közösségi működésmód alatt azt értjük, amikor a szervezet

- valamilyen közösségi, szakmai vagy egyéb **viszonyrendszerbe** (környezetbe) ágyazottan működik, azaz nem izolálja magát és küzd magányos farkasként a világ ellen;
- e viszonyrendszer tagjaival **egyenrangú, partneri viszonyban** működik;
- a tevékenységének meghatározásába, megvalósításába és értékelésébe az érintettek minél szélesebb körét **bevonja** és véleményüket, javaslataikat komolyan is veszi;
- ismeri a környezetében (viszonyrendszerében), illetve az érintetti körében fellelhető **erőforrásokat** és működése során épít ezekre.

A KÉP tapasztalatai azt mutatják, hogy a közösségi kapacitásfejlesztés – az együttműködés, a tanulás és a közös cselekvés képességének erősítése – kulcsszerepet játszik a civil társadalom megerősítésében. A közösségi kapacitásokra épülő folyamatok mellett a befektetett források hasznosulásának hatékonyságát is növelik.

Az elmúlt években több olyan folyamat erősödött fel, amely a közösségi kapacitások gyengülésére mutat rá: az emberek közötti bizalom tartós csökkenése; súlyos társadalmi

problémák láthatatlansága; az állami és önkormányzati rendszerek túlterheltsége; valamint a mindennapi közpolitikai döntésekből való kizártságból fakadó tartós elégedetlenség. E problémák nem oldódnak meg pusztán attól, hogy a társadalom szerveződik, ugyanakkor társadalmi szerveződés nélkül nem fognak megoldódni. Azaz az emberek együttműködési szándéka, képessége, de legfőképp az ezekre épülő szerveződése bár nem elégséges, de szükséges előfeltétele a fent említett – és még megannyi más – társadalmi, gazdasági és környezeti probléma megoldásának.

Ezeket túl a közösségi kapacitás fejlesztésének szükségességét támasztja alá az is, hogy a civil szereplők legtöbb esetben egyszerűbbnek látják, ha külső – jellemzően pályázati – forrásokra építenek, ezért nem veszik górcső alá a környezetükben fellelhető erőforrásokat, azokat nem ismerik és nem is építenek rá. A külső támogatások pedig leszoktatják a belső erőforrásokról, azok felkutatásáról és mobilizálásáról a közösségeket. Azért (is) fontos tehát a közösségi kapacitásfejlesztés, mert ez teszi minél inkább függetlenné, a külső erőforrásoktól nem függővé a szervezeteket, közösségeket. Fogalmazhatnánk úgy is, hogy a közösségi kapacitásfejlesztés valójában a szervezetek saját erőforrásokból, saját erőforrásokra épülő működésének visszatartása. A közösségi kapacitás fejlesztése ebben az értelemben nem kiegészítő elem, hanem egy reziliens, a donoroktól nem teljes mértékben függő civil társadalom alapfeltétele.

A kapacitás nem egyszerűen „átadható”, fejlődéséhez – ahogyan minden tanulási folyamathoz – célzott fejlesztő tevékenységek és idő szükségesek. Emellett akkor várható, hogy a szervezetek közösségi kapacitása fokozatosan épül fel és erősödik, ha a közösségek bizalmon alapuló, rugalmas és tanulást támogató környezetben működhetnek. Ezért is vonatkoznak ajánlásainak egyrészt – szűkebb fókusszal – a kapacitásfejlesztési infrastruktúra kiépítésére és – tágabb fókusszal – a polgári cselekvőképességet (civic agency) támogató társadalmi és közpolitikai környezet kialakítására.

A kapacitásfejlesztés emellett természetesen nem korlátozódik kizárólag a közösségi dimenzióra: a menedzsment-, kommunikációs, HR- és egyéb szervezeti kapacitások szintén meghatározóak. Ezek teljes körű tárgyalása azonban szétfeszítené a dokumentum kereteit. Jelen ajánlás ezért arra a területre koncentrálna, amellyel a KÉP program ténylegesen foglalkozott, miközben hangsúlyozza, hogy más kapacitásterületek fejlesztése is nélkülözhetetlen.

Az ajánlás célja ezért, hogy javaslatokat fogalmazzon meg a magyarországi civil szervezetek és közösségek jövőbeni kapacitásfejlesztésére. Nem kizárólag közpolitikai, közigazgatási döntéshozóknak szól, de célcsoportjába tartoznak mindazok – alapítványok, vállalati és magánadományozók, szakmai hálózatok, önkormányzatok és fejlesztéspolitikai szereplők –, akik különböző erőforrásaikkal hozzájárulhatnak a civil szervezetek és közösségek kapacitásainak fejlődéséhez. A dokumentum egyfajta „étlapként” kíván működni, amelyből a szereplők saját mozgásterükhöz illeszkedő elemeket választhatnak.

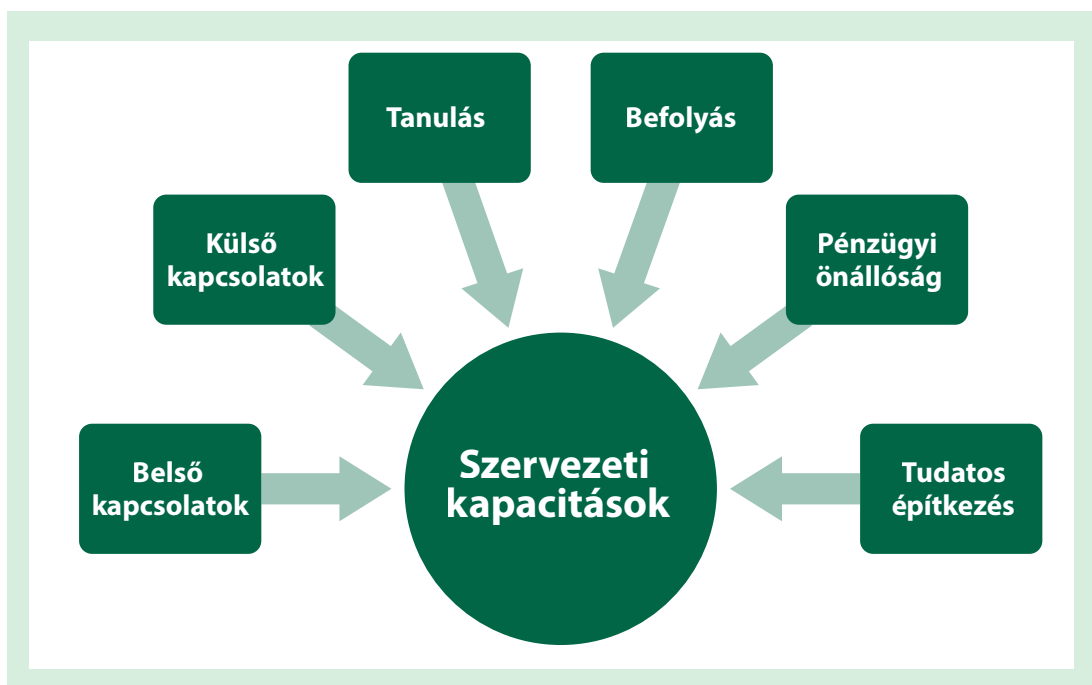
2. A KÉP vonatkozó tapasztalatai

A KÉP-ben részt vevő szervezetek tapasztalatai alapján a közösségi kapacitásfejlesztés akkor hatékony, ha nem önálló „fejlesztési csomagként”, hanem a szervezeti működés szerves részeként jelenik meg és feltárt hiányterületekre reagál. A kapacitásfejlesztés ugyanakkor nem azonos a képzéssel. Ugyan tanulás történik mindkét esetben, de míg a képzés a tudás átadására fókuszál, addig a kapacitásfejlesztési folyamatokban a fókusz a szervezeten, a szervezeti jólléten van és a cselekvéseken keresztül történik a tanulás. Ez a tanulás folyamatos, alkalmazkodó folyamat, amely a szervezetek belső motivációjára és felelősségvállalására épül.

A Közösségfejlesztők Egyesülete a KÉP-ben támogatott és a (fakultatív) közösségi kapacitásfejlesztésbe bekapcsolódó szervezetek számára dolgozta ki azt a szakmai támogató folyamatot, amelynek elemei a következők:

- 1) a **szervezeti kapacitásokat felmérő online kérdőív** és annak eredményeit összefoglaló **szervezeti tükör**;
- 2) a mélyebb elemző folyamat, amelynek eredményeként szervezeti **diagnózis** készült;
- 3) a tükör és a diagnózis alapján tudták a szervezetek megfogalmazni, hogy milyen változásokat tartanak szükségesnek és ezeket a **cselekvési tervben** foglalták össze.

A fejlesztés területei:

Különösen fontos tanulság, hogy a szervezeti tükörre, diagnózisra és a tervezést segítő konzultációra épülő reflexív folyamatok önmagukban is kapacitásfejlesztő hatásúak. Erről számolnak be az „Inspiráló gyakorlatok a közösségi kapacitásfejlesztésről”

kiadványban megszólaló szervezetek képviselői is, akik a közösségi kapacitásfejlesztés szervezeti eredményeit mutatják be:

- Természetesen nem hatott minden szervezetre ugyanúgy a közösségi kapacitásfejlesztési folyamat, de mindannyian pozitívan értékelték a változást, amit a magukkal foglalkozás eredményezett.
- A módszernek köszönhetően strukturáltan tudtak foglalkozni önmagukkal, mégpedig úgy, hogy nem terhelte le az egyébként is szűkös kapacitásokat.
- Valamennyi javaslat, elképzelés, változtatás a szervezetből jött és nem kívülről.
- A folyamat maga a részvételre épített, azokat az irányokat is a szervezet magának határozta meg, amelyekben változtatni akart.
- A folyamat hozzájárult ahhoz, hogy megtalálják a szervezet gyenge pontját/pontjait, tagjai rálássanak arra, hogy hová kell fókuszálni, min kell változtatni.
- Tudatosabban fordultak az önkénteseikhez, hogy mélyebben megismerjék az elköteleződésüket, és így támogatóbb környezetet tudjanak kialakítani.
- A tudatos működéshez elengedhetetlen, hogy rendszeresen foglalkozzanak magukkal a szervezetek, átvizsgálják, átvilágítsák saját magukat. Ehhez megfelelő eszközökre és azok rendszeres használatára van szükség, amelyet a közösségi kapacitásfejlesztési folyamat során megismerhettek a benne résztvevő szervezetek.
- A régóta működő szervezetek esetében előtérbe került a tagság, a tagsággal való foglalkozás azért, hogy valós képük legyen arról, hogy kire, hogyan és miben számíthatnak.
- A tanulás elengedhetetlen ahhoz, hogy a szervezetek tudatosává váljanak, és hogy megtalálják azokat a formákat, utakat, amelyek segítségével önfenntartóvá válhassanak.
- A közösségi kapacitásfejlesztési folyamat lehetőséget biztosított arra, hogy a szervezetek kapjanak külső véleményeket magukról, szempontokat a közösségi erőforrásaik feltárására és annak használatára.
- Az erőforrások egyik fontos eleme a kapcsolatrendszer, a szervezet környezetében lévő kapcsolódások és viszonyok más szereplőkhöz. Ezek ismerete, a változtatás tudatos építése megerősíti a szervezeteket.

A tapasztalat azt mutatja, hogy a tanulásra fordított idő nem lassítja, hanem hosszabb távon felgyorsítja a szervezetek fejlődését. Ezek a tapasztalatok összhangban állnak a nemzetközi támogatáspolitikai diskurzusban egyre hangsúlyosabban megjelenő felismeréssel: a bizalom és a rugalmasság nem kockázat, hanem a hatékony támogatás feltétele.

3. A támogatási gyakorlatok tanulságai

A támogatási rendszerek többsége kizárólag projektekben gondolkodik: meghatározott időtartamú, előre kijelölt célú vagy tevékenységrendszerű folyamatokat támogat. Ez kvázi szolgáltatásvásárlás, valamilyen, a támogató felelősségi körébe tartozó vagy általa felvállalt társadalmi, gazdasági, környezeti stb. probléma megoldása érdekében.

Ez a támogatási logika bizonyos társadalmi, gazdasági, környezeti problémák szempontjából akár eredményes is lehet: mérséklődnek, egyszerűbb helyzetekben meg is szűnnek problémák. Általános tapasztalat azonban, hogy a kizárólag rövid távú, kimenet-orientált finanszírozás széttördeli a szervezeti működést, gyengíti az intézményi stabilitást, és nem ösztönzi a tanulást. Azaz – amellet, hogy komplex, strukturális jellegű társadalmi, gazdasági, környezeti kihívások megoldására nem alkalmas – a társadalmi szerveződés, illetve a már létező szervezetek közösségi kapacitásainak a fejlesztésére kifejezetten alkalmatlan, sőt kontraproduktív.

Kapacitásfejlesztő képzés pályázóknak
Fotó: Közösségfejlesztők Egyesülete

Ezzel szemben hatékonyabbnak bizonyulnak azok a megközelítések, amelyek a szervezetek működésére is fordítható támogatásokat is tartalmaznak, azért mert erősítik a vezetői és szervezeti képességeket, támogatják a hálózatokat és a horizontális tanulási tereket, valamint hosszú távú partnerségekre épülnek. Az ilyen jellegű támogatási programok kettős célt érnek el: amellet, hogy mérséklődik, adott esetben megoldódik valamilyen – a támogató számára fontos – társadalmi, gazdasági, környezeti cél, a támogatott szervezetek közösségi kapacitásai, illetve tágabb értelemben a társadalom szervezettsége is erősödik.

Alább olyan szakmai állításokat foglalunk össze, amelyek nem szorosan a KÉP tapasztalatában fogalmazódtak meg, de a program megvalósításának ideje alatt fontos támogatáspolitikai diskurzusok vitatémái voltak.

A projekt támogatás önmagában zsákutca

Alapállítás: a rövid távú, szigorúan projektre és kimenetekre épülő támogatások nem alkalmasak rendszerszintű társadalmi változás előidézésére, mert:

- szétaprózzák a szervezeti energiákat;
- kiszolgáltatottá teszik a szervezeteket és közösségeket a támogatók saját logikájának;
- nem hagynak teret tanulásra, korrekcióra, stratégiai gondolkodásra;
- gyakran a helyi erőforrások háttérbeszorulásához vezetnek.

Ezek nem a támogatott szervezetek által vétett kivitelezési problémák, hanem a támogatáspolitikai logikai hibái. Hangsúlyozzuk azonban: van helye a projektszemléletnek a támogatási eszközök között. De látni kell annak korlátait és a szervezetek többségére gyakorolt hatását.

A támogatás célja nem a „tevékenység”, hanem a cselekvőképesség

Visszatérő gondolat: a jó támogató nem azt kérdezi, mit fogtok csinálni, hanem azt, hogy képesek lesztek-e a céljaitok eléréséért hosszú távon cselekedni, tanulni és alkalmazkodni, ami kapacitásfejlesztéssel érhető el. Ez nagyon közel áll ahhoz, amit a polgári cselekvőképesség (civic agency) fejlesztéseként fogalmaztunk meg, azaz

- nem kimenet → hanem döntési képesség;
- nem program → hanem folyamat;
- nem végrehajtás → hanem megerősödés.

Ez a támogatási logika persze csak azon donorok számára értelmezhető, amelyek céljai között ott van az emberek együttműködési szándékának, képességének, de legfőképp az ezekre épülő társadalmi szerveződés támogatása. A jelen ajánlások egyik fő állítása azonban éppen az, hogy ez a szemlélet, illetve megközelítés be kell épüljön minden, civil szervezeteket és közösségeket is támogató pályázati rendszerbe.

Bizalom ≠ naivitás, hanem rendszerszintű befektetés

A bizalom nem „puha érték”, hanem a hatékony támogatás előfeltétele. A túlzott kontroll, adminisztráció és szabályozás:

- torz viselkedést eredményez;
- konzerválja a gyenge működést;
- és elveszi a tanulás lehetőségét.

A kockázatot tehát nem a bizalom, hanem annak hiánya jelenti. Mert a támogatott szervezetet lépten-nyomon ellenőrző, a tevékenység megannyi eleme kapcsán bizonyító erejű adminisztrációra kényszerítő támogatói hozzáállás a projekt eredeti céljától, illetve – és számunkra most ez a lényeg – a szervezet önmagára való figyelmétől veszi el az erőforrásokat. Mindezzel kapcsolatban lényeges: az állítás nem az, hogy nem kell ellenőrizni egy támogatás felhasználását. Hanem az, hogy az ellenőrzésnek egyrészt a bizalomra kell épülnie, másrészt meg kell találnia azt a kevés számú, de lényeges elemet, amelynek megfelelő módon történő megvalósítása a projekt egészére vonatkozóan biztosítja a donort a támogatás cél- és szabályszerű felhasználásáról.

A helyi beágyazottság erősebb védőháló, mint bármely támogató

Fontos állításunk, hogy azok a civil szervezetek ellenállóbbak, amelyeknek valódi társadalmi bázisuk van, és nem kizárólag intézményes forrásokra támaszkodnak.

Ezért:

- a közösségi adományozás,
- a helyi támogatói hálózatok,
- az 1% kultúrája

nem csak finanszírozási kérdés, hanem legitimitási és fenntarthatósági ügy is.

Ez az állítás összhangban van a közösségi módon való működés azon elemével, miszerint a szervezet valamilyen közösségi, szakmai vagy egyéb **viszonyrendszerbe** (környezetbe) ágyazottan működik. Azon támogatási formák tehát, amelyek elősegítik a helyi, közösségi vagy szakmai beágyazottság megerősödését, egyszerre szolgálják a szervezetek pénzügyi megerősödését és a működési mód – hosszabb távú fenntarthatóságot is elősegíteni képes – átalakulását.

A támogató felelőssége rendszerszintű

A támogatók nem kívülálló szereplők, hanem aktív alakítói a civil ökoszisztémának.

Ez azt jelenti, hogy:

- a támogatási forma viselkedést alakít;
- a rossz konstrukciók rossz működést termelnek újra, és elveszik a szervezetek erőforrásait a belső fejlődéstől és a tágabb közösséghez való kapcsolódástól;
- a jó támogatás viszont tanulási lehetőséget és autonómiát biztosít.

Mindebből az is ered, hogy a közösségi kapacitás kérdéskörével azon támogatóknak is foglalkozni kell, amelyek célrendszerébe (látszólag) nem tartozik bele a társadalmi szerveződés, a közösségek, a civil szervezetek témaköre, de céljaik megvalósításához – támogatási rendszerünkön keresztül – civil szervezeteket is partnerül hívnak.

Szakpolitikai javaslataink ezen felismerések és a jelen idejű magyarországi tapasztalataink mentén fogalmazódtak meg, kifejezetten a hazai kontextusra reagálva.

4. Szakpolitikai ajánlások

Az alábbi szakpolitikai ajánlások célja, hogy a közösségi alapú kapacitásépítés ne kiegészítő elemként, hanem a civil támogatási és fejlesztéspolitikák egyik meghatározó szervezőelveként jelenjen meg. A javaslatok a KÉP tapasztalataira, valamint hazai és nemzetközi támogatáspolitikai tanulságokra épülnek. Közös kiindulópontjuk, hogy a civil szervezetek és közösségek hosszú távú megerősödése számos társadalmi, gazdasági és környezeti probléma megoldásának – bár nem elégséges, de szükséges és nélkülözhetetlen – része. Azaz a társadalmi szerveződés és a szervezetek közösségi kapacitása nem a hab a tortán, amivel majd akkor foglalkozunk, ha a fontos dolgok már rendben vannak. Hanem épp ellenkezőleg: ezek a tortalapok összetevői, amelyek hiánya esetén nincs mire rátenni a tejszínhabot.

A fejezet egyes alpontjai rövid, értelmező felvezetéssel vezetik be az adott szakpolitikai irányt, majd tömör, vázlatos ajánlásokkal jelölik ki azokat a konkrét beavatkozási pontokat, amelyek a gyakorlatban is alkalmazhatók különböző támogatói és döntéshozói kontextusokban.

Toldiak parlamenti látogatáson - a tájékozott döntésért
Fotó: Igazgyöngy Alapítvány.

i. Kapacitásépítő infrastruktúra fejlesztése

A civil szervezetek és közösségek kapacitásfejlesztése akkor a leghatékonyabb, ha azt független, nem kormányzati szereplők által működtetett infrastruktúrák, hálózatok támogatják. A KÉP tapasztalatai szerint a tanulásra, találkozásra és együttműködésre alkalmas terek önmagukban is kapacitásépítő hatással bírnak, különösen akkor, ha alacsony küszöbű hozzáférést biztosítanak.

Az állam és a döntéshozók szerepe ebben a megközelítésben elsősorban a stabil működési és finanszírozási feltételek megteremtése, nem pedig a fejlesztési folyamatok közvetlen irányítása.

Ajánlások:

- regionális kapacitásépítő központok és tanulási terek kialakítása, amelyek egyszerre biztosítanak fizikai teret a találkozásokra, azaz a közösségi, szakmai viszonyrendszerek kialakítására, megerősödésére és nyújtanak a térségben bárhol is igénybe vehető kapacitásfejlesztő szolgáltatásokat;
- voucher alapú, keresletvezérelt civil mentorhálózat működtetése, amelynek segítségével a vouchert beváltó szervezetek kapacitásfejlesztő szolgáltatást tudnak vásárolni az ilyen jellegű szolgáltatást biztosító civil és piaci szereplőktől;
- civil és ágazatközi hálózatosodás ösztönzése, amelyek eredményeként a szervezetek együttműködései megerősödnek, kapcsolódnak a környezetükben lévő szervezetekhez.

ii. Helyi társadalmi támogatottság erősítése

A civil szervezetek hosszú távú fenntarthatóságának egyik alapja a társadalmi beágyazottság, illetve a helyi támogatottság. A KÉP tapasztalatai és a rendelkezésre álló adatok arra utalnak, hogy a civil szervezetek iránti támogatási hajlandóság növekszik, ezt a potenciált azonban csak tudatos támogatói struktúrák építésével lehet fenntarthatóvá tenni.

A helyi vagy a szélesebb körű társadalmi támogatottság erősítése nem csupán bevételi kérdés: hozzájárul a civil szervezetek legitimitásához, láthatóságához és elszámoltathatóságához, valamint csökkenti az intézményes támogatásoktól való kizárólagos függést.

Ajánlások:

- az 1%-ot felajánlók körének bővítése a piaci szereplőkkel (egyéni vállalkozók, cégek), azaz számukra is lehetővé tenni, hogy társasági adójuk 1%-át civil szervezetek számára ajánlhassák fel;
- az adományozási kultúra erősítése, ösztönzése, egyrészt az előző pontban említett kapacitásfejlesztő központok tevékenységének részeként, másrészt ilyen célú pályázati programok révén;
- közösségi finanszírozási formák (pl. közösségi alapítványok) és lokális támogatói hálózatok ösztönzése az előző pontban említett módokon.

iii. A polgári cselekvőképesség középpontba emelése

A KÉP tapasztalatai azt mutatják, hogy a merev, szabályalapú projekt támogatás egyre kevésbé alkalmas a helyi közösségek valós, változó és gyakran kiszámíthatatlan működési környezetének kezelésére, sőt a rugalmas, életszerű helyi munka akadályává válhat.

A szakpolitikai kérdés ezért nem az, hogy szükség van-e projekt támogatásra, hanem az, hogyan lehet azt meghaladni vagy kiegészíteni olyan támogatási logikákkal, amelyek a szervezetek és közösségek hosszabb távú működőképességét erősítik. Egy ilyen rendszerben a támogatás kiindulópontja nem az előre rögzített tevékenységek finanszírozása, hanem a közösségek képessége arra, hogy saját ügyeiket azonosítsák, erőforrásokat mozgósítsanak, és tanulási folyamatokon keresztül alakítsák a változást.

Ez valójában a polgári cselekvőképesség megerősítése, amely megközelítés nem csak aktivitást vagy részvételt jelent, hanem kezdeményezési, döntési és tanulási képességet is. A támogatáspolitikai szempontjából ez minőségi váltást eredményez: az értékelés fókuszja az outputokról arra helyeződik át, hogy kik hozták a döntéseket, hogyan és mit tanult a szervezet vagy a közösség, és nőtt-e az önállóságuk a támogatási folyamat során. Ezt az újfajta szemléletet, és működési módot a támogatóknak illetve a civil szervezeteknek és közösségeknek együtt kell tanulniuk.

A KÉP keretében alkalmazott szervezeti tükör és diagnózis olyan eszköznek bizonyult, amely képes volt a szervezeteket kapacitásfejlesztési dimenziókban való gondolkodásra ösztönözni. A tapasztalatok alapján ez a megközelítés különösen a pályázati szakaszban hatékony, mivel lehetőséget teremt arra, hogy a támogatások tudatos kapacitásfejlesztési tervekre épüljenek.

Ajánlások:

- A szervezeti öndiagnózis és az arra való reflexió beépítése a pályázatok elkészítésének szakaszába; azaz a jelentősebb összegű, illetve nagyobb volumenű, hosszabb időtartamú folyamatokat finanszírozó támogatások esetén arra vonatkozó öndiagnózis kérése a szervezetektől, hogy az adott folyamat, illetve támogatás miképpen érinti majd a szervezetet és arra milyen módon, eszközökkel készülnek. A támogatási gyakorlatok tanulságai c. fejezetben említett bizalom pl. az ilyen

Meseházikó egy gyerekjogi foglalkozáson
Fotó: Meseút Egyesület

újítások esetén fontos. Hiszen csak egy bizalomi környezetben fogják őszintén leírni a szervezetek, hogy hol tartanak és meddig szeretnének jutni.

- Kapacitásfejlesztési tervek önálló támogatása, azaz célzott támogatási programok indítása vagy pl. az első pontban említett kapacitásfejlesztő központok kedvezményes díjazású tevékenységeként, illetve a voucher rendszeren keresztül lehetővé tenni a szervezetek számára az ilyen célú fejlesztési folyamatokban való részvételt.
- Az értékelés átalakítása a tanulás és autonómia irányába, ne a számok domináljanak, hisz a valódi változást nem azok mutatják.

iv. Közösségi részvételre építő köz- és fejlesztéspolitika

A közösségi kapacitások megerősítése túlmutat a civil szektoron, és közvetlenül befolyásolja a köz- és fejlesztéspolitikák eredményességét. A KÉP tapasztalatai és a nemzetközi gyakorlatok egyaránt azt jelzik, hogy a helyi közösségek tudására és részvételére építő beavatkozások tartósabb és relevánsabb hatásokat érnek el. Azt is látni kell azonban, hogy a társadalmi szereplőket akkor lehet bevonni a fejlesztésekbe, ha a helyi közösségek megerősödnek, saját helyzetükre reflektálni tudnak és képesek lesznek önálló kezdeményezésre.

A döntéshozatal decentralizációja – különösen a forráselosztás területén – lehetőséget teremt arra, hogy a döntések közelebb kerüljenek az érintettekhez, és jobban igazodjanak a helyi szükségletekhez. Ezzel párhuzamosan a civil szervezetek strukturált bevonása a döntés-előkészítésbe hozzájárul a szakpolitikai döntések minőségének javításához, túl az eseti konzultációk gyakorlatán.

A helyi tudás és partnerségek elismerése szemléletváltást igényel: a civil szereplők nem pusztán végrehajtók vagy célcsoportok, hanem a fejlesztési folyamatok alakítói is. Fontos, hogy legyenek olyan elemei a fejlesztéspolitikának, amelyek ösztönzik a szervezeteket a kapacitásfejlesztésre, ezzel támogatva a még kevésbé tudatosan működő szervezeteket arra, hogy foglalkozzanak a szervezetükkel.

Ajánlások:

- döntéshozatal decentralizációja, valamint a rendelkezésre álló források közösségi elosztása, ami nem csak azért fontos, mert a szubszidiaritás javítja a döntések minőségét, hanem azért is, mert terepet, apropót ad a társadalmi, gazdasági, környezeti kérdéseken való közös gondolkodásra és az azokkal összefüggő, végső soron mindenkit érintő cselekvési szükségletek, lehetőségek számbavételére;
- civil szervezetek strukturált bevonása a döntés-előkészítésbe, annak szem előtt tartásával, hogy a partneri szintű, valóban eredményes részvételhez időre és információra van szüksége a közösségeknek és szervezeteknek;

- a helyi tudás és partnerségek intézményes elismerése, vagyis épüljön fel a térségekben az a működési mód, amelyen keresztül a helyi vélemények, tudások eljutnak és bekerülnek a fejlesztéspolitikába.

v. Kiegyensúlyozott finanszírozási portfólió kialakítása

A kizárólag projekt- és tevékenység alapú finanszírozásra épülő támogatási rendszer nem képes kezelni a civil szervezetek hosszú távú működési és alkalmazkodási kihívásait. A KÉP tapasztalatai alapján az ilyen finanszírozás gyakran éppen azokat a kapacitásokat gyengíti, amelyek a fenntartható működés feltételei.

A támogatáspolitikának ezért tudatosan kell törekednie egy kiegyensúlyozott finanszírozási portfólió kialakítására, amelyben a projekttámogatások mellett megjelennek a működési, többéves és rugalmas elemek is.

Ajánlások:

- a szervezeti alaptevékenységek és működési támogatások beépítése a támogatási rendszerekbe, arra való figyelemmel, hogy a támogatások ne legyenek kontraproduktívak a szervezetek belső erőforrásainak feltérképezése és kiaknázása szempontjából;

Michael McGrath EU biztos látogatása a Közös Értékeink Program lebonyolítóinál
Fotó: Isza Ferenc, az Európai Bizottság megbízásából

- több éves kapacitásfejlesztési konstrukciók ajánlása a Kapacitásfejlesztő infrastruktúra fejlesztése fejezetben említett szereplőkön, eszközökön keresztül;
- rugalmas, adaptív finanszírozási elemek alkalmazása, azaz olyan támogatási programok kialakítása, amelyekben az újratervezés a megvalósítási folyamat szerves része.

vi. A civil tér védelmének beemelése a támogatáspolitikába

A civil szervezetek működőképessége nemcsak belső kapacitásaiktól, hanem a külső jogi, politikai és adminisztratív környezettől is alapvetően függ. Amennyiben ez a környezet szűkülést mutat, a támogatáspolitikának aktív szerepet kell vállalnia a civil tér védelmében.

A polgári önrendelkezés szabadságának (civic space) horizontális szempontként való kezelése hozzájárul ahhoz, hogy a támogatások ne csupán egyes szervezetek működését, hanem a civil szektor egészének mozgásterét és legitimitását erősítsék.

Ajánlások:

- A civil működési környezet rendszeres monitorozása, különös tekintettel a polgári önrendelkezés szabadságfokával kapcsolatos társadalmi érzületre. Azaz arra, hogy jogintézmények megléte, illetve visszaállítása esetén mennyire gondolják úgy a polgárok, hogy szabad tere van a szerveződésnek. Ha a társadalmi közérzet nem igazolja vissza a létező jogintézmények adta cselekvési teret illetve annak biztonságát, akkor célzott társadalomfejlesztő folyamatok indítása annak érdekében, hogy a közösségek és a szervezetek éljenek a számukra nyitva álló lehetőségekkel.
- Érdekképviselési és érdekérvényesítést elősegítő tevékenységek támogatása, amelyek kapcsán lényeges, hogy a mindenkori állam akkor jár el helyesen, ha ilyen célokat – amelyek adott esetben a vele szembeni fellépést is eredményezhetnek – elsődlegesen közvetetten támogat. Azaz pl. kedvezményeket biztosít az ilyen célú támogatási programokat működtető piaci szereplőknek vagy az ilyen céllal pro bono szolgáltatást biztosító szakértőknek vagy a kedvezményes ÁFA körébe sorolja az érdekképviselési tevékenységet. Azaz nem teremt – akár önkéntelenül is – függési helyzetet közte és az érdekképviselési tevékenységet végző szervezetek között.

5. Záró gondolat

A KÉP tapasztalatai alapján a **közösségi kapacitásfejlesztés** nem kiegészítő elem, hanem a **hosszú távon működő, önálló és reziliens civil társadalom egyik alapfeltétele**. Ennek deklarációja, és az ezt támogató dedikált források hatékonyak. A támogatáspolitikák akkor járul hozzá valódi társadalmi hatáshoz, ha nem csupán tevékenységeket finanszíroznak, hanem a közösségi cselekvőképességet erősítik. Ha figyelemmel van a szervezetek típusára és a működési terepükre (alapítvány, egyesület vagy szövetség, vidéki kistéleplési vagy városi nagyvárosi környezet).

A nemzetek közötti partnerség és bizalom erősödését, a közös értékek konzekvens képviselését olyan önálló, tevékeny civil szektor tudja leginkább szolgálni, amely nyitott és kész önmaga fejlesztésére, fenntartható programok tervezésére és megvalósítására. Ha a támogatáspolitikák és a használt támogatási formák ezt üzenik, ezt erősítik, akkor ez garancia lehet az erre fordított források hatékonyságának növekedésére.

Ideális politikus a 2024-es választási vurstlin Debrecenben
Fotó: Alternatív Közösségek Egyesülete

1. Brief Overview of the Program

In 2022, a consortium led by the Ökotárs-Hungarian Environmental Partnership Foundation together with Autonómia Foundation, the Carpathian Foundation-Hungary, and the Hungarian Association of Community Development, successfully applied to the new call for proposals under the European Union’s Citizens, Equality, Rights and Values (CERV) program. Their goal was to provide new grant opportunities for Hungarian civil society organisations (CSOs) working in the fields of democracy, the rule of law, and the protection and promotion of human rights. This led to the creation of the Our Common Values Program, which was active from December 2022 to May 2026.

Over the three and a half years, the program offered four types of grants to CSOs:

- **In Partnership:** This sub-program supported the projects of larger, more experienced CSOs that committed to transferring their knowledge to smaller, mainly rural organisations, building networks and partnerships with them. The maximum grant available was 60,000 EUR for 12–24 months long projects.
- **In Development (and In Development+):** These sub-programs supported project implemented by smaller CSOs while fostering their internal development and operational improvement, primarily outside of Budapest. Grants of up to 20,000 EUR were available for 12–18 months long projects.
- **In Action:** This sub-program supported shorter-term community campaigns and actions (up to 9 months) targeting current social issues and problems. This call was continuously available for two years; it provided grants of up to 10,000 EUR during the first half of this period, and 20,000 EUR later on.
- **Youth for Values:** CSOs and young people working with them (staff, volunteers, activists) could apply for study tours to visit organisations and initiatives in other EU countries active in the Program’s priority areas to gather best practices, ideas, and inspiration, and to share these at home through intensive communication. A grant of 5,000 EUR per study tour was awarded.

The calls for proposals were announced in several rounds with the following results:

Period / Call	Number of Applications	Number of Supported Projects	Funding Distributed (EUR)
Spring 2023:			
In Partnership	120	18	1,020,850
In Development	190	25	472,247
Autumn 2023:			
Capacity Building Training (6 sessions)	63	45	22,500
Youth for Values	15	5	25,000
Spring 2024:			
In Development+	124	43	793,590

Period / Call	Number of Applications	Number of Supported Projects	Funding Distributed (EUR)
Autumn 2024:			
In Development+	104	33	613,585
Youth for Values	11	7	35,000
Action Grants (continuous)	86	26	338,240
Total:	714	202	3,321,013

In addition, the Our Common Values Program provided community capacity-building support, particularly for organisations supported under the „In Development“ sub-program, which consisted of the following elements:

- an **online questionnaire** assessing organisational capacities and an **“Organisational Mirror”** summarizing the results
- a **deeper analytical process** resulting in an **Organisational Diagnosis**
- based on the Mirror and the Diagnosis, organisations formulated the changes they considered necessary, summarised them in an **Action Plan**.

This work was supported by regular thematic and regional workshops and trainings focusing on the following areas:

- EU Values: how they appear in the organisation’s daily activities; transparency, communication, and grant optimisation
- Organisational Visioning: resource mapping, organisational diagnosis, and the study/ importance of local embedding
- Community and Participatory Processes: knowledge and daily application; methods and goals for involving target groups vs. partners (those affected by development)
- Organisational and Community Capacity: generating successful collaborations
- Management and Finance
- The Impact Chain: understanding and planning.

2. Lessons from the Evaluation

Starting in 2025, the consortium operating the Our Common Values Program (hereinafter: the operators) launched a comprehensive evaluation process with the involvement of external contributors in order to form a comprehensive view of:

- the characteristics of applicant and supported organisations
- the main themes and issues appearing in the applications and their interconnections
- the results achieved by the supported organisations
- the management of the program, including its strengths and weaknesses
- the situation and self-image of the CSOs associated with the program.

Accordingly, the evaluation—and this publication—consists of four main parts:

1. a statistical evaluation of the basic quantitative characteristics of applicants, comparing supported and non-supported organisations
2. textual analysis of the content of the submitted applications
3. a follow-up survey conducted among applicant and grantee organisations; and
4. a series of focus group interviews.

The methodology for each (sub)analysis is presented in detail in the respective chapters (in Hungarian).

The results of the analysis in a nutshell are that the Our Common Values Program fundamentally achieved its goal. While it did not result in systemic, large-scale change in Hungarian civil society, it provided unique assistance during a very difficult period to the segment of CSOs working—in the broadest sense—to promote and strengthen European rights and values.

More specifically, competition for the Our Common Values Program grant resources was quite intense; only slightly more than one-fifth of applicants received funding (though the success rate is even lower in other, larger CERV calls). Among the supported organisations, there was a slight majority of Budapest-based organisations. These had been operating for an average of 15 years, had an annual income of around 48 million HUF (app. 125,000 €, in 2021), worked with 6 staff members and dozens of volunteers—meaning the „typical” Our Common Values Program winner is a medium-sized organisation. Both very small and very large organisations remained underrepresented among the beneficiaries compared to the total pool of applicants.

Among both applicants and winners, the most frequently mentioned European values were citizens’ rights and solidarity, while the most represented issues and target groups were community/participation and youth, followed closely by the elderly, women and gender, with Roma people and environmental protection somewhat lagging behind. In these areas, they sought to achieve change and impact primarily through

communication tools, expert work, educational methods, and dialogue. Although certain methods (primarily communication and education) and themes (women and gender, social poverty) were slightly more characteristic of winning applications, the thematic focus generally had little influence on success, indicating that the evaluation was not biased toward any single issue. (However, this analysis did not examine the quality of the applications, which was the task of the grant evaluators.) It should be noted, however, that according to feedback, many organisations (especially in the first round) struggled to connect with the mindset and spirit of the calls: even if their activities fit the criteria, they were less able to articulate them through their impact on fundamental rights or interpret them within this framework.

The main results of the support were the **creation of many new collaborations**, primarily between CSOs, and to a lesser extent between CSOs and municipalities or educational institutions, as well as between CSOs and private individuals (supported organisations gained new volunteers and helpers). However, feedback from focus groups indicated that due to the short duration and limited resources, projects often only reached the stage of launching the collaboration. While these typically continue beyond the project (with varying intensity), additional resources would be needed to achieve sustainability. The stifling political atmosphere took its toll, particularly on collaborations with institutions. Some partners withdrew fearing political consequences; elsewhere, new leadership pulled out mid-project, and some municipalities were hostile from the start. **New knowledge and experience** were frequent outcomes, too, which organisations now use more consciously and strategically in their future development. Notably, the involvement and motivation of disadvantaged target groups to articulate their problems and act for change helped reduce their sense of abandonment.

Capacity-building support provided real help – especially to smaller organisations – in terms of making organisational operation more conscious and professional. However, a recurring problem was the lack of capacity for capacity building, which either hindered participation or led to other organisational activities being sidelined.

Respondents to the survey had a mixed view of their own situation and that of the domestic civil sector. They rated intra-sectoral cooperation the highest, but also perceived the social acceptance of CSOs as fairly good. Unsurprisingly, opinions on the financial situation and the legal environment were the worst, while relationships with local public administration and the for-profit sector showed a mixed picture. Typically, organisations rated their own situation better across all dimensions than that of the sector in general (a common trend in similar surveys), particularly regarding human resources and relations with the central government. Respondents considered the sector's role very or fairly important across almost all listed dimensions; only support to the welfare system, the provision of (missing) public services, and activities in self-expression and creativity received more mixed feedback.

Participants of the survey and focus groups were generally satisfied with the operation of the program. Criticisms included the difficulty of budget planning and using (or understanding the logic of) the online reporting interface. At the same time, the assistance and guidance provided by the consortium received almost exclusively

positive feedback, both during the grant application process and throughout the project implementation.

Summary of Quantitative Results Achieved:

Indicator	Grant Commitment	Result Achieved
Number of publications (off- and online information materials)	9 887	11 745
Number of events held (workshops, trainings, etc.) and number of participants	1 741 / 996 0417 persons	2 023 / 1 342 573 persons
Number of people engaged in the CSO activities	515 425	1 563 326
Number of awareness-raising actions / campaigns carried out	441	518
Number of local and national policies and laws influenced	177	186
Number of beneficiaries of service provided (hotline, counselling services, informal education...)	150 086 persons and groups	267 042 persons and groups
Number of newly created or strengthened partnerships	558	1 112

Key Recommendations for Future Grant Programs:

1. Further efforts are needed to reach very small, rural organisations and increase their motivation and success rate. This could include simplifying application conditions, introducing a two-stage application process, and providing more intensive mentoring and assistance during the application period.
2. Building and maintaining partnerships and networks is a time- and energy-intensive process that requires significant trust-building work even after the initial „investment.“ Therefore, longer-term (multi-year) and flexible support is needed to create lasting collaborations.
3. Support should allow CSOs to focus on themselves alongside their outward-facing work, providing space to review and transform their processes and habits, thereby creating and maintaining an operational mode that is capable of conscious and continuous learning.
4. The function of civic activities is to bring about positive social change (on a small or large scale) with community participation. Promoting and communicating the impact-focused and value-driven mindset as a conceptual framework remains a vital task for donors.

A. A szövegelemzésben felhasznált adatok

Szótárak: szotarak.docx

id: meltosag

Méltóság

méltóság, élet, sérthetlenség, kínzás, embertelenség, megalázás, rabszolgaság, kényszermunka, emberkereskedelem

id: szabadsagok

Szabadságok

szabadság, magánélet, adatvédelem, vallásszabadság, lelkiismereti szabadság, véleménynyilvánítás, sajtószabadság, gyülekezési jog, egyesülési jog, mozgásszabadság

id: egyenloseg

Egyenlőség

egyenlőség, diszkrimináció, esélyegyenlőség, megkülönböztetés, nemi egyenlőség, kisebbségi jogok, roma közösségek, fogyatékossgal élők, akadálymentesítés, LMBTQ-jogok

id: szolidaritas

Szolidaritás

szociális ellátás, jólét, egészségügyi ellátás, munkavállalói jogok, lakhatás, fenntarthatóság, környezetvédelem, fogyasztóvédelem, közösség, társadalmi kohézió

id: polgarok_jogai

A polgárok jogai választójog, részvételi jog, állampolgári jogok, civil részvétel, ombudsman, petíció, kormányzás, transzparencia, közérdek, nyilvánosság

id: igazsagszolgalattas

Igazságszolgáltatás

igazságszolgáltatás, bíróság, jogorvoslat, jogállamiság, jogvédelem, jogsegély, tisztességes eljárás, arányosság, védelem, korrupció

id: oktatás

Oktatási és tudásátadó

képzés, tréning, workshop, műhely, tábor, tanfolyam, készségfejlesztés, mentorprogram

id: párbeszed

Párbeszédet és részvételt ösztönző

beszélgetés, előadás, vita, fórum, kerekasztal, panel, konferencia, rendezvény

id: kulturális

Kulturális és kreatív

színház, színházi előadás, fesztivál, film, filmvetítés, vetítés, koncert, kiállítás, performansz, bemutató

id: kommunikáció

Kommunikációs és médiatevékenység

kampány, podcast, médiamegjelenés

id: szakmai

Tudományos és szakmai

könyv, kiadvány, broszúra, kutatás, felmérés, adatgyűjtés, elemzés, értékelés, jelentés, tanulmány, tanulmányút, study tour, verseny, pályázat, tanácsadás, jogi tanács, watchdog, érdekérvényesítés, lobbizás, jogszabály, végrehajtás, platform, koalíció, együttműködés

id: fiatalok

Fiatalok és oktatás

fiatal, ifjúság, diák, tanuló, hallgató, iskola, oktatás, nevelés, képzés, szakképzés, ifjúsági, középiskola, egyetem, főiskola, pályaaorientáció, tanulási lehetőség

id: roma_ügyek

Roma és etnikai kisebbségi ügyek

roma, cigány, kisebbség, hátrányos helyzetű, esélyegyenlőség, integráció, roma közösség, roma integráció, etnikai kisebbség, hátrányos helyzet, diszkrimináció

id: migracio

Migráció és menekültügy

migráció, migráns, menekült, bevándorló, menedék, integráció, menekült integráció, migráns közösség, bevándorlók támogatása, menedékjog, harmadik ország

id: környezet

Környezet, klíma és fenntarthatóság

környezet, természet, fenntarthatóság, klíma, energia, hulladék, ökológia, természetvédelem, újrahasznosítás, klímaváltozás, klímavédelem, fenntartható fejlődés, környezeti tudatosság, zöld átállás, biodiverzitás

id: állatvédelem

Állatvédelem és élővilág

állat, állatvédelem, állatbarát, menhely, élővilág, faj, állati jog, állatmentés, állatgondozás, fajvédelem, védett állat

id: nok_es_gender

Nők és társadalmi nem

nő, lány, gender, sztereotípa, egyenlőség, családon belüli erőszak, nemi egyenlőség, nemi szerep, szexuális erőszak, női jog, nők részvétel

id: fogyatekosság

Fogyatékos és akadálymentesítés

fogyatékos, fogyatékos, akadálymentesítés, fogyatékkal élő, akadálymentes

id: idosek

Idősek és mentális egészség

idős, nyugdíj, egészség, mentális egészség, pszichológia, ellátás, időskorú, szenior, egészségmegőrzés, lelki egészség, pszichoszociális támogatás, pszichoedukáció

id: lmbtq

LMBTQ és sokszínűség

lmbtq, queer, meleg, transz, identitás, befogadás, diverzitás, nemi identitás, szexuális orientáció, transznemű, befogadó környezet, sokszínű társadalom

id: kozosseg_es_reszvetel

Közösségfejlesztés és részvétel

közösség, részvétel, állampolgárság, önkéntesség, civil, együttműködés, partnerség, aktív állampolgár, közösségi fejlesztés, civil szervezet, önkéntes munka, társadalmi részvétel

id: demokracia_es_media

Demokrácia, média és információ

demokrácia, választás, média, tájékoztatás, információ, dezinformáció, álhír, fake news, sajtó, demokratikus értékek, sajtószabadság, médiaműveltség, információhoz hozzáférés, átlátható kommunikáció

id: szocialis_szegenyseg

Szociális ügyek és szegénység

szociális, szegénység, egyenlőtlenség, támogatás, segély, ellátás, hajléktalanság, társadalmi kirekesztés, anyagi bizonytalanság, hátrányos helyzet, szociális támogatás, rászoruló csoport

Adatbázis: Okotars_adatbazis_fin.xlsx

Változók a végső adatbázisban:

#: pályázat sorszáma

Azonosító: pályázat azonosítója (tartalmazza azt is, hogy melyik pályázati kiírásra érkezett az adott pályázat)

Pályázat címe Támogatva (I/N) Pályázószervezet neve

Honlap (I/N): rendelkezik-e a szervezet honlappal

Székhely megye: a bejegyzett székhely település melyik megyében található **Székhely település** = a Település változóval, bármelyik használható **Bejegyzés dátuma**

Év...25: az az év amelyből a Munkatársak...26 és Önkéntesek...27 változók adatai származnak

Munkatársak...26: munkatársak száma az Év...25 változóban lévő évben

Önkéntesek...27: önkéntesek száma az Év...25 változóban lévő évben

Év...28: az az év amelyből a Munkatársak...29 és Önkéntesek...30 változók adatai származnak

Munkatársak...29: munkatársak száma az Év...28 változóban lévő évben

Önkéntesek...30: önkéntesek száma az Év...28 változóban lévő évben

Év...31: az az év amelyből a Munkatársak...32 és Önkéntesek...33 változók adatai származnak

Munkatársak...32: munkatársak száma az Év...31 változóban lévő évben

Önkéntesek...33: munkatársak száma az Év...31 változóban lévő évben

Átlag munkatárs: munkatársak számának átlaga a három évben

Átlag önkéntes: önkéntesek számának átlaga a három évben **Település** = a Székhely település változóval, bármelyik használható **Település típusa:** Székhely település/ Település típusa

Módszerek és tevékenységek dimenzióit mutató változók (1=kevésbé jelenik meg a szövegben, 2=közepesen jelenik meg a szövegben, 3=sokszor megjelenik a szövegben):

oktatas parbeszed kulturalis kommunikacio szakmai

EU-értékek és alapjogok dimenzióit mutató változók (1=kevésbé jelenik meg a szövegben, 2=közepesen jelenik meg a szövegben, 3=sokszor megjelenik a szövegben):

meltosag szabadsagok egyenloseg szolidaritas polgarok_jogai igazsagszolgalattas

Témakategóriák dimenzióit mutató változók (1=kevésbé jelenik meg a szövegben, 2=közepesen jelenik meg a szövegben, 3=sokszor megjelenik a szövegben):

fiatalok roma_ugyek migracio kornyezet allatvedelem nok_es_gender fogyatekossag idosek

lmbtq kozosseg_es_reszvetel demokracia_es_media szocialis_szegenyseg

palyazati_kiiras: pályázati kiírás kódja (CERV-F-2023, CERV-FK02-2024, CERV-P-2023, CERV-F3-2024), ez csak az összesített adatbázisban szerepel

Év...18: az az év amelyből a Bevétel...19 változó adatai származnak

Bevétel...19: bevétel az Év...18 változóban lévő évben

Év...20: az az év amelyből a Bevétel...21 változó adatai származnak

Bevétel...21: bevétel az Év...20 változóban lévő évben

Év...22: az az év amelyből a Bevétel...23 változó adatai származnak

Bevétel...23: bevétel az Év...22 változóban lévő évben

Bevétel átlag: bevétel átlaga a három évben

B. Az elemzésben használt kérdőív:

Kérdőív a Közös Értékeink Program működésének és eredményeinek értékeléséhez

Az alábbi kérdőív a 2023-26 között zajló Közös Értékeink pályázati program (KÉP) záró értékelésének része. A KÉP-et lebonyolító 4 szervezet – Ökotárs, Autonómia és Kárpátok alapítványok valamint a KÖFE – szeretnének átfogó képet kapni a program érintettjeinek tapasztalatairól és véleményéről a program működését és eredményeit illetően.

A kérdőívet bármely civil szervezet vagy csoport munkatársai, tagjai kitölthetik (egy szervezettől akár többen is!), függetlenül attól, hogy a szervezet pályázott-e vagy kapott-e támogatást a programból. A kitöltés anonim, a lebonyolítók egyedi válaszokat nem, csak összesített elemzést hoznak nyilvánosságra.

A kitöltés kb. 20 percet vesz igénybe.

A programértékelő jelentés elkészülte után a KÉP honlapján lesz olvasható: www.kozosertekenk.hu

Köszönjük a közreműködést!

1. Pályázott-e a szervezet a Közös Értékeink Program bármely kiírására?

- Igen, és kaptunk is támogatást
- Igen, de nem kaptunk támogatást
- Nem pályáztunk

0. Ha pályázott, kérjük, adja meg projektjének regisztrációs számát (pl. CERV-FK05-2025-1111)! (opcionális)

(Így könnyebben megtalálhatjuk a szervezet statisztikai adatait az adatbázisban, pl. székhely, szervezet kora, költségvetés nagysága, és nincs szükség ezek újbóli lekérdezésére.)

A támogatott projekttel/projektekkel kapcsolatos kérdések (csak támogatott szervezeteknek)

0. A szervezet működésében tapasztalható változások:

3.1. Projektje elején a legtöbb támogatott szervezet elkészítette a szervezeti tükröt – erre visszatekintve (vagy ha ilyen nem készült, akkor általában), történt-e azóta változás a szervezeti és közösségi működés alábbi 6 fő területén, és ha igen, milyen irányban és mértékben?

	Erősen romlott	Kicsit romlott	Ugyanolyan	Kicsit javult	Sokat javult	Nem tudom / nincs válasz
Belső kapcsolatok, munkamegosztás, közösség ereje						
Külső kapcsolatok, együttműködések						
Tanulás, megújulás, alkalmazkodási képesség						
Érdekérvényesítés, befolyás						
Pénzügyi önállóság és tudatosság						
Tudatos építkezés, jövőkép						

3.2. Szöveges magyarázat, kiegészítés a fentiekhez (opcionális):

0. Mit tekint a támogatott projekt (vagy projektek) legfőbb sikerének? Kérjük emeljen ki és néhány szóban mutasson be 1 sikert!

0. A projekt megvalósítása során sikerült-e új kapcsolatokat, együttműködéseket kiépíteni? (Több választható)

- Igen, magánemberekkel, új tagokkal
- Igen, más hazai civil szervezetekkel
- Igen, külföldi/nemzetközi civil szervezetekkel
- Igen, helyi önkormányzati szervekkel/intézményekkel
- Igen, állami/közigazgatási intézményekkel
- Igen, köznevelési intézményekkel (óvodákkal, iskolákkal)
- Igen, felsőoktatási intézményekkel és/vagy kutatóintézetekkel
- Igen, médiával/újságírókkal
- Igen, cégekkel/vállalatokkal
- Igen, más szervezetekkel:.....
- Nem, pedig próbálunk kapcsolatokat építeni

- Nem, de nem is törekedtünk új kapcsolatokra
- Nem tudom /nem szeretnék válaszolni

5.2 Kérjük, írja le a 3 legfontosabb együttműködő nevét! (opcionális)

0. Az EU értékeinek és jogainak érvényesülése

A KÉP program fő célja olyan civil szervezetek támogatása, amelyek az uniós értékek és jogok megvédésén és erősítésén dolgoznak – mennyire sikerült ezt a célt a projekt során érvényesíteni?

6.1 A szervezet tevékenysége mely uniós alapértékekhez kapcsolódik a legszorosabban? (Kérjük, legfeljebb hárman válasszon!)

- Emberi méltóság
- Szolidaritás
- Szabadság
- Demokrácia
- Egyenlőség
- Emberi (polgári) jogok

6.2 A támogatott projekt végrehajtása során hogyan jelentek meg ezek az értékek? (Több választható)

- Szervezetünk tagjai tudatosabbak lettek, értik, hogy tevékenységünk hogyan kapcsolódik az értékekhez
- Valamilyen konkrét ügyben kiálltunk az értékek mellett és/vagy másokat kiállásra biztattunk
- Az értékek mentén cselekedve segítettünk embereknek és közösségeknek
- Felhívtuk a figyelmet és felléptünk a jogsértések ellen
- Célcsoportunk tudását, ismereteit bővítettük az értékekkel kapcsolatban
- Párbeszédet, vitát kezdeményeztünk az értékek kapcsán
- A szélesebb nagyközönség felé népszerűsítettük az értékek fontosságát
- Ez különösebben nem jelent meg projektünkben
- Nem tudom

0. Várható-e a projekt folytatása, fennmaradása a jövőben is? (Több választható)

- Igen, a projektben olyan termékek (pl. módszertanok, kiadványok, eszközök) jöttek létre, amelyek később is elérhetőek és használhatók lesznek

- Igen, a projektben támogatott szolgáltatást (pl. tanácsadást, jogsegélyt) a jövőben is működtetni fogjuk
- Igen, a projekt során bevont új tagok, önkéntesek továbbra is segíteni fognak nekünk
- A projekt során szerzett tapasztalatok alapján a jövőben új vagy módosított tevékenységekbe fogunk
- Nem, mert nincs rá forrásunk
- Nem, mert nem látjuk értelmét/nem tudjuk folytatni
- Még nem tudjuk, hogy lesz-e folytatás

7.1 Ha nem látják értelmét folytatni, annak mi az oka? Kérjük fejtse ki.

A Közös Értékeink Programmal kapcsolatos kérdések (támogatott és pályázó szervezeteknek)

0. Ön szerint kiváltott-e változást, hatást a KÉP program általában, és milyen irányút, mértékűt az alábbi területeken? (Értékelje ötfokú skálán)

	Nagyon rossz hatása volt	Kicsit rossz hatása volt	Nem volt hatása	Kicsit jó hatása volt	Nagyon jó hatása volt	Nem tudom / nincs válasz
A civil szervezetek fejlődésére, erősödésére						
A civil szervezetek társadalmi megítélésére						
A helyi közösségek megerősödésére						
A társadalmilag sérülékeny, kiszolgáltatott csoportok erősödésére						
A civil szervezetek társadalmi, támogatói bázisára						

	Nagyon rossz hatása volt	Kicsit rossz hatása volt	Nem volt hatása	Kicsit jó hatása volt	Nagyon jó hatása volt	Nem tudom / nincs válasz
A hazai civil szervezetek hálózatos együttműködésére						
A civil szervezetek nemzetközi kapcsolataira						
A demokratikus értékek érvényesülésére						
Az állampolgári aktivitásra és részvételre a közügyek alakításában						
Az érdekérvényesítési tevékenységekre						
A nemek közötti egyenlőségre						

**0. Ön mit gondol a KÉP program általános céljaira vonatkozó alábbi állításokról?
(Értékelje négyfokú skálán)**

	Egyáltalán nem értek egyet	Nem értek egyet	Egyetértek	Teljes mértékben egyetértek	Nem tudom / nincs válasz
A KÉP célkitűzései jelenleg releváns társadalmi problémákhoz illeszkednek					

	Egyáltalán nem értek egyet	Nem értek egyet	Egyetértek	Teljes mértékben egyetértek	Nem tudom / nincs válasz
A KÉP program várt eredményei, hatásai más támogatási programok keretében is elérhetőek					
A KÉP a projektek megvalósítása révén általában, a projekten kívül is hozzájárul a támogatott szervezetek megerősödéséhez, fejlődéséhez					
A KÉP projektekben elért eredmények hatásai a projektek lezárása után is fennmaradnak, érzékelhetőek lesznek.					

0. Ön egyetért-e és milyen mértékben a KÉP program működésére vonatkozó alábbi állításokkal? (Értékelje négyfokú skálán)

	Egyáltalán nem értek egyet	Nem értek egyet	Egyetértek	Teljes mértékben egyetértek	Nem tudom / nincs válasz
A pályázati felhívások érthetőek és világosak					
A pályázati adatlap könnyen kitölthető volt					

	Egyáltalán nem értek egyet	Nem értek egyet	Egyetértek	Teljes mértékben egyetértek	Nem tudom / nincs válasz
A költségvetés könnyen megtervezhető volt					
A megpályázható összeg elegendő (volt) a projekttervem végrehajtására					
A pályázat elkészítésére rendelkezésre álló idő elégséges volt					
A projektek tervezéséhez szükséges információk könnyen hozzáférhetőek voltak					
A lebonyolítók által a pályázatírás során nyújtott segítség megfelelő volt					
A lebonyolító alapítványok betartották a határidőket					
Az értékelési szabályok és szempontok világosak és megfelelőek					
A pályázat értékeléséről kapott visszajelzések, a szakértői vélemények érthetőek, relevánsak, elfogadhatóak voltak					
A pályáztatás folyamata átlátható volt					

	Egyáltalán nem értek egyet	Nem értek egyet	Egyetértek	Teljes mértékben egyetértek	Nem tudom / nincs válasz
A beszámoló elkészítése nem jelentett túlzott terhet					
A projekt végrehajtása során megfelelő segítséget kaptunk a lebonyolítóktól					
A projekt végrehajtása során tartott műhelymunkák hasznosak voltak					

0. Egy következő hasonló programban változtatna-e?

Igen

Nem változtatnék (ekkor ugrás a 7. szakaszra)

11.1 és ha igen miben? (Több választható)

- Célok, várt eredmények, támogatott területek
- Pályázati felhívások és/vagy adatlapok
- A program pénzügyi szabályai (pl. költségvetés sorai, önrész, megpályázható összeg, közvetett költség)
- A pályázati eljárásrend (pl. határidők, a lebonyolító alapítványokkal való kommunikáció stb.)
- Nem változtatnék
- Nem tudom / nem szeretnék válaszolni

11.2 Ha a fentiek közül valamin változtatna, akkor mit és hogyan? Kérjük röviden írja le:

12. Ön általában elégedett volt és milyen mértékben a KÉP program működésével?

- Egyáltalán nem
- Inkább nem
- Is-is
- Inkább igen
- Nagyon
- Nem tudom /nincs válasz

Nem pályázóknak:

1. Miért nem nyújtott be pályázatot a KÉP program felhívásaira? *(Több választható)*

- Szervezetünk tevékenysége nem kapcsolható a KÉP program céljaihoz
- A pályázati felhívás értelmezése nehézségeket okozott
- A pályázati adatlap kitöltése túl megterhelő volt
- A költségvetési táblázat kitöltése túl bonyolult volt
- Az elnyerhető összeg túl kevés volt / nem állt arányban a befektetendő munkával
- A rendelkezésre álló idő túl kevés volt egy projekterv kidolgozásához
- Túl későn értesültünk a pályázatról
- Túl kockázatosnak találtuk a pályázást erre a programra
- Nem tudom / nem szeretnék válaszolni

0. Egy következő hasonló pályázaton indulna-e a szervezet?

- Igen
- Nem
- Nem tudom / nem szeretnék válaszolni

0. Min kellene változtatni, mire lenne szükség ahhoz, hogy pályázzon a szervezet? *(Kérjük, röviden írja le!)*

*A hazai civil szektorral, a civil szervezetek helyzetével kapcsolatos kérdések
(mindenkinek)*

13. Milyen az Ön szervezetének helyzete, állapota az alábbi szempontokból? (Értékelje négyfokú skálán)

	Nagyon rossz	Inkább rossz	Inkább jó	Nagyon jó	Nem tudom / nincs válasz
A szervezet saját, az ellátott tevékenységi területen betöltött helye/szerepe (szakmai jelentősége)					
A szervezet hatékonysága a megcélzott társadalmi problémák enyhítésében					
A szervezet ismertsége közvetlen környezetében					
A szervezet szélesebb társadalmi elfogadottsága					
A szervezet anyagi erőforrásai, finanszírozásának biztosítása					
A szervezet humán erőforrásai, szakemberei					
A szervezet fenntarthatósága					
A szervezetet körülvevő jogi környezet					
A szervezetet körülvevő politikai környezet					
A szervezet kapcsolata a központi közigazgatási szervekkel /intézményekkel					
A szervezet kapcsolata a helyi önkormányzatokkal					
A szervezet kapcsolata a forprofit szervezetekkel (cégekkel, vállalkozásokkal)					
A szervezet hazai, szektoron belüli együttműködései					
A szervezet nemzetközi kapcsolatai, hálózatokban való részvétele					

14. Ön szerint fontos-e, ha igen mennyire a hazai civil szektor szerepe az alábbi területeken? (Értékelje négyfokú skálán)

	Egyáltalán nem fontos	Inkább nem fontos	Inkább fontos	Nagyon fontos	Nem tudom / nincs válasz
A társadalom demokratikus működésében, a közös ügyek alakításában való részvétel biztosítása					
Érdekérvényesítés, érdekképviselés					
A mindenkori hatalommal szemben társadalmi kontroll biztosítása					
Az állam vagy a piac által el nem látott (köz) szolgáltatások biztosítása, feladatok átvétele					
A jóléti intézményrendszer támogatása					
Egyes társadalmi csoportok speciális igényeinek szolgálata					
Jótékonyosság, rászorultak segítése, szolidaritás erősítése					
Kölcsönös segítségnyújtás, önszolgálat					
Közösségépítés, szabadidős együttlét					
Önkifejezés, kreativitás lehetőségeinek biztosítása					

15. Milyenek tartja a civil szektor jelenlegi helyzetét az alábbiakban felsorolt területeken? (Értékelje négyfokú skálán)

	Nagyon rossz	Inkább rossz	Inkább jó	Nagyon jó	Nem tudom / nincs válasz
A szektor szerepe a társadalom demokratikus működésében, a közös ügyek alakításában való részvétel biztosításában					
A szektor szerepe az állam vagy a piac által el nem látott (köz) szolgáltatások biztosításában, feladatok átvételében					
A szektor szerepe a mindenkori hatalommal szemben társadalmi kontroll biztosításában					
A szektornak a célzott társadalmi problémák enyhítésében való hatékonysága					
A szektor társadalmi elfogadottsága					
A szektor anyagi erőforrásainak, finanszírozás biztosítottasága					
A szektor humán erőforrásainak, szakembereinek biztosítottasága					
A szektor fenntarthatósága					
A szektor jogi környezete					
A szektor kapcsolatai a központi közigazgatási szervekkel/ intézményekkel					
A szektor kapcsolatai a helyi önkormányzatokkal					
A szektor kapcsolatai a forprofit szervezetekkel					
Hazai, szektoron belüli együttműködések					
A szektor nemzetközi kapcsolatai					

16. Ön szerint mire lenne leginkább szükség a hazai civil szektor megerősödéséhez, fejlődéséhez? – Kérjük tegye sorrendbe az alábbi állításokat!

- Több állami forrásra
- Több hazai vállalati és magán (alapítvány) forrásra
- Több magánadományozóra (1%, eseti és/vagy rendszeres támogatások magánszemélyektől)
- Átláthatóbb, egyszerűbb pályázatokra
- Több önkéntesre, nem pénzügyi támogatóra
- Egyszerűbb, érthetőbb jogszabályokra
- Kevesebb működési adminisztrációra
- Jobb sajtóra – a civilek tevékenységének, hasznosságának bemutatására
- Jobb együttműködésre a szektoron belül
- Jobb együttműködésre más szektorokkal (állami intézmények, cégek stb.)
- Több részvételi lehetőségre a közélet alakításában és a döntéshozatalban
- Támogató légkörre helyben (vagy a térségben)
- Támogató légkörre országosan
- Egyéb: _____
- Nem tudom / nem szeretnék válaszolni

Szervezeti adatok (csak nem pályázóknak és azoknak a pályázóknak, akik nem adtak meg reg. számot)

1. Mi a pályázó szervezet jogi formája? (Egy válasz adható)

- Egyesület
- Alapítvány
- Szakszervezet
- Szövetség
- Egyéb: _____

2. Mikor alapították a szervezetet? (Egy évszámot írjon be!)

3. Hány tagja van a szervezetnek?

Egy egész számot írjon be (egyesület/szakszervezet/szövetség esetében értelmezhető kérdés, alapítvány esetében 0-t írjon be)!

3.1 _____ fő magánszemély

3.2 _____ db szervezet

4.1. Összesen hány személy vesz részt jelenleg a szervezet működtetésében? (Egy egész számot írjon be!) ____ fő

4.2 Ebből mennyi a főállású alkalmazott? (Egy egész számot írjon be!)

5.1. Melyik megyében van a szervezet székhelye? (Válassza ki a listából)

5.2 Milyen típusú településen van a pályázó szervezet székhelye? (Egy válasz adható)

- Főváros
- Megyeszékhely
- Város
- Község

6. Mi a szervezet hatóköre? Kérjük, hogy a szervezet létesítő okiratában (alapszabály, alapító okirat) rögzített hatókört jelölje! (Egy válasz adható)

- Nemzetközi
- Országos
- Regionális
- Helyi
- Egyéb: _____

7.1. Mennyi volt a szervezet összes éves bevétele 2024-ben? (Egy egész számot írjon be!)

7.2 A megelőző, 2023. évihez képest a szervezet éves bevétele hogyan változott 2024-ben? (Egy válasz adható)

- Éves bevételünk nőtt
- Éves bevételünk hasonló szinten maradt
- Éves bevételünk csökkent
- Nem tudom/nem szeretnék válaszolni

7.3. Melyek a szervezet legfontosabb bevételi forrásai? (Kérjük, legfeljebb 3 választ jelöljön!)

- Hazai állami pályázatok, támogatások
- Helyi önkormányzat támogatása
- EU pályázati programok (pl. CERV, LIFE)
- Vállalati támogatások
- Nemzetközi alapítványok
- Magánszemélyek adományai, 1%
- Saját bevétel (pl. termékek, szolgáltatások értékesítéséből)
- Nem tudom / nem szeretnék válaszolni

8. Az alábbiak közül mi írja le legjobban a szervezetet annak típusa, jellege szerint? (Kérjük legfeljebb 3 típust jelöljön!)

- diák és/vagy ifjúsági szervezet
- női szervezet
- fejlesztő szervezet
- szolgáltató szervezet
- érdekképviselési/érdekvédelmi (advocacy) szervezet
- non-profit média
- társadalmi-gazdasági szempontból marginalizált csoportok (szegények, bevándorlók, menekültek, hajléktalanok stb) egyesülete
- gazdasági érdekvédelmi szervezetet
- vallási alapú szervezet
- kultúrával, művészetekkel, közösségi és rekreációs programokkal foglalkozó szervezet
- kutató szervezet
- nem tudom/nem szeretnék válaszolni
- egyéb, éspedig:_____

9. Melyek a szervezet fő tevékenységtípusai, azaz mely tevékenységek állnak a működése fókuszában? (Kérjük, legfeljebb 5 tevékenységet jelöljön!)

- kultúra
- vallás
- sport
- szabadidő, hobbi
- oktatás
- kutatás
- egészségügy
- szociális ellátás
- polgári védelem, tűzoltás
- környezetvédelem
- településfejlesztés
- gazdaságfejlesztés
- jogvédelem
- közbiztonság védelme
- adományosztás, nonprofit szövetségek
- nemzetközi kapcsolatok
- szakmai, gazdasági érdekképviselés
- politika
- egyéb, éspedig:_____
- nem tudom / nem szeretnék válaszolni

10. Kik a szervezet fő célcsoportjai, mely célcsoportok állnak a működésének fókuszában? (Kérjük, legfeljebb három célcsoportot jelöljön!)

- gyermekek, fiatalok
- idősek
- alacsony iskolai végzettségűek, szakképzettség nélküliek
- munkanélküliek
- diákok
- mélyszegénységben élők
- tartósan betegek
- megváltozott munkaképességűek
- fogyatékkal illetve különleges betegséggel élők
- szenvedélybetegek, szerhasználók
- nők
- LMBTQ emberek
- bevándorlók
- menekültek
- romák
- fogvatartottak
- hajléktalan emberek
- szexmunkások
- párkapcsolati, családon belüli erőszak áldozatai
- helyi közösségek
- nem regisztrált, informális önszerveződések
- civil szervezetek
- média
- adott tématerület szakértői (pl. kutatók, oktatók, tanácsadók stb.)
- döntéshozók
- jóléti – állami vagy önkormányzati – intézmények, pl. iskolák, egészségügyi intézmények stb.
- cégek, vállalkozások
- a magyar társadalom / közvélemény
- egyéb, éspedig:_____

nem tudom / nem szeretnék válaszolni

C. A fókuszcsoportokon feltett kérdések

I. fókuszcsoport: PÁLYÁZATÉRTÉKELŐ SZAKEMBEREK

1. Amikor elvállaltatok a feladatot, és elolvastátok a pályázati kiírást, mi volt az előzetes várakozásotok a pályázatokat illetően?
2. Mi lett a tapasztalat általában?
3. Mennyire illeszkedtek a KÉP célkitűzései a jelenleg releváns társadalmi problémákhoz?
4. Mennyire voltak érthetőek és világosak a KÉP pályázati felhívásai?
 - o Volt elmozdulás abban, hogy mindenki azt csinálja, amit szokott?
 - o Mit jelent az, hogy kicsi és nagy? Volt-e ezzel kapcsolatban elvárásotok?
 - o Kellett volna, lehetett-e volna jobban szájbarágni? Elhangzott, hogy sokszor máshogy értelmezték a pályázók a felhívásokat.
5. A mi megítélésünk szerint, főleg az első évben kevés és gyenge minőségű pályázat érkezett. Egyetértetek-e ezzel és mivel indokolnátok (szerintetek)?
6. Abból, amit ma magatok körül láttok:
 - o KÉP volt-e hatással a civil szervezetek fejlődésére, erősödésére? Mennyire és milyen hatással?
 - o A KÉP volt-e hatással az állampolgári aktivitásra és részvételre a közügyek alakításában? Milyen elmozdulást látunk ebben?
7. Tyúk-tojás probléma: eleve azok kaptak támogatást, akik hajlandóan voltak változni vagy azért változtak mert támogatást kaptak?
8. Ha most írnánk ki pályázatot, mire számíthatnánk? Milyen támogatásra lenne aktuálisan szüksége ezeknek a szervezeteknek?

II. fókuszcsoport: PARTNERSÉGBEN KIÍRÁSON NYERTES SZERVEZETEK

1. Mennyire könnyen tudtak kapcsolódni a kiíráshoz? Könnyen összefüggésbe tudták hozni saját terveiket a feltételekkel?
2. Együtműködések szervezése: milyen együtműködéseköt kötnek ehhez a projekthez? Mit sikerült az együtműködések területén elérni? Születtek-e új partnerségek vagy korábbiak erősödtek-e meg? Vagy nem történt változás, a fókusz máshol volt a projektidőszak alatt?
3. Milyen félelmekkel találkozottatok az együtműködések terén?

4. Szervezettel való foglalkozás: foglalkoztak-e a projekten túl a szervezetük kapacitásfejlesztésével? Ha igen milyen eszközökkel, módszerekkel? Érezhetőek-e változások, ha igen, miben látják ezt?
5. Fenntarthatóság? Reálisan milyen fenntarthatóság várható el?
6. Ez általános tapasztalat?
7. Mi az a hatás, amiről a legszívesebben beszéltek?
8. Ha valami nem került szóba, mondjátok! Hogyan láttátok az egész pályázati folyamatot?

III. fókuszcsoport: FEJLŐDÉSBEN KIÍRÁSON NYERTES SZERVEZETEK

1. Mennyire könnyen tudtak kapcsolódni a kiíráshoz? Könnyen összefüggésbe tudták hozni saját terveiket a feltételekkel?
2. Mennyire vagytok elégedettek az eredményekkel? Mennyire volt nehéz bevonni a célcsoportot? Mennyire működtek a régi módszerek?
3. Együttműködések szervezése: milyen együttműködések kötnek ehhez a projekthez? Mit sikerült az együttműködések területen elérni? Születtek-e új partnerségek vagy korábbiak erősödtek-e meg? Vagy nem történt változás, a fókuszmáshol volt a projektidőszak alatt?
4. Szervezettel való foglalkozás: foglalkoztak-e a szervezetük kapacitásfejlesztésével? Ha igen milyen eszközökkel, módszerekkel? Érezhetőek-e változások, ha igen, miben látják ezt?
5. A felülettel kapcsolatban kinek volt nagyon problémái?

IV. fókuszcsoport: KÉTFORDULÓS, KAPACITÁSFEJLESZTÉSSEL EGYBEKÖTÖTT KIÍRÁSON NYERTESEK

1. Néhány kérdésem lenne a képzéssel kapcsolatban, majd a területi műhelyekről és a diagnózisról, végül a projektetek megvalósításáról. (Bevezetés a téma strukturálására)
2. A képzés:
 - o Miért jelentkeztek a képzésre? Mi volt az elvárásotok? Teljesült-e az elvárás?
3. Vannak, akik a képzés után újra pályáztak: mit tudott a pályázatkészítéshez adni a képzés?
 - o Milyen új szemléletet, tudást, viszonyulást hozott be?
 - o Hogyan segítette a kiírás értelmezését, ahhoz való közelebb jutást?
4. Kaptatok-e olyan új eszközt, módszert, amely segített az emberek (célcsoport) elérésében?

